

İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ

ANADOLU BİL

MESLEK YÜKSEKOKULU DERGİSİ

ISTANBUL AYDIN UNIVERSITY

**JOURNAL OF ANADOLU BİL VOCATIONAL
SCHOOL OF HIGHER EDUCATION**

Yıl/Year: 15 Ekim - Kasım - Aralık 2020 / October - November - December 2020 - **Sayı/Number:** 60 - **ISSN** 1306 - 3375
Genel DOI: 10.17932/IAU.ABMYOD.2006.005 - **Cilt 15 Sayı 60 DOI:** 10.17932/IAU.ABMYOD.2006.005/2020.1560

KÜNYE IDENTITY

Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu Dergisi üç ayda bir yayımlanır. Bu dergide yayımlanan makalelerin telif hakları Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu'na aittir. Bu yayımla ilgili olarak Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndan doğan her türlü hak saklıdır. Tanıtım için yapılacak alıntılar dışında Yüksekokulun izni olmadan çoğaltılamaz. Bu dergide yayımlanan makalelerdeki görüşler yazarlarına aittir. Yüksekokul bu görüşler nedeniyle herhangi bir sorumluluk kabul etmez. / Anadolu Bil Vocational School Journal is published quarterly. The copyrights of all articles published in this journal belongs to Anatolian Vocational School of Higher Education. All rights are reserved under all kinds of Intellectual Property Law in relation to this publication. Without our prior written permission excerpts except for promotional purposes may not be reproduced. The opinions expressed in the articles published in this journal are those of the authors alone. The School does not accept any liability due to these opinions or for any inaccurate, unreliable, untimely or incomplete information contained therein, or for any reliance placed upon it.

ONURSAL BAŞKAN

Doç. Dr. Mustafa AYDIN

İAÜ ADINA İMTİYAZ SAHİBİ

Prof. Dr. Yadiğâr İZMİRLİ

EDİTÖR

Prof. Dr. Candan VARLIK

EDİTÖR YARDIMCISI

Dr. Öğr. Üyesi Ayla ÜNVER ALÇAY

EDİTÖR KURULU

Prof. Dr. Yadiğâr İZMİRLİ, Dr. H. Fatih AYDIN, Prof. Dr. Hasan SAYGIN, Prof. Dr. İbrahim Hakkı AYDIN, Prof. Dr. Mustafa ÇIKRIKÇI, Prof. Dr. Kamil BOSTAN, Prof. Dr. Selami GÖZENÇ, Prof. Dr. Necla ARAN, Dr. Öğr. Üyesi Güven ÖZDEMİR, Dr. Öğr. Üyesi Faris KOCAMAN, Öğr. Gör. Özgül YAMAN

KAPAK TASARIM

Öğr. Gör. Sevgi YILMAZ

AKADEMİK ÇALIŞMALAR KOORDİNASYON OFİSİ

İDARİ KOORDİNATÖR

Tamer BAYRAK

TÜRKÇE REDAKSİYON

Süheyla AĞAN

İNGİLİZCE REDAKSİYON

Neslihan İskender

GRAFİK TASARIM

Gözde KILIÇ

BASKI

Ayemek Matbaa: İkitelli OSB Mah. Marmara A Blok Sok. No: 9 Küçükçekmece - İSTANBUL
Tel: 0212 494 38 56 / Faks: 0212 494 44 31 E-mail: muhasebe@aymekmatbaa.com.tr

EBSCO Tarafından Uluslararası Taranmaktadır.

Yazışma Adresi: Beşyol Mahallesi İnönü Cad. No: 38 Küçükçekmece, İSTANBUL **Tel:** 444 1 428 **Faks:** 0 212 425 57 59 **www.aydin.edu.tr**

Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu Dergisi özgün bilimsel araştırmalar ile uygulama çalışmalarına yer veren ve bu niteliği ile hem araştırmacılara hem de uygulamadaki akademisyenlere seslenmeyi amaçlayan hakemli bir dergidir. / Journal of Anadolu Bil Vocational School of Higher Education is a double-blind peer-reviewed journal which provides a platform for publication of original scientific research and applied practice studies. Positioned as a vehicle for academics and practitioners to share field research, the journal aims to appeal to both researchers and academicians.

Hakem Kurulu

Prof. Dr. M. Salih ÇELİKKALE İstanbul Aydın Üniversitesi

Prof. Dr. M. Mustafa ÇIKRIKÇI İstanbul Aydın Üniversitesi

Prof. Dr. İsmail Hakkı AYDIN İstanbul Aydın Üniversitesi

Prof. Dr. Selami GÖZENÇ İstanbul Aydın Üniversitesi

Prof. Dr. Kamil BOSTAN İstanbul Aydın Üniversitesi

Prof. Dr. Osman Nuri UÇAN Altınbaş Üniversitesi

Prof. Dr. Hülya YENGİN İstanbul Aydın Üniversitesi

Prof. Dr. Necla ARAN İstanbul Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. M. Nafiz DURU İstanbul Aydın Üniversitesi

Prof. Dr. Özkan ÖZDEN İstanbul Üniversitesi

Prof. Dr. Taçnur BAYGAR Muğla Üniversitesi

Prof. Dr. Yaşar ONAY Halic Üniversitesi

Prof. Dr. Ali AYDIN İstanbul Üniversitesi

Prof. Dr. Serkan İKİZ İstanbul Üniversitesi

Doç. Dr. Kamil METİNER İstanbul Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Güven ÖZDEMİR İstanbul Aydın Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Ayla ÜNVER ALÇAY İstanbul Aydın Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Ercan ÖGE İstanbul Aydın Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Nurhan TALEBİ İstanbul Aydın Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Ferhat ÇAĞILTAY İstanbul Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Mete Karadağ İstanbul Aydın Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Kenan SİVRİKAYA İstanbul Aydın Üniversitesi

İçindekiler - Contents

Araştırma Makalesi / Research Article

Marmaray Hattı'nın bir kuşak bir yol kapsamında değerlendirilmesi

Evaluation of Marmaray line within the scope of one belt one road

Ömer ÖZKAN, İsmail Cem AY.....353

İş kazaları ve sonuçlarının Türkiye ve İstanbul düzeyinde incelenmesi

Investigation of working accidents and consequences at the level of Turkey and Istanbul

Yusuf YAMAN, Ali COŞKUN.....363

Examination of intellectual capital components in textile sector: A research on Turkish textile companies

Tekstil sektöründe entelektüel sermaye bileşenlerinin incelenmesi: Türk tekstil şirketleri üzerine bir araştırma

Ahmet Melih KAYADUMAN, Cüneyd Ebrar LEVENT.....379

Derleme / Review

İç mimarlık ve çevre tasarımında dikey bahçe uygulamalarının değerlendirilmesi

Evaluation of vertical garden applications in interior architecture and environmental design

Sercan SAKI, Ufuk Fatih KÜÇÜKALİ.....407

COVID-19 salgını sırasında meme kanseri hastalarında yaşam kalitesinin önemi

The importance of quality of life in breast cancer patients during the COVID-19 outbreak

Yasemin ÖZYER.....417

DOI NUMBERS - DOI NUMARALARI

ABMYOD Cilt 15 Sayı 60

10.17932/IAU.ABMYOD.2006.005

Cilt 15 Sayı 60 DOI: 10.17932/IAU.ABMYOD.2006.005/2020.1560

Marmaray Hattı'nın bir kuşak bir yol kapsamında değerlendirilmesi

Evaluation of Marmaray line within the scope of one belt one road

Ömer ÖZKAN, İsmail Cem AY

10.17932/IAU.ABMYOD.2006.005/abmyod_v15i60001

İş kazaları ve sonuçlarının Türkiye ve İstanbul düzeyinde incelenmesi

Investigation of working accidents and consequences at the level of Turkey and Istanbul

Yusuf YAMAN, Ali COŞKUN

10.17932/IAU.ABMYOD.2006.005/abmyod_v15i60002

Examination of intellectual capital components in textile sector: A research on Turkish textile companies

Tekstil sektöründe entelektüel sermaye bileşenlerinin incelenmesi: Türk tekstil şirketleri üzerine bir araştırma

Ahmet Melih KAYADUMAN, Cüneyd Ebrar LEVENT

10.17932/IAU.ABMYOD.2006.005/abmyod_v15i60003

İç mimarlık ve çevre tasarımında dikey bahçe uygulamalarının değerlendirilmesi

Evaluation of vertical garden applications in interior architecture and environmental design

Sercan SAKİ, Ufuk Fatih KÜÇÜKALİ

10.17932/IAU.ABMYOD.2006.005/abmyod_v15i60004

COVID-19 salgını sırasında meme kanseri hastalarında yaşam kalitesinin önemi

The importance of quality of life in breast cancer patients during the COVID-19 outbreak

Yasemin ÖZYER

10.17932/IAU.ABMYOD.2006.005/abmyod_v15i60005

Marmaray hattı'nın bir kuşak bir yol kapsamında değerlendirilmesi

Ömer ÖZKAN¹

İsmail Cem AY²

Geliş tarihi / Received: 28.08.2020

Düzeltilerek geliş tarihi / Received in revised form: 15.09.2020

Kabul tarihi / Accepted: 27.09.2020

Öz

Bu çalışmanın amacı, “Bir Kuşak Bir Yol” projesinin “Orta Koridor” çalışmaları arasında bulunan Marmaray hattının, Asya-Avrupa arası demiryolu taşımacılığındaki rolüne değinmektir. Asya-Avrupa arasında doğal köprü olarak bulunan Türkiye, demiryolu çalışmalarını son yıllarda hızlandırmış ve bunlara yeni projeler eklemeye devam etmektedir. Türkiye, günümüzde yurt içi demiryolu çalışmalarında kuzey-güney ve doğu-batı hatlarında yolcu ve yük taşımacılığında önemli adımlar atmaya başlamış ve lojistik üslerle birlikte, ülkemizde yük giriş/çıkış işlemlerini daha profesyonelce ve daha fazla ithalat/ihracat yapabilme potansiyelini arttırmıştır. Bakü-Tiflis-Kars demiryolu hattıyla birlikte ülkemiz demiryolu yük taşımacılığında Orta Asya ve Kafkasya bölgelerinden yük getirebilme özelliği kazanmıştır. “Bir Kuşak Bir Yol” projesinin alternatif ve en uygun demiryolu ağını barındıran Türkiye, coğrafi şartlara uygun bir şekilde çok modlu taşımacılık fırsatını

1 Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası İktisat Ana Bilim Dalı, Küçükçekmece/İst. 05389840165, e-mail: omerozkan1@stu.aydin.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-8958-0982

2 Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Ekonomi ve Finans Bölümü, İstanbul, İİSBF, İstanbul, Türkiye. e-posta: icay@gelisim.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-8915-8183

DOI: 10.17932/IAU.ABMYOD.2006.005/abmyod_v15i60001

demiryolu taşımacılığı ile entegre edebilme özelliğini de barındırmaktadır. İstanbul'un Asya ve Avrupa yakalarını boğaz altından birleştiren Marmaray, ilk etapta yolcu taşımacılığında rol oynasa bile "Bir Kuşak Bir Yol" projesinin tamamen aktif olarak faaliyete geçmesinden sonra Avrupa'ya ulaştırma hususunda zaman aralığını kısaltmakta ve yük taşımacılığının daha hızlı gelişmesinde rol oynamaktadır. Marmaray hattının hem Asya hem de Avrupa tabanlı yüklerin ülkemize ulaştırılması hususunda da kolaylık sağlayacağı öngörülmektedir. Özellikle denizyolu ve karayolu taşımacılığındaki gecikmelerin en aza indirilmesi Marmaray ve diğer demiryolu hatlarıyla mümkün kılınacaktır. Bu çalışmada, gerçekleşmiş olan Asya-Avrupa demiryolu taşımacılığında bahsedilmiş olup, somut verilerden Marmaray'ın projedeki etkisi bahsedilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Bir Kuşak Bir Yol, Modern İpek Yolu, Marmaray, Demiryolu taşımacılığı, Lojistik, Ticaret.*

Evaluation of Marmaray line within the scope of one belt one road

Abstract

The aim of this study is to Marmaray railway project's role is mentioned to the "One Belt One Road" project. Turkey is a natural bridge between Europe and Asia. Turkey is located in a natural bridge between Asia-Europe, railways work has accelerated in recent years and continues to add new railway projects. Turkey, today in the north-south and east-west rail work period in domestic passenger and freight transport has begun to take important steps. Together with the logistics bases, it has increased the potential for more professional freight entry/exit operations in our country and more import/export. Also, the Baku-Tbilisi-Kars railway line, our country has gained the ability to bring freight from Middle Asia and the Caucasus regions in rail freight transportation. "One Belt One Road" project of the railway network and the most appropriate alternative hosts Turkey, the multi-modal transport opportunities to integrate rail transport with in accordance with the geographical conditions also incorporated the feature. When the "One Belt One Road" project active completely, the Marmaray project will provide transition Europe fastly

and it will shorten the time interval. It is anticipated that the Marmaray line will also facilitate the transportation of Asian and European based cargoes to our country. In particular, minimizing delays in seaway and road transport will be made possible by Marmaray and railway lines. Also, this study has mentioned to Asia and Europe railway transportation and effects of Marmaray to “One Belt One Road” from concrete data.

Keywords: *One Belt One Road, Modern Silkroad, Marmaray, Railway transportation, Logistics, Trade.*

Giriş

Küresel pazarlar ülkelerin kendi aralarında işbirlikleri yapmaya teşvik etmiş ve yapılan çalışmalar ekonomik bütünleşmelerin gerçekleşmesine neden olmuştur. Kültür, teknoloji, altyapı ve ekonomik birleşmeler pazarların genişlemesine ve gelişmesine sebep olmuştur. Bu olguların bir araya getirilip ülkelerin işbirliğinin yapması “Küresel Ekonomik Dünya” kavramını ortaya çıkarmıştır. Ülkeler böylelikle kendi aralarında şeffaf ve serbest ticaret olgusunu benimsemişlerdir.

Küresel pazarlar sürekli gelişen dünya düzenine ayak uydurmakla birlikte, yeni pazar bağlantılarının geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapmaktadırlar. Çin, bu etmenleri göz önünde bulundurarak proje fikri üretmiş, sahip olduğu “Bir Kuşak Bir Yol” projesini 2013 yılında ortaya koyup tarihi İpek Yolu’nu tekrar canlandırmak için çalışmalar yapmaya başlamıştır. Asya pazarının canlılığını arttırarak ve Avrupa bağlantılarının günümüz multimodal taşıma unsurlarını bir arada kullanarak hem lojistik sektörünü hem de az kullanılan taşıma modlarının canlanmasını hedef almıştır. Dolayısıyla, yüklerin bir uçtan diğer bir uca kolayca ulaşması için birçok ülke ile çalışmalar yürütmeye başlamıştır. Türkiye bu projenin özellikle demiryolu hattı konumunda büyük önem arz etmekle birlikte, Çin ve Londra güzergâhları arasında alternatif güzergâh olarak yer almaktadır.

Önemli bir demiryolu hattı olan “Bakü-Tiflis-Kars” hattı, Asya’dan gelen trenlerin Kafkasya üzerinden Türkiye’ye giriş yapmasına ve Türkiye’deki

diğer demiryolu hatlarına bağlantısını sağlamaktadır. Kars üzerinden giriş yapabilen trenler, İstanbul'a kadar ulaşmakta ve Marmaray hattıyla birlikte Kapıkule'ye bağlanarak, Avrupa'daki demiryollarına ulaşarak taşımacılık alanında kesintisiz ulaşım hakkı tanımaktadır.

Bir kuşak bir yol projesi

İnsanlık tarihinde yollar, ticaret alanında büyük önem taşımaktadır. Zamanın teknolojik unsurları ve yaşam şekilleri farklı boyutlarda ticaretin yapılmasına neden olmuştur. Dünyada pek çok ticaret yolları bulunmaktadır ve bu yollar isimlerini yapılan ticari ürünlerin adını alarak şekillenmişlerdir. Dünya üzerinde bilinen ticaret yolları; Baharat Yolu, Tütsü Yolu, Amber Yolu, Tuz Yolu, Trans Sahra Yolu, Kalay Yolu, Çay ve At Yolu ve İpek Yolu olarak günümüzde bilinmektedir (URL 1). En önemli yollardan biri olan İpek Yolu, ipek ticaretinin yapılmasından dolayı ismini almış ve farklı kültürlerin alışveriş yapmasına olanak sağlamıştır. Medeniyetleşmenin şekillenmesine yardımcı olan İpek Yolu, Doğu-Batı ticaretinin gelişmesini sağlamış ve Avrupa ile ilişkilerin de gelişmesine sebep olmuştur (Atasoy, 2010).

İpek Yolu bölgesel olarak ekonomik, kültürel, sanatsal ve bilimsel alanlarda ülkelerin birbirleriyle ilişki içinde gelişiminde önemli rol almış ve farklı yaşam biçimlerini de entegre etmiştir. Zamanla alternatif ulaşım imkânları bu yolun kullanım etkisini azaltıp önemini yitirtmiştir. (Akkaymak, 2009). Bir Kuşak Bir Yol projesini ise Çin, 2013 yılında ortaya çıkarmış ve dünyadaki pazarların birbiri ile entegrasyonunun sağlamasını amaçlamıştır. Avrupa, İran, Rusya ve Türki Cumhuriyetlerini ele alan proje 65 ülkeyi kapsamaktadır. Proje iki hattı bünyesinde barındırmaktadır. Orta Asya, Avrupa, Çin ve Rusya'yı kara bağlantıları üzerinden bağlayacak hat "İpek Yolu Ekonomik Kuşağı" olarak belirtilmiştir. Basra Körfezi, Hint Okyanusu ve Akdeniz'i kapsayan hat ise "Deniz İpek Yolu" hattı olarak kayıtlara geçmiştir. Proje ile birlikte ülkeler arasındaki ticaretin serbestleştirilmesi, lojistik altyapıların geliştirilip iyileştirilmesi ve yabancı yatırımcıların teşviklerinin yapılması hedeflenmektedir. Projenin karayolu hattına "kuşak", denizyolu hattına ise "yol" ismi verilmiştir. Projenin isminde hem bu etmenlerden esinlenilmiş hem de projenin ismi "Modern İpek Yolu Projesi" olarak da dile getirilmiştir (Karagöl, 2017).

Projenin ulaştırma faaliyetlerinin entegrasyonuna ait çalışmalar, ülkelerin altyapı çalışmalarına yönelmesine sebep olmuş ve lojistik süreçlerin daha profesyonel anlamda gelişme göstermesine olanak sağlamıştır. Projedeki bağlantılar için “Koridor” çalışmalarına başlanılmış, yol ve altyapı çalışmaları oluşturulmuştur. Koridor çalışmalarına yönelik Kuzey, Güney ve Orta Koridor çatısı altında oluşturulmuştur. Türkiye, koridor çalışmaları arasından “Orta Koridor” üzerinde yer almaktadır. Deniz, hava, kara ve demiryolu ulaşım modellerinin birbirine entegrasyonu için çeşitli uluslararası çalışmalar yapılmış ve multimodal taşımacılık üzerinde hassasiyet gösterilmiştir. Projenin çalışmaları günümüzde devam etmekte olup 2049 yılında tamamlanması hedeflenmektedir. Projenin Türkiye’yi ilgilendiren çalışmaları; TRACECA Projesi, Pan-Avrupa Taşıma Koridorları, Trans Avrupa Ulaştırma Ağı, Karadeniz Ekonomik Ağı, Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Ağı, TEM Projesi, TER Projesi, Asya Otoyolu, Bakü-Tiflis-Kars Demiryolu Hattı ve Marmaray Projeleri olmak üzere hem uluslararası hem de Türkiye coğrafyası üzerinde çalışmalar bulunmaktadır (Camgöz, 2017).

Marmaray projesi hakkında

Marmaray projesi ilk olarak Sultan Abdülmecid tarafından 1860 yılında düşünülmüş olup, 1892 yılında ise projenin çizimi Sultan II. Abdülhamit Han tarafından yaptırılmıştır. Atılan fikirlerle beraber ilerleyen süreçte proje geliştirilmiş ve tasarım çalışmaları başlamıştır. Yapılan tasarımda İstanbul Boğazının altından demiryolunun geçirilmesi öngörülmüştür. Projenin denizin dibinden geçen bir tünel sayesinde gerçekleşmesi gerektiği fakat o zamanın şartlarının yetersiz olması nedeniyle tünelin mümkün olamayacağı kanısına varılmıştır. 1980’li yıllarda ise Asya ve Avrupa kıtalarının demiryolu ile bağlanabileceğinin sağlanabileceği konusu tekrar gündeme gelmiştir. 1987 yılında Turgut Özal tarafından fizibilite çalışmaları yapılmış, çalışmanın sonunda bu projenin teknik olarak uygulanabilir ve finansal olarak verimli olduğu belirlenmiştir. 1997 yılında Turgut Özal’ın belirlemiş olduğu proje kapsamı tekrar ele alınmış ve 2000 yılında ihaleler yapılmıştır. 2002 yılında sondaj çalışmalarına başlanmış ve 2003 yılında tüp geçit ihaleleri gerçekleştirilmiştir. 2011 yılında ise “Banliyö Hatları İyileştirme Projesi” gerçekleştirilmiş ve Marmaray hattının “Halkalı-Söğütlüçeşme” arasında

hizmet vermesi kararlaştırılmıştır. 76,6 km demiryolu hat uzunluğuna sahip olan proje, 12 Mart 2019 tarihinde tamamen faaliyet göstermeye başlamış ve dünyadaki en büyük ulaşım altyapı projelerinden birisi olarak ifade edilmiştir (URL 2).

Bakü-Tiflis-Kars ve Marmaray demiryolu hatlarının “bir kuşak bir yol” projesindeki önemi

“Bir Kuşak Bir Yol” projesinde, Türkiye’de önemli diğer bağlantı noktası Bakü-Tiflis-Kars demiryolu hattıdır. Türkiye sınırından Kafkasya bölgesine demiryoluyla bu hat üzerinden giriş ve çıkış yapılabilir. Yolcu ve yük taşımacılığında önemli konuma sahip olan Bakü-Tiflis-Kars hattının Türkiye’deki diğer demiryolu ağlarıyla bağlantısı da mevcuttur (Özpay, 2018). Bakü-Tiflis-Kars demiryolu hattının ülkemize giriş ve çıkış yapma prensibine sahip olması nedeniyle Marmaray kadar öneme sahiptir.

6 Kasım 2019 tarihinde Çin’den yola çıkıp Avrupa’ya kadar ulaşan ve ilk yük treni özelliği taşıyan China Express Railway, Xian – Çekya arasında taşıma gerçekleştirmiştir. Çin’den yola çıktıktan sonra rota Kazakistan, Azerbaycan, Gürcistan, Türkiye, Bulgaristan, Sırbistan, Macaristan, Slovakya ve Çekya olarak gerçekleşmiştir. China Express, Türkiye girişinde Bakü-Tiflis-Kars demiryolu hattını kullanmıştır. Kars üzerinden ise Erzurum, Erzincan, Sivas, Kayseri, Kırıkkale güzergâhlarını kullanarak önce Ankara’ya ulaşmış, Ankara’dan devam eden tren, Eskişehir ve Kocaeli’ni takip ederek İstanbul’a ulaşmıştır. İstanbul’da Marmaray’ı kullanan tren (Resim 1, 2, 3), Halkalıdan Çerkezköy demiryolu hattına bağlanıp Kapıkule’ye ulaşarak Avrupa’ya açılmıştır. Nitekim Marmaray hattı transit geçiş özelliği taşımakta ve Türkiye’den Avrupa’ya açılan demiryolu ayağının ilk etabı olarak kabul edilmektedir (URL 3).

Resim 1: Çin'den Avrupa'ya Giden İlk Yük Treni Marmaray Hattında (URL 4)

Resim 2: Çin'den Avrupa'ya Giden İlk Yük Treni Marmaray Hattında (URL 5)

Resim 3: Çin'den Avrupa'ya Giden İlk Yük Treni Marmaray Hattında (URL 6)

Sonuç ve değerlendirme

Türkiye proje kapsamında konumunu en iyi şekilde kullanmakla birlikte, geleceğe yatırım ve özellikle demiryolu taşımacılığı alanında makul adımlar atmıştır. Türkiye'nin altyapı çalışmalarının entegrasyon çalışmaları devam etmekte ve bu çalışmalar coğrafi şartları avantaja çevirmektedir. Çin'den Avrupa'ya kesintisiz demiryolu ağının Türkiye'den geçmesiyle bu durumun sosyo-ekonomik faktörlerin gelişmesinde de rol oynayacağı düşünülmektedir. Çünkü altyapıdaki eksiklerin tamamlanması, mevcut ulaşım gücünün ve ticaretin artmasına olanak sağlamaktadır. Marmaray, Asya ve Avrupa kıtalarını İstanbul'da demiryoluyla bağlayan tek ulaşım seçeneği olduğu için yük/yolcu taşımacılığında cazip bir konum elde etmeyi başarmıştır.

Demiryolu taşımacılığı, çevreye daha uyumlu ve diğer ulaşım modlarına göre daha konforlu bir taşıma modu olarak bilinmektedir. Karayolu taşımacılığında sık sık yaşanan ülke sınır geçiş problemlerinin, demiryolu lojistik faaliyetleriyle aşılabacağı ve Marmaray hattı ile, Doğu Asya bölgesinden Avrupa'ya kesintisiz güvenli ihracat sağlanacaktır. Marmaray hattı, "Bir Kuşak Bir Yol" projesinde ihracat tüneli olma özelliği kazanmış olacak ve Asya

ve Avrupa ülkelerinin demiryolu yük taşımacılığına yatırımları artacaktır. Ayrıca Türkiye, uluslararası demiryolu geçiş güzergâhı konumuna erişecektir. Marmaray hattının olmaması durumunda ise demiryolu ile İstanbul'un Asya kıtasına getirilen yükler, Avrupa kıtasına denizyolu veya karayolu ile aktarılacaktır. Asya kıtasına gelen yükler için yapılan aktarmaların artık demiryoluyla kesintisiz şekilde Avrupa kıtasına aktarılmasıyla, ek taşıma masrafı ve gecikmeler engellenecektir. Böylelikle, tasarruf edilmesinin öncülüğünü sağlayan demiryolu lojistiği ve Marmaray hattı, Türkiye lojistiğinde fiyat avantajı sağlayarak hava, deniz ve karayolu taşımacılığına göre rekabet gücünü arttıracaktır. Marmaray hattının ilerleyen zamanlarda çok modlu taşımacılıkta "Karayolu-Demiryolu" (RO-LA) sistemi kullanılabilir olasılığıyla beraber, tırların Marmaray hattında vagonlara entegre edilerek belli noktalara kadar ulaştırabilme potansiyelini de barındırmaktadır. Karayolu-Demiryolu sistemiyle birlikte köprü trafiğinin hafifletilmesi ve olası trafik sıkışıklığının önüne geçilmesi olası ihtimaller arasındadır.

Bu çalışmada, projedeki diğer ülkelerin demiryolu güzergâhlarına nazaran Türkiye'nin daha kolay süreçte ulaştırma imkânı sağlaması öngörülmektedir. Ayrıca demiryolu hatlarının etkin olarak kullanılmasının önemli olduğu vurgulanmış ve Türkiye'nin bu projede avantajlı bir pozisyonda olduğu belirtilmiştir. Marmaray hattının da yolcu taşımacılığından ziyade yük taşımacılığındaki kolaylıklar sağladığı vurgulanmıştır. Bilakis yapılan çalışmaların sonucu göstermiştir ki, Marmaray hem Türkiye'de hem de Avrupa'yı ilgilendiren demiryolu hatlarının entegrasyonunda Asya-Avrupa ihracatı arasındaki demiryolu güzergâhında kilit nokta statüsüne sahip olmuştur. Marmaray hattı ulaştırma kolaylıklarına istinaden Türkiye'ye beklenilenden daha çok fayda sağlayacaktır. Bakü-Tiflis-Kars ve Marmaray hatlarıyla birlikte Türkiye'nin ticari faaliyetleri artacaktır. Yük trenlerinin Türkiye'den geçmesiyle, vergiler alınacak ve ülke hazinesine katkı sağlanacaktır. Demiryolu lojistiğine artacak olan ilgiyle beraber Türkiye'de, mevcut taşıma modları ve demiryolu taşımacılık ile kombine taşımacılık sistemi gelişecektir. Türkiye yalnızca ülkeler arası lojistik faaliyetlerde rol oynamayıp, ülke içi lojistik faaliyetlerde de demiryolu taşımacılığının kolaylıklarından faydalanacaktır.

Kaynakça

- [1] Akkaymak, M. (2009). Avrupa-Asya Ulaştırma Koridorları ve Yeniden Canlanan İpek Yolu, Yüksek Lisans Tezi, İnşaat Mühendisliği Anabilim Dalı, İstanbul Teknik Üniversitesi, Türkiye.
- [2] Atasoy, F. (2010). *Küreselleşme Çağında Yeniden İpek Yolu*. Bir Kültür Koridoru Olarak İpek Yolu Sempozyumu, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Antalya.
- [3] Camgöz, C. (2017). Modern İpek Yolu Projesi Çerçevesinde Ulaştırma Ağlarının Turizme Katkıları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Özel Sayı-3, 1-17.
- [4] Karagöl, E. (2017). Modern İpek Yolu Projesi. *Seta Perspektif Dergisi*, Sayı:174, 1-7.
- [5] Özpay, G. (2018). Bakü-Tiflis-Kars Demiryolu Ve Türkiye Açısından Jeopolitik Önemi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, Sayı:37, 103-101.

İnternet Kaynakları

- URL 1- <https://listelist.com/antik-ticaret-yollari/> (Erişim Tarihi: 25.10.2020)
- URL 2- <http://marmaray.gov.tr/marmaray-hakkinda/> (Erişim Tarihi: 13.04.2020)
- URL 3- <https://tr.sputniknews.com/turkiye/201911061040570352-cinden-avrupaya-giden-ilk-yuk-treni-ankaradan-torenle-ugurlandi/> (Erişim Tarihi: 22.04.2020)
- URL 4- [https://www.cnnturk.com/turkiye/cinden-avrupaya-giden-ilk-yuk-treni-marmaraydan-gecti?page=6_\(Erişim Tarihi: 22.04.2020\)](https://www.cnnturk.com/turkiye/cinden-avrupaya-giden-ilk-yuk-treni-marmaraydan-gecti?page=6_(Erişim Tarihi: 22.04.2020)
- URL 5- [https://www.trthaber.com/haber/turkiye/cinden-avrupaya-giden-ilk-yuk-treni-istanbuldan-gecti-439738.html_\(Erişim Tarihi: 22.04.2020\)](https://www.trthaber.com/haber/turkiye/cinden-avrupaya-giden-ilk-yuk-treni-istanbuldan-gecti-439738.html_(Erişim Tarihi: 22.04.2020)
- URL 6- [https://www.cnnturk.com/turkiye/cinden-avrupaya-giden-ilk-yuk-treni-marmaraydan-gecti?page=6_\(Erişim Tarihi: 22.04.2020\)](https://www.cnnturk.com/turkiye/cinden-avrupaya-giden-ilk-yuk-treni-marmaraydan-gecti?page=6_(Erişim Tarihi: 22.04.2020)

İş Kazaları ve Sonuçlarının Türkiye ve İstanbul Düzeyinde İncelenmesi

Yusuf YAMAN¹

Ali COŞKUN²

Geliş tarihi / Received: 29.08.2020

Düzeltilerek geliş tarihi / Received in revised form: 27.09.2020

Kabul tarihi / Accepted: 30.09.2020

Öz

Geleneksel üretim araçlarından modern üretim araçlarına geçişi sağlayan makineleşme, artan dünya nüfusunun ihtiyaçlarını karşılama ve daha fazla kâr getirme güdüsünün etkisiyle seri üretim yapan fabrikalaşmayı ifade etmektedir. Fabrikalarda birçok insan bir arada ve uzun mesai saatleri boyunca çalıştırılmaktadır. Bu nedenle iş kazaları da kaçınılmaz olmaktadır. Haliyle iş güvenliğini artırıp iş kazalarını azaltmak adına özellikle Almanya başta olmak üzere iş sağlığı ve güvenliği alanında günümüze varana kadar birçok gelişme olmuştur. Türkiye’de de bu yönde çalışmalar, Avrupa Birliğine adaylık sürecinin etkisiyle uyum yasaları kapsamında, hız kazanmıştır. Yasal düzenlemelerin iş kazalarının önlenmesi bağlamında nasıl sonuçlar verdiğinin ortaya konması amaçlanmıştır. Bu betimsel çalışmada Türkiye geneli ve İstanbul özelinde 2007-2018 yılları arasında meydana gelen iş kazası, iş kazası sonucu geçici iş göremezlik süreleri, işçiye veya hak sahiplerine bağlanan sürekli iş göremezlik geliri ve ölümlü iş kazalarının

¹ Dr, SGK Müdür Yardımcısı, yyamanankara@gmail.com

² Prof. Dr., Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Din Sosyolojisi Bilim Dalı, alicoskun64@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-4352-179X>

DOI: 10.17932/IAU.ABMYOD.2006.005/abmyod_v15i60002

içinde yer aldığı istatistiksel veriler incelenmiştir. Böylece 2012 yılında çıkarılan 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun (İSG) iş kazalarını önlemedeki etkileri sorgulanmıştır. Sonuç olarak iş kazalarında azalmanın olmadığı ikincil verilerin kullanıldığı istatistiklerden anlaşılmıştır. Bu da iş kazalarının önlenmesinde yasal düzenleme ile birlikte iş yeri denetimi ve kontrolünün sıklaşması gerektiği göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: İş kazası, geçici iş göremezlik, sürekli iş göremezlik, ölümlü iş kazası

Investigation of working accidents and consequences at the level of Turkey and Istanbul

Abstract

Mechanization, which enables the transition from traditional means of production to modern means of production, refers to the industrialization that makes mass production with the effect of bringing more profit and the increasing world population meet their needs. In factories, many people are made to work together and for long working hours. For this reason, working accidents also become inevitable. As a result, the increase of working safety in the field of occupational health and safety on behalf of reducing working risks especially in Germany has developed. Turkey also in this direction under the influence of European Union harmonization law to speed has gained in the scope of work to speed the membership accession process. It is aimed to reveal the results of the legal regulations in the context of preventing work accidents. This descriptive study generally in Turkey and Istanbul in particular the work accidents occurred between 2007 and 2018 as a result of temporary incapacity period, statistical data to be including income and fatal occupational accidents connected to workers or rights holders were examined. Thus, the effects of the Occupational Health and Safety Law (OHS), enacted in 2012, number 6331, on the prevention of occupational accidents were questioned. Finally, from the statistics obtained using secondary data, it is understood that there is no reduction in occupational accidents. It has been

concluded that workplace inspection and control should be more frequent with the legal regulation in preventing work accidents.

Keywords: *Work accident, temporary incapacity to work, permanent incapacity to work, fatal work accident*

Giriş

İş kazaları çalışma hayatının önemli bir sorunudur. Özellikle sanayileşmenin hızlanması, kitlesel üretimin gelişmesi iş kazası olgusunu daha fazla gündeme getirmiştir (Akyıldız, 1999). İş kazasının yol açtığı insani ve maddi kayıplar, iş kazaları karşısında önlemler üzerinde düşünmeyi ve tedbir almayı gerekli kılmıştır. Bu noktada hatırlanabilecek ilk adımlardan birisi Almanya’da Bismark tarafından atılan bazı sosyal güvenlik adımlarıdır. Akabinde diğer bazı Batı ülkelerinde de benzer adımlar atılmıştır (Akyıldız, 2018). I. Dünya Savaşı akabinde, Milletler Cemiyeti ile birlikte Uluslararası Çalışma Örgütü (İLO)’nun kurulması çalışma hayatına ilişkin standartların belirlenmesi bakımından önemli bir eşiktir. İLO çalışma hayatındaki sorunların aşılması yönünde çözümler oluşturmakta, bu kapsamda önerdiği reformların uygulamaya geçirilmesine çalışmaktadır. Türkiye’de İLO üyesi bir ülke olarak, söz konusu standartları hayata ne ölçüde geçirdiği hususunda değerlendirmelere konu edilmektedir (Nurdoğan, 2018).

İLO’nun belirlediği standartlar iş güvenliği ve işçi sağlığını iyileştirici rol oynasa da Türkiye’de iş kazalarının halen makul bir düzeye indiğini söylemek zordur. Esasen sorun Türkiye’ye mahsus da değildir (Akyüz vd. 2019). İş kazaları çalışma hayatının temel bir problemi olarak her ülkenin baş etmeyi hedeflediği bir sorundur. Kazanın insani - toplumsal - ekonomik maliyeti yalnızca hayatını kaybedenle sınırlı değildir. Hayatını kaybedenin ailesinden başlayarak toplumun genelini ilgilendiren, maddi ve manevi sonuçları olan bir olgudur.

Gerek dünyada gerekse de Türkiye’de uzun süredir iş kazaları gündem olmuş durumdadır. Türkiye’de iş kazalarına yönelik ilk hukuksal girişim 1921 yılında amele birliği ismiyle yayınlanan yasayla yapılmıştır. Kömür

ocaklarında çalışan işçilerin hastalanmaları halinde yerinde tedavisini öngören düzenleme kapsamında ilk yardım klinikleri kurulmuş ve işçilere acil yardım olanağı sağlanmıştır (Karakök, 2011). O günden bugüne Türkiye’de genel itibariyle sosyal güvenlik mevzuatıyla birlikte iş kazası mevzuatı da değişmiş, genişletilmiştir.

Bu çalışma, Türkiye’deki iş kazası istatistiki verilerine odaklanmaktadır. Olgunun çarpıcılığını ve önemini görmek adına İstanbul ve Türkiye örnekleri karşılaştırma unsuru yapılmıştır. İstanbul’un karşılaştırmaya konu olmasında, sahip olduğu nüfus yoğunluğu, istihdamdaki payı ve eğitim düzeyinin ortalanın üzerinde olması (Zaim, 1964; Kıvrımlı, 1996; MEB Yıllık İstatistikleri) etkili olmuştur.

Türkiye, çalışma hayatındaki standartları Avrupa Birliği’ne uyumlu hale getirmek adına 2012 yılında kabul edilen 6331 sayılı “İş Sağlığı ve Güvenliği” (İSG) kanunu ile iş kazalarını önleme amacını hedefe koymuştur. Bu amacın karşılık bulup bulmadığı ayrıca iş kazalarına dair tablonun betimlenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda çalışmada, 2007 -2018 dönemine ait iş kazası verileri ele alınacaktır. Bu verilerden elde edilen bulgular yorumlanacaktır.

İş kazası kavramı ve kapsamı

Sözlük anlamıyla kaza, can veya mal kaybına, zararına neden olan kötü olay olarak tarif edilmektedir. Kaza, nerede, nasıl, ne zaman olacağı belli olmayan fiziki ve-veya psikolojik bir olaydır (Emiroğlu, 2001). Bu kazanın işyerinde veya işyeri ile ilgili bir işi yaparken çalışanın başına gelmesi ise iş kazası olmaktadır. 5510 sayılı Kanun 13. Maddesinde yer alan tanım gereği çalışan doğrudan iş yaparken veya iş sürecinde meydana gelen kazalardır. Ayrıca işyerinin eklentileri (spor sahası, çay ocağı, dinlenme salonu gibi) içinde olan ve dinlenme zamanlarında meydana gelen kazalar da iş kazası sayılmaktadır. Örneğin bir işyerinin şoförü görevli olarak gideceği şehir dışından dönüşte istirahat için kalacağı otelde ayağı kayıp düşmesi halinde bu çalışan, iş kazası geçirmiş sayılmaktadır. Ayrıca bu ve buna benzer tüm

durumlarda işle ilgili geçen zamanlarda çalışanın başına gelen maddi ve manevi her olay iş kazası olarak kabul edilmektedir (Kılıkış, 2014; Akın, 2005; Canıklıoğlu, 2006; Aslanköylü, 2003; Çenberci, 1985).

İş kazası olgusu, bir taraftan meydana gelmesini önleyici tedbirler bakımından, diğer taraftan meydana gelmesini müteakip maruz kalanları destekleyerek mağduriyetleri gidermek bakımından iki yönlü bir husustur. Türkiye’de önleyici tedbirlerin çerçevesini çizmek bakımından atılan en dikkate değer adım 6331 sayılı “İş Sağlığı ve Güvenliği”(İSG) kanunudur. Fakat elbette ondan önce de özellikle destek noktasında düzenlemeler mevcuttur.

2008 yılında yürürlüğe giren 5510 sayılı yasada iş kazası bahsinde, önemli oranda daha önceki yasal mevzuatı muhafaza etmiştir. İş kazasına uğrayan sigortalıya, durumuna göre geçici veya sürekli iş göremezlik ödeneği verilmesi, malul duruma düşmesi halinde malullük aylığı bağlanması, vefatı halinde hak sahiplerine ölüm aylığı bağlanması gibi düzenlemeler mevcuttur.

İş kazası sonucunda sigortalı çalışana 5510 sayılı kanuna göre bazı haklar verilmektedir. Sigortalı, iş kazası sonucunda geçici olarak çalışmadığı her gün için kendisine prime esas günlük kazancın üçte ikisi oranında geçici iş göremezlik ödeneği verilmektedir. Ayrıca meslekte kazanma gücünün en az %10’unu kaybetmişse sürekli iş göremezlik geliri almaktadır. Son olarak çalışanın iş kazası sonucu ölmesi halinde hak sahiplerine aylık olarak ödenmek üzere emekli maaşı niteliğinde gelir bağlanmaktadır (5510, 2020). Bunlar daha ziyade iş kazasının oluşturduğu zararları hafifletmeye dönük maddi bir nitelik taşımaktadır.

Yöntem, bulgu ve yorumlar

Yöntem

Çalışmada betimleyici yöntem kullanılmıştır. Türkiye ve İstanbul’da meydana gelen iş kazası istatistiklerinin betimlemesini, tasvirini ortaya koyan bir araştırmadır. Betimleyici araştırma tipinde, çalışılan olgu ya da örneklem hakkında elde edilen veriler betimlenerek temel özellikleriyle tasvir edilir. Betimleyici araştırmada olgular arasında neden sonuç ilişkisi aranmaz, bazı temel istatistikler kullanılır. Frekans dağılımı, ortalama değerler gibi çeşitli istatistikler aracılığıyla incelenen örneklemin genel özellikleri ile

ortaya konmaktadır. Bu araştırma tipinde elde edilen veriler ve sonuçlar çerçevesinde benzer konuda yapılacak olan açıklayıcı araştırmalarda neye odaklanılması gerektiğine ilişkin ipucu sağlar. Betimleyici araştırmalar araştırmaya hipotezle başlamadıkları, olgular arasında nedensellik ilişkisi aramadıkları, açıklama ve tahmin amacına yönelik olmadıkları, çevresel koşulları kontrol altında tutmadıkları için nitel yöntemle yürütülürler (Arslantürk, 2016; Giddens, 2000).

Bulgu ve yorumlar

Türkiye genelinde 2020 yılı Nisan ayı itibari ile 4a'lı (SSK) olarak çalışan sayısı 15.352.768 kişi iken İstanbul'da 4.204.717 çalışandır (SGK, 2020). İş kazası ile ilgili tüm değişkenlere yönelik ayrıntılı istatistiki bilgiler SGK tarafından sürekli olarak kayıt altına alınmaktadır. Türkiye ve İstanbul'da 2007 ile 2018 yılları arasında meydana gelen iş kazalarına ait veriler Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1: Türkiye ve İstanbul'da 2007 ile 2018 yılları arasında meydana gelen iş kazaları

Yıllar	Türkiye geneli iş kazaları			İstanbul'da iş kazaları		
	Kadın	Erkek	Toplam	Kadın	Erkek	Toplam
2007	4.121	76.481	80.602	522	9.675	10.197
2008	3.594	69.369	72.963	459	8.030	8.901
2009	3.562	60.754	64.316	547	8.354	8.901
2010	3.892	59.011	62.903	597	7.394	7.991
2011	4.168	65.059	69.227	745	8.558	9.303
2012	5.781	60.090	65.871	880	8.570	9.450
2013	20.745	170.644	191.389	4.946	32.130	37.076
2014	28.174	193.192	221.366	7.144	39.415	46.559
2015	34.625	206.922	241.547	9.754	46.869	56.623
2016	44.953	241.115	286.068	12.174	57.463	69.637
2017	58.883	300.770	359.653	16.126	76.877	93.003
2018	76.677	354.308	430.985	22.330	94.584	116.914

Kaynak: SGK yıllık istatistikleri, erişim tarihi: 14.08.2020

Tablo 1'deki veriler incelendiğinde cinsiyet açısından kadın erkek arasında sayısal farklar olduğu görülmektedir. İş kazası geçirenlerin çoğunluğu erkek çalışanlardan oluşmaktadır. Türkiye geneli 2018 yılında 354.308

erkek sigortalı iş kazası geçirirken aynı yıl 76.677 kadın çalışan iş kazası geçirmiştir. Benzer tablo İstanbul için de ortaya çıkmıştır. İstanbul’da 2018 yılında 94.584 sigortalı erkek iş kazası geçirirken aynı yıl 22.330 kadın sigortalı iş kazası geçirmiştir. İş kazası geçiren kadın sigortalılar erkek sigortalıların %20’si civarında görünmektedir. Bu sonucun ortaya çıkmasında erkeklerin kadınlara göre iş hayatına katılma oranlarının daha yüksek olması bir faktördür. 2007 yılı itibariyle 4a kapsamındaki sigortalılar bakımından, erkek sigortalı sayısı kadın sigortalı sayısının yaklaşık üç buçuk katıyken, 2018 yılı itibariyle aradaki farkın iki katına kadar düştüğü gözlenmektedir (bkz. Tablo 5). Fakat yine de sigortalı erkek sayısının fazlalığı devam etmektedir. İş kazalarının erkekler arasında daha yüksek olmasının bir diğer nedeni, erkek sigortalıların ağır ve tehlikeli işlerde çalışıyor olmalarıdır (Karakaş, 2009). Ağır ve tehlikeli işler gibi, daha fazla risk içeren alanlarda kadınların çalışmasını yasaklayan düzenlemelerin bulunması, böyle bir tablonun meydana gelmesini etkilemektedir. Fakat elbette başka faktörleri de hesaba katmak, onlar üzerinden düşünmek gerekir. Ne var ki bu konu ayrı bir araştırma konusu olacaktır.

Aynı tablonun ortaya koyduğu bir başka husus iş kazası sayısının her yıl artmış olmasıdır. 2007’den 2018’e kadar geçen sürede iş kazalarının sayısı Türkiye genelinde 5 kattan fazla artmıştır. Aynı dönem itibariyle İstanbul’daki artış 10 kattan fazladır. Rakamların son derece yüksek olduğu açıktır. Fakat bu artışın aynı zamanda çalışma hayatını iyileştirmeye yönelik adımlarla birlikte değerlendirmek gerekir. Çünkü kayıt dışı istihdamın yaygın olduğu Türkiye’de iş kazalarının da kimi zaman kayda girmeyeceğini hesaba katmak gerekir. Esasen mevzuat değişikliğiyle yaşanan sonuçları da dikkate almak durumundayız. 2013 yılındaki iş kazası sayısı 2012 yılındaki iş kazası sayısının 4 katından daha fazladır. 2013 yılında gözlenen çarpıcı artış mevzuattaki değişimin etkisi bağlamında değerlendirmeyi gündeme getirmektedir. Bu noktada 6331 sayılı “İş Sağlığı ve Güvenliği” (İSG) Kanununun 2012 yılında yürürlüğe girdiğini vurgulamak gerekir.

Bu durum 6331 sayılı İSG kanunun getirmiş olduğu paradigma değişmesinden kaynaklanmaktadır. İSG kanunundan önce yani 2013 yılına kadar olan iş kazalarının bildirimini resmi işlemler tamamlandıktan sonra istatistiklerde yer

almaktayken, 2013 yılından itibaren işlemlerin tamamlanmasından bağımsız olarak kamu ve özel kurum ayrımı yapılmaksızın meydana gelen tüm iş kazaları istatistiklerde yer almıştır. Ayrıca iş kazası bildirimine sadece 4a sigorta koluna tabi (SSK'lı) olanlar bildirilirken 6331 sayılı kanunla 4a, 4b ve 4c ayrımı yapılmaksızın tüm sigorta koluna tabi olanlar iş kazası geçirmesi halinde bildirim zorunluluğuna tabi olmaları etken olmuştur.

Tablo 2: Türkiye ve İstanbul'da 2007 ile 2018 yılları arasında meydana gelen iş kazaları sonucu işçilere ödeme yapılan geçici iş göremezlik gün sayıları

Yıllar	Türkiye geneli iş kazası sonucu geçici iş göremezlik günleri			İstanbul'da iş kazası sonucu geçici iş göremezlik günleri		
	Kadın	Erkek	Toplam	Kadın	Erkek	Toplam
2007	77.995	1.798.529	1.876.524	15.431	330.176	345.607
2008	75.323	1.719.723	1.795.046	15.410	285.992	301.402
2009	65.427	1.455.136	1.520.563	15.083	282.156	297.239
2010	67.665	1.387.890	1.455.555	16.013	259.633	275.646
2011	76.647	1.625.281	1.701.928	17.545	308.182	325.727
2012	93.024	1.504.217	1.597.241	20.543	283.746	304.289
2013	148.752	2.146.661	2.295.413	35.319	414.699	450.018
2014	148.669	1.917.293	2.065.962	33.264	377.369	410.633
2015	249.860	2.742.210	2.992.070	59.918	575.469	635.387
2016	308.247	3.145.455	3.453.702	69.188	648.928	718.116
2017	358.818	3.638.055	3.996.873	79.974	744.530	824.504
2018	226.817	2.261.184	2.488.001	43.378	429.375	472.753

Kaynak: SGK yıllık istatistikleri, erişim tarihi: 14.08.2020

Tablo 2'de 2007-2018 döneminde iş kazası neticesinde istirahate ayrılan işçilere geçici iş göremezlik ödeneği ödenen gün sayısını göstermektedir. Doktor raporuyla istirahate ayrılan sigortalı,

İş kazalarından dolayı geçici iş göremez duruma gelen sigortalıların Türkiye genelinde toplam 15.352.768 çalışan 4-a'lı sigortalıdan yılda %20 ve üzerinde (2017 verilerine göre 3.996.873 gün geçici iş göremezlik) sigortalının çalışmadığı ortaya çıkmaktadır. Geçici olarak iş görmeyen bu sigortalılara alıyor oldukları maaşlarının 3'te iki oranında ödenek verilmektedir. 2018 yılı için prime esas günlük kazancın 3'te 2'si günlük olarak verildiği düşünülürse,

günlük kazanç asgari 35,62 TL olur. Bu günlük kazancı 2018 yılındaki 2.488.001 iş göremezlik gün sayısı ile çarpılacak olunursa yıllık ödenen iş göremezlik miktarı ortaya çıkacaktır: 88.634.759,20 TL'dir. Haliyle gerek devlet bütçesi gerekse de iş gücünde büyük kayıplar olduğu görülmektedir. Avrupa Birliği uyum süreci insancıl bir girişim olmakla birlikte üye olma olasılığı olan ülkelerin maddi olarak belli bir güce haiz olmasını veya önlem ve tedbir alınmamasından kaynaklı giderlerinin olmamasını isteyecek kadar da rasyonel bir özelliğe sahiptir (Kaya, 2013). Bu nedenle 187 numaralı “İş Sağlığı ve Güvenliğini Geliştirme Çerçeve Sözleşmesi” iş kazalarının önlenmesini istemesinde maddi etkenlere vurgu yapmaktadır (ILO, 2020). Ayrıca bu rakama Tablo 3'te ele alınan ve her yıl artış gösteren sürekli iş görmezlik için ödenen gelirleri de katarsak rakamın daha da yükseldiği görülecektir.

Tablo 3: Türkiye ve İstanbul'da 2007 ile 2018 yılları arasında meydana gelen iş kazaları sonucu sürekli iş göremezlik gelirine hak kazanan sigortalı sayısı

Yıllar	Türkiye geneli iş kazası sonucu sürekli iş göremezlik sayısı			İstanbul'da iş kazası sonucu sürekli iş göremezlik sayısı		
	Kadın	Erkek	Toplam	Kadın	Erkek	Toplam
2007	41	1509	1550	9	320	329
2008	41	1411	1452	10	328	348
2009	48	1620	1668	13	415	428
2010	64	1912	1976	12	399	411
2011	70	2023	2093	12	397	409
2012	68	1968	2036	13	383	396
2013	77	1509	1586	19	361	380
2014	57	1364	1421	13	291	304
2015	166	3267	3433	46	739	785
2016	248	4199	4447	34	797	831
2017	188	3799	3987	30	564	594
2018	214	3559	3773	44	536	580

Kaynak: SGK yıllık istatistikleri, erişim tarihi: 14.08.2020

İş kazası sigortalıda kalıcı hasarlara da yol açabilmektedir. Sosyal Güvenlik Kurumu'nun uygun bulunduğu sağlık hizmet sunucuları tarafından tespit edilen iş gücü kaybı oranına göre, kazazedeye sürekli iş göremezlik geliri

bağlanmaktadır. Tablo 3'teki veriler sürekli iş göremezlik geliri bağlanan sigortalı sayısında 2015 yılında keskin bir artışı göstermektedir. İstanbul özelinde de 2015 yılı için benzer bir durum söz konusudur. Denilebilir ki, geçici iş göremezlik ödeneği alanlarda 2013 yılı itibariyle yaşanan keskin artış, sürekli iş göremezlik alanlar için 2015 yılında yaşanmıştır. Bu doğaldır. Çünkü iş kazasına uğrayanların önce tedavisi sürdürülmekte ve ancak bu tedavi sürecinin sonunda sürekli iş göremezlik kapsamına girip girmediği ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla sürekli iş göremezlikte 2015 yılı itibariyle gözlenen keskin artışta, geçici iş göremezlikte 2013 yılında yaşanan keskin artışın etkisini hesaba katmak gerekir.

Tablo 4: *Türkiye ve İstanbul'da 2007 ile 2018 yılları arasında meydana gelen iş kazaları sonucu ölen işçi sayısı*

Yıllar	Türkiye geneli iş kazası sonucu ölen işçi sayısı			İstanbul'da iş kazası sonucu ölen işçi sayısı		
	Kadın	Erkek	Toplam	Kadın	Erkek	Toplam
2007	14	1.029	1.043	3	167	170
2008	15	850	865	4	135	139
2009	24	1.147	1.171	10	247	257
2010	23	1.421	1.444	10	298	308
2011	32	1.668	1.700	5	297	302
2012	9	735	744	2	145	147
2013	24	1.336	1.360	5	213	218
2014	37	1.589	1.626	6	237	243
2015	33	1.219	1.252	2	239	241
2016	36	1.369	1.405	11	306	317
2017	29	1.604	1.633	5	325	330
2018	46	1.495	1.541	14	286	300

Kaynak: *SGK yıllık istatistikleri, erişim tarihi: 14.08.2020*

Tablo 4'te görüleceği üzere, ölümlü iş kazaları önemli bir yekûn teşkil etmektedir. Ölümlü iş kazaları, bazı yıllarda biraz düşüş gösterse de, çoğu yıllar artış kaydetmektedir. Düşüş gösteren yıllar dikkate alınsa dahi iş kazalarındaki ağır tablonun sürekliliğini gösterecek düzeydedir.

Ölümlü iş kazası neticesinde oluşan harcama yükü daha da artmaktadır. İş

kazası sonucu ölen her sigortalının hak sahiplerine gelir bağlanmaktadır. Sosyal Güvenlik Kurumu bu giderini kusur oranına göre 5510 sayılı kanununun 21. Maddesine göre işverene rücu edebilmektedir. Bu noktada sosyal güvenlik sistemine binen yük nispeten azaltılmış olsa da, bütün toplum açısından bakıldığında kaçınılamaz bir yük durumundadır. İş kazası bireysel bir formda ortaya çıksa da sonuçları itibariyle sosyal bir fenomendir. Sigortalının iş kazası sonucu ölmesi halinde özellikle işveren büyük külfet ile karşılaşabilmektedir. Diğer taraftan ölen sigortalının eşi ve çocuklarının geleceğe dair beklentilerinde aile bireyinin eksikliğinden kaynaklı ailenin geri kalanları için manevi sorunlar oluşturabilmektedir.

Sigortalı sayısının artışı iş kazası sayısı ile doğru orantılı bir seyir izlemektedir. Haliyle Tablo 5, 4a kapsamındaki sigortalı sayısını göstermektedir.

Tablo 5: Türkiye ve İstanbul'da 2007 ile 2018 yılları arasında 4a'lı zorunlu sigortalı sayısı

Yıllar	Türkiye geneli 4a'lı zorunlu sigortalı sayısı			İstanbul'da 4a'lı zorunlu sigortalı sayısı		
	Kadın	Erkek	Toplam	Kadın	Erkek	Toplam
2007	1.901.915	6.603.475	8.505.390			2.599.269
2008	2.028.462	6.774.527	8.802.989			2.688.981
2009	2.159.452	6.870.750	9.030.202			2.701.551
2010	2.431.667	7.599.143	10.030.810			2.986.050
2011	2.679.683	8.351.256	11.030.939			3.380.995
2012	2.981.779	8.957.841	11.939.620			3.538.860
2013	3.186.904	9.297.209	12.484.113	1.119.969	2.610.635	3.730.604
2014	3.497.127	9.742.995	13.240.122	1.217.199	2.754.265	3.971.464
2015	3.865.696	10.133.702	13.999.398	1.271.675	2.825.713	4.097.388
2016	3.825.218	9.949.970	13.775.188	1.268.510	2.781.562	4.050.072
2017	4.088.222	10.389.595	14.477.817	1.312.799	2.813.999	4.126.798
2018	4.333.469	9.895.701	14.229.170	1.370.434	2.671.231	4.041.665

Kaynak: SGK yıllık istatistikleri, erişim tarihi: 14.08.2020

Nüfus artışı ve ekonomik gelişmeyle birlikte sigortalı sayısının artması doğaldır. Sorun, iş kazalarının devam etmesi, üstelik çoğu zaman artmasıdır. Esasında çalışan sayısı arttıkça iş kazası sayısı da artar şeklinde düz bir

mantık ile bakmak doğru değildir. Bunun aksini gösteren örnekler vermek mümkündür. Almanya’da artan sigortalı sayısına rağmen iş kazalarında düşüş gözlenmektedir. Almanya’da 2008 yılında toplam iş kazası sayısı 943.999 iken 2016 yılında 862.983 vakaya düşmüştür. Bir diğer Avrupa ülkesi İspanya’da 2008 yılında toplam iş kazası sayısı 689.131 iken 2016 yılında 432.052’ye düşmüştür (Akyüz, 2019). Dolayısıyla iş kazasındaki artışı, sigortalı sayısındaki artışın doğal bir sonucu olarak görmek doğru değildir.

Ayrıca yapılan araştırmalar iş kazalarının büyük oranda önlenebileceği hususunu tespit etmiştir. Araştırmalar neticesinde iş kazalarının %50’sinin kolaylıkla önlenilecek nitelikte olduğu, %48’inin sistemli bir çalışma ile önlenileceği ve yalnızca %2’sinin önlenemez nitelikte olduğu ortaya çıkmıştır. Haliyle iş kazalarının önlenmesi için gerekli tedbiri alıp ve işçilere iş güvenliği ve işle ilgili gerekli eğitimi verilmesi durumunda iş kazalarını yüzde 98 oranında azaltmak mümkün görünmektedir (Tezel ve Kurt, 2009).

Sonuç

Çalışmada 2007 – 2018 dönemi itibariyle Türkiye’deki iş kazaları ele alınmıştır. Sosyal Güvenlik Kurumu’nun istatistiklerinden çıkarılan veriler tablo halinde gösterilmiş ve yorumlanmıştır. Tablolar incelendiğinde iş kazalarının Türkiye’nin çalışma hayatında önemli bir sorun olarak varlığını koruduğunu göstermektedir.

Kazaların önlenmesi ile ilgili birçok yasal düzenleme yapılmış ve Avrupa birliğinin etkisiyle 2012 yılında 6331 sayılı İSG kanunu çıkarılmıştır. Kanun, devlet, işveren ve işçiden müteşekkil paydaşlara bazı görev ve sorumluluklar yüklemiştir. Bu sorumluluk ve görevlerin yerine getirilmesi halinde iş kazası sayısında azalma olacağı umulmuştur. Bazı iyileştirmeler yaşanmakla birlikte halen sorunlu tablonun devam ettiği görülmektedir.

İş kazaları hem bizzat insan hayatına ve vücut bütünlüğü üzerinde zarar vermekte, diğer yandan ekonomik olarak devlete ve topluma ek yükler bindirmektedir. İş kazasına maruz kalan sigortalılara 2018 verilerine göre çok yüksek rakamlarda geçici iş göremezlik ödeneği verilmektedir. Kazazedelere iyileşme sürecinde ödenen geçici iş göremezlik ödeneği

ile %10 ve üstü iş gücü kaybına uğrayan sigortalılara ödenen sürekli iş göremezlik ödeneği ve ölümlü iş kazaları sonucu hak sahiplerine bağlanan aylıkların toplam maliyeti dikkate alındığında kayda değer bir bütçenin ortaya çıkacağı aşikârdır. İş kazaları bir yandan sigortalının hayatı üzerinde geri dönüşsüz etkiler oluştururken, diğer yandan ortaya çıkan giderlerle büyük maddi kayıplara yol açan bir olgu durumundadır. Hâlbuki iş kazalarının büyük oranda önlenabilir bir nitelik arz ettiği yapılan çalışmalarla tespit edilmektedir. Bu çalışma 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun amacına matuf olmadığı anlaşılmaktadır.

Kaynaklar

[1] Akyıldız, H. (1999). Dünyada Sosyal Güvenlik Reform Alternatif Reform Arayışları. *Deü Dergisi*, 197-214.

[2] Akyıldız, Y. (2018). Sosyal Yardım Uygulamalarında Paradigma Değişimi. *Akademik Bakış Dergisi*. Sayı: 65 Ocak Şubat 2018 Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi. ISSN:1694-528X. İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – Kırgızistan. <http://www.akademikbakis.org>.

[3] Akyüz, K. C.; Yıldırım, İ.; Akyüz, İ.; Ersen, N. (2019). Orman Ürünleri Sanayi Sektöründe İş Kazası ve Ölümlü İş Kazalarının Türkiye Ve Avrupa Birliği Ülkeleri Düzeyinde İncelenmesi, Artvin: *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 194, 197-199.

[4] Akın, L. (2005). Sosyal Sigortalar Ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu Tasarısı'nın İş Kazası Tanımı. *İşveren Dergisi*.

[5] Aslanköylü, R. (2003). *Sosyal Sigortalar Kanunu Yorumu*. Ankara: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Yay.

[6] Arslantürk, Z. (2016). *Uygulamalı Sosyal Araştırma Metot ve Teknikleri*, 185-186, İstanbul: Çamlıca Yay.

[7] Caniklioğlu, N. (2006). 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun Kısa Vadeli Sigorta Kollarına İlişkin Hükümlerinin Kısa Bir Değerlendirilmesi. *İşveren Dergisi*.

- [8] Canıklıoğlu, N. (2006). Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanun Tasarısına Göre Kısa Vadeli [1] Sigorta Hükümleri. *Çalışma Ve Toplum Dergisi*.
- [9] Çelik, A. (2002), *Küreselleşme Sürecinde Sosyal Güvenlik Sistemlerinin Dönüşümü Ve Türkiye*, Ankara: Kamu İşletmeleri İşverenleri Sendikası, 2.
- [10] Çenberci, M. (1985). *Sosyal Sigortalar Kanunu Şerhi*, Ankara: Olgaç Mat. 120.
- [11] Çubuk, A. (1986), *Sosyal Politika ve Sosyal Güvenlik*, No. 21, Ankara: Gazi Üniversitesi, Yayın, 155.
- [12] Emiroğlu, C. (2001). Çalışma Ortamında Kazalar ve Mesleki İlkyardım, 23, Ankara: Türk İş Yayınları.
- [13] Giddens, A. (2000). *Sosyoloji*, Ankara: Ayraç Yayınları, 53-59
- [14] Karakök, T. (2011). Zonguldak Kömür Havzasında Bir Yardım Sandığı: Amele Birliği. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 7 (13), 351-367
- [15] Kaya, A. (2013). *Avrupa Birliği Hakkında Merak Ettikleriniz*, 15, 121, 133, 229, 273, İstanbul: Hiperlink Yayınları.
- [16] Kılıkış, İ. (2014). İş Sağlığı ve Güvenliği. Bursa: Dora Basım-Yayım, 7-10
- [17] Kırımlı, Y. (1996). Türkiye’de Kadın ve Erkeğin Kırdı ve Kentte Ulaştığı Eğitim Seviyesi, İstanbul: *Türk Coğrafya Dergisi*, Sayı: 31, 358.
- [18] Nurdoğan, A. (2018). Uluslararası Çalışma Örgütü’nün (UÇÖ-ILO) Yüzüncü Yıl Dönümü ve Türkiye İlişkileri, *Bitlis Eren Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Akademik İzdüşüm Dergisi*, 3 (4) , 78-95
- [19] Şimşek, A. (2015). Çalışma Hayatında Bildirimler, Sorumluluklar ve Yaptırımları. Ankara: Yaklaşım Yay.
- [20] Tezel, A. ve Kurt, R. (2009). *Sosyal Güvenlik Reformu*, Ankara: Yaklaşım Yayıncılık, 169
- [21] Tuncay, A. C. ve Ekmekçi, Ö. (2005) *Sosyal Güvenlik Hukuku Dersleri*, Ankara: Beta Yayınları, 70-71
- [22] Tunçomağ, K. (1990), *Sosyal Güvenlik Kavramı Ve Sosyal Sigortalar*, 5.

Bası, İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım

[23] Zaim, S. (1964). İstanbul İmalat Sanayiinde İstihdam Seviyesi ve İşgücünün Bünyevî Hususiyetleri, İstanbul: İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası, Cilt 24, sayı: 1-2, 194.

Kanun ve yönetmelikler

[1] İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu (İSG)(2012), No: 6331, Resmî Gazete, 28339

[2] Sosyal Sigortalar Kanunu (SSK). (1964) No 506.

[3] Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu (2020). 5510 Sayılı Kanun 8. Madde

[4] Sosyal Sigorta Sağlık İşlemleri Tüzüğü (22.6.1972). No: 506, Resmî Gazete, 14223 5, C:11, S:2504

[5] Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (1982), Kanun No:2709, Resmi Gazete: 09.11.1982/17863.

İnternet kaynakları

[1] Joint German Occupational Safety And Health Strategy (Gda), Occupational Safety And Health Objectives 2013 – 2018, [Http://Www.Gda-Portal.De/En/Objectives/Objectives2013-2018.Html](http://Www.Gda-Portal.De/En/Objectives/Objectives2013-2018.Html)(Erişim Tarihi: 16.08.2020).

[2] ILO (2012). ILO Tarihçesi https://www.ilo.org/ankara/about-us/WCMS_372874/lang--tr/index.htm (Erişim Tarihi: 10.08.2020).

[3] ILO (2020). Ekonomik ve sosyal gelişme üzerindeki olumsuz etkilerini azaltma https://www.ilo.org/ankara/conventions-ratified-by-turkey/WCMS_377312/lang--tr/index.htm (Erişim Tarihi: 16.08.2020).

[4] SGK yıllık istatistikleri http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/sgk/tr/kurumsal/istatistik/sgk_istatistik_yilliklari (Erişim Tarihi: 14.08.2020)

Examination of intellectual capital components in textile sector: A research on Turkish textile companies

Ahmet Melih KAYADUMAN^{1*}

Cüneyd Ebrar LEVENT²

Geliş tarihi / Received: 10.12.2019

Düzeltilerek geliş tarihi / Received in revised form: 23.12.2019

Kabul tarihi / Accepted: 13.01.2020

Abstract

In this era of globalization of competition, what makes companies valuable is the knowledge, non-financial capabilities and values they possess. Neither the concept of intangible assets nor “the difference between the market value of companies and the book value” obtained from their financial statements can fully explain this. These values that provide competitive advantage to companies are used together with financial term and expressed as intellectual capital. The high level of intellectual capital contributes to both the sustainability of firms and the national economy. In this respect, this study aims to analyze the intellectual capital practices of companies operating in the textile sector in Turkey. The scope of the study consists of

¹ Istanbul Aydin University, Institute of Graduate Study, melih.kayaduman@gmail.com, ORCID: 0000-0003-0998-5603

² Asst.Prof.Dr. Istanbul Aydin University, ABMYO, cuneydebrarlevent@gmail.com, ORCID: 0000-0003-1494-3029

*This study has been derived from the master thesis prepared by the first author under the supervision of the second author.

DOI: 10.17932/IAU.ABMYOD.2006.005/abmyod_v15i60003

small and medium sized textile companies producing in Istanbul and the qualitative research method is preferred as the method. Participants were asked questions about the practices of intellectual capital in their firms, whose main components are human capital, structural capital and customer capital. Research findings show that in the context of human capital, firms are aware of the importance of qualified employees to themselves, but they fail to invest in employees. Structural capital is the most problematic component of firms. The results show that companies have important deficiencies not only in terms of technology but also in terms of research and development, knowledge production, data storage, protection and use. In terms of customer capital, firms are better off than the other two components. It has been determined that the majority of companies give great importance on customer relations in an intense competitive environment, but it is not sufficient in the context of measuring customer satisfaction.

Keywords: *intellectual capital, sustainability, human capital, structural capital, customer capital*

Tekstil sektöründe entelektüel sermaye bileşenlerinin incelenmesi: Türk tekstil şirketleri üzerine bir araştırma

Öz

Rekabetin globalleştiği çağımızda, firmaları değerli kılan sahip olduğu bilgiler, finansal olmayan yetenekler ve değerlerdir. Ne maddi olmayan varlıklar kavramı ne de firmaların “piyasa değeri ile finansal tablolarından elde edilen defter değeri arasındaki farkı» bunu tam olarak açıklayabilmektedir. Firmalara rekabet avantajı sağlayan bu değerler finansal terimle beraber kullanılarak entelektüel sermaye olarak ifade edilmektedir. Entelektüel sermaye düzeyinin yüksekliği, hem firmaların sürdürülebilirliğine hem de ülke ekonomisine büyük katkı sağlamaktadır. Bu doğrultuda bu çalışma, Türkiye’de tekstil sektöründe faaliyet gösteren firmalarda entelektüel sermaye uygulamalarını analiz etmeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın kapsamını

İstanbul'da üretim yapan küçük ve orta büyüklükteki tekstil firmaları oluşturmakta olup, yöntem olarak nitel araştırma yöntemi tercih edilmiştir. Katılımcılara, temel bileşenleri insan sermayesi, yapısal sermaye ve müşteri sermayesi olarak kabul edilen tekstil firmalarındaki entelektüel sermaye uygulamaları ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Araştırma bulguları, insan sermayesi bağlamında, firmaların kalifiye çalışanların kendileri açısından öneminin farkında olmalarına karşın, çalışanlarına yatırım yapmada yetersiz kaldıklarını göstermektedir. Firmaların en sorunlu oldukları bileşen ise yapısal sermayedir. Sonuçlar, firmaların sadece teknolojik olarak değil, araştırma geliştirme, bilgi üretimi, saklanması, korunması ve kullanılması açısından da önemli eksiklikleri olduğunu göstermektedir. Firmalar müşteri sermayesi bağlamında ise, diğer iki bileşene göre daha iyi durumdadır. Firmaların büyük kısmının yoğun rekabet ortamında müşteri ilişkilerine büyük önem verdiği, ancak müşteri memnuniyetinin ölçülmesi bağlamında yeterli olmadığı saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Entelektüel sermaye, sürdürülebilirlik, insan sermayesi, yapısal sermaye, müşteri sermayesi

Introduction

The value of a company is expressed not only by current assets, fixed assets or capital in the balance sheet, but also by its capabilities, knowledge and intangible capital. The difference or ratio between the market value (MV) and the book value (BV) of the company are numerically expressed by some authors as intellectual capital (Çetin, 2005; Barut et al., 2019). Tseng and Goo (2005) stated that a significant portion of the value of information-based companies is composed of intangible assets and emphasized that the value of the total assets in the company's balance sheets could not accurately represented the real value of the company.

Bukh et al. (2001) opposed these views and stated that intellectual capital (IC) is neither market value nor book value. According to the authors, the $IC = MV - BV$ equation means a change in accounting rules, which will produce a different intellectual capital. According to this perspective; if intellectual capital is accepted as such a residual given by the equation, IC has to be

accepted as a function of the accounting rules used to construct the book value and this approach leads to wrong conclusions.

“Intangible assets”, “intellectual property”, “intellectual assets” and “knowledge-based assets” are discipline-specific terms that are often used interchangeably and synonymously to refer to what at it most articulate has become intellectual capital (Moore & Craig, 2008). However, from an organizational point of view, intellectual capital can be considered as knowledge, experience and human resource capital, which provides an enterprise with competitive advantage and contributes to the creation of added value (Barut et al., 2019). Since non-financial capital elements affect the financial performance of the enterprise, the examination of intellectual capital is important both for business and socio-economic aspects (Yüksel, 2018).

Therefore, this study aims to analyze intellectual capital practices in companies operating in the textile sector in Turkey. The textile sector, which is the scope of the research, is a sector that produces not only products such as clothes, curtains, carpets, towels, but also products used in many areas from construction to the defense industry. Intense competition in the sector obliges firms to invest in intellectual capital components.

The qualitative research method was used in the study. In the literature, intellectual capital has been analyzed by linear methods on large, institutional and public firms, but small and medium-sized firms have not been adequately studied. The focus of this study is small and medium-sized firms. In this respect, this study aims to fill the gap in the literature.

In the conceptual framework section of the study, definitions of intellectual capital and literature review are presented. That section also focuses on the components of intellectual capital. In the next section, information is given about the financial and social dimensions and the Turkish textile sector and the applications of intellectual capital in the sector. The methodology of the research and the tools used are explained in the next section and then the findings are presented. The final section contains the results and suggestions.

Conceptual framework and literature review

In this section, the conceptual framework of intellectual capital is explained and the studies on this subject are given in the literature.

Many definitions of intellectual capital have been made in the literature. The common characteristics of these definitions are that intellectual capital provides competitive advantage to enterprises, can be converted into value and profit, creates added value and consists of knowledge, skills and experience of the enterprise and its employees (Barut et al., 2019).

Although the concept of intellectual capital dates back to the 1960s, one of the first organizational definitions in this regard belongs to Stewart (1991). Stewart stated that each company depended on knowledge, patents, processes, management skills, technologies, information about customers and suppliers, and defined this knowledge as intellectual capital. This definition emphasizes the importance of knowledge by considering intellectual capital as the “sum of the past”.

It is possible to define intellectual capital in relation to the term “capital”. Accordingly, intellectual capital is the knowledge that can be converted into income and this information can be defined as a whole of employees’ ideas, innovations, technologies, computer programs, designs, data usage skills, relationships, processes, creativity and publications (Akın, 2019).

It should be noted, however, that intellectual capital is not limited to the past and the present, but that the main aspect is the future. Joshi and Ubha (2009) stated that the future driving forces of the economy would no longer be capital, land or equipment and in the knowledge economy, intangible assets, people and their knowledge would be the main drivers of market value. Therefore, it can be said that information based assets are more critical than physical production factors in the process of creating value in the future (İşseveroğlu & Ercan, 2019). In this respect, intellectual capital is the main source of the sustainability of the competitive advantage of enterprises (Zor & Cengiz, 2013).

In addition to these definitions and approaches, intellectual capital has been handled in different aspects in the literature. In some of these studies,

intellectual capital was examined with financial perspective (Bukh et al., 2001; Çıkırıkçı & Daştan, 2002; Çetin, 2005; Barut et al., 2019), in some of them technological issues were discussed (Joshi & Ubha, 2009; İşseveroğlu & Ercan, 2019), and in others, intellectual capital was examined with organizational culture (İpçioğlu & Şahin, 2012).

When the growing intellectual capital literature is examined, it is observed that the components of intellectual capital are concentrated in three main components: human capital, structural capital and customer capital (relational capital) (Bontis, 1998; Çıkırıkçı & Daştan, 2002; Ölçer & Şanal, 2007; Kurgun & Akdağ, 2013; Gogan, 2014; Sarıay & Özulucan, 2017; Örgün & Kalay, 2018).

Edvinsson (1997), took the concept of intellectual capital more comprehensively and presented a model including financial elements such as market capital, financial capital and intangible assets. (Figure 1). According to the author, intellectual capital is an element of market capital and consists of human capital and structural capital. Customer capital and organization capital constitute the entire structural capital. Structural capital includes innovation capital as well as process capital, indicating that firms that are not capable of innovation are actually insufficient in terms of intellectual capital.

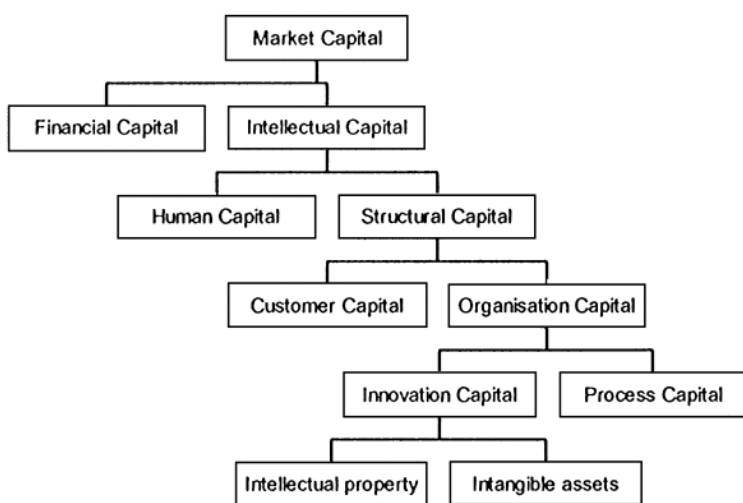

Figure 1. Intellectual Capital Model (Edvinsson, 1997)

Human capital covers what employees bring to value-added processes. Learning and education, experience and expertise, creativity, staff attitude and various competencies such as recruitment and training play an important role in the development of human capital (Yılmaz & Kumkale, 2019). This type of capital also includes the values, business culture and philosophy of the business (Çetin, 2005). Attributing values to human capital is expected to help managers make decisions about capital budgeting, reducing staff turnover, human capital and education and development investments (Kaya, 2019).

The concept of structural capital refers to a mixture of many elements, such as hardware and software, databases, patents, information technologies, created by the enterprise, based on the capabilities and methods of the enterprise (Kurgun & Akdağ, 2013; Örgün & Kalay, 2018). Ölçer and Şanal (2007) stated that the following elements are also necessary in structural capital:

- *“Production or collection of information about products or services, customers and competitors*
- *Systems to provide rapid information sharing within the enterprise*
- *Knowledge development*
- *Adapting technological developments to business processes*
- *Research and development activities”*

Bontis (1998) stated that without structural capital, intellectual capital would just be human capital and emphasized that “the structure” contained elements of efficiency, transaction times, procedural innovativeness and access to information for codification into knowledge. Because even if human capital and relationship capital are high, if there is a bad structural situation, the necessary and sustainable performance will not be provided and thus the intellectual capital in these elements will not be evaluated (Yılmaz & Özer, 2019).

The third generally accepted component of intellectual capital is customer capital. From a financial perspective, customers are the most important component of the “Revenue” portion at the top of the income statement,

indicating that all other activities have been realized in the “past”. But in strategic terms, customer capital is far beyond that, and it actually shows the “future” of the firm. Customer capital is the company’s connection with customers and other stakeholders that create value through loyalty, brand perceptions, strong integrations, feedback and quality (Yılmaz & Kumkale, 2019). Thus, customer capital consists of managing customer satisfaction, customer complaints system, market audits and accessing new markets (Gogan, 2014).

These three components of intellectual capital should not be separated from each other. Adapting human resources to the culture of the firm, ensuring employee loyalty to the firm, having a strong structural capital network in the firm, and customer capital that directly affect the profitability of the firm interact with each other and these are directly related to organizational culture (İpçioğlu & Şahin, 2012).

Financial and social aspects of Turkish textile sector and intellectual capital

By ensuring employment opportunities with production and sales volume, the textile sector always be at the fore and has accelerating effect as thinking Turkey’s economy. Notably, after the 1980’s, with applied economic programme and transition to free market economy, weight of this sector increased dramatically. The main power behind this process was facilities and incentives ensured by the government. The sector has evolved from a position that sells only raw materials such as cotton and yarn or works for the domestic market to a manufacturer producing quality products and has also become a pioneer in exports.

According to the Turkish Exporters’ Assembly data, in 2018, while Turkey’s textile export volume reached 12,4 billion dollars, garment industry export reached 17,6 billion dollars. When the data is considered, it is seen that the total contribution of the textile sector to Turkey’s economy is 30 billion dollars. On the other hand, when taking into account eleven months total data, in 2019, export volume is appointed as 27,5 billion dollars (TIM, 2019).

According to 2017 data, Turkey's place in the world textile industry can be demonstrated in the following statistics (UIB, 2018):

- *“As of the end of 2017, it is the seventh largest textile exporter country in the world,*
- *It is the seventh largest ready-to-wear exporter,*
- *It is the fourth largest exporter of space textiles,*
- *It is the third big denim fabric exporter,*
- *It is Europe's third largest garment supplier,*
- *It is the third country in the world to export the most denim fabrics,*
- *Turkey's share in world textile exports is about 3%, in the space and in the home textiles are 4,5% and technical textiles are %1,5.”*

It can be possible said that many of the textile sector's subbranches labor intensive sector. Despite the fact that labor costs in Turkey are below the European average, they are high compared with competitors from China and other Asian countries (Uyanık & Çelikel, 2019). For this reason, Turkey doesn't have cost advantage relative to competing countries. Hence, to can compete, Turkey should give importance to intellectual capital components.

In terms of human capital, it should be noted that the textile sector has to work with skilled workers as well as unqualified employees. There is a competition in this sense, not only country scale, but also within country. So that, companies should pay attention to keep their critical employees in their companies and not lose them to their competitors. From this point forth, their commitment to the firm is a critical issue. In the meantime, textile companies have to increase both the knowledge and skills of the workers while controlling the labor costs.

Another component of intellectual capital is also structural capital. Although the textile sector is a human driven sector, it is also intertwined with technology. Thereby, it is necessary to follow and develop new technology. The majority of textile companies in Turkey is composed of small and medium-sized enterprises. It can be clearly said that improving

these companies' competition power may contribute economy much more. According to researches on this subject, the most important problem with technology development is not market failures, but the lack of sufficient R&D projects (Ölçer & Şanal, 2007). In this respect, Turkish companies need to carry out R&D process in order to gain competitive advantage over China and other Asian countries. In addition to this, it is also important to keep the information and to monitor the competitors.

On the other hand, customer capital becomes prominent as the most important issue for Turkish textile companies. In this context, ensuring customer satisfaction, storing customer information, developing customer relations and using them in decision processes are among the critical issues.

Research on intellectual capital practices in the Turkish textile sector

Aim and scope of the research

The aim of this research is to analyze the situation of the companies operating in the textile sector in Turkey in terms of intellectual capital components. In the literature, intellectual capital has been analyzed mainly on large, institutional and publicly listed firms, and small and medium-sized firms have not been adequately studied. The focus of this study is small and medium-sized firms. In this respect, it aims to fill the important gap in the literature. The scope of the research consists of 20 managers from 11 companies operating in the textile sector in Istanbul.

Research Model

While the research model was designed, theoretical and empirical studies on intellectual capital were studied in the literature. As described in the conceptual framework section, the model is based on the following components:

- 1-Human capital,
- 2-Structural capital
- 3-Customer capital

In accordance with the following research methodology, the aim is not to establish a linear relationship between firms and intellectual capital components. However, the limits of sub-components were determined and the participants were prevented from leaving the subject.

Research Method

The qualitative research method was used in the study. In quantitative research, there is an orientation based on hypotheses, and in qualitative research, the problem situation related to the event or phenomenon being analyzed is transformed into a question sentence (Baltacı, 2019). Interviews were conducted with the managers of 11 different companies ranging from 50-100 employees operating in Istanbul in order to provide the data. Within the framework of the question sentences given in Table 1, it is aimed to put forward practices related to intellectual capital components based on semi-structured questions.

Table 1. Interview questions

Intellectual Capital Interview Questions

1. When a position deficit occurs in the department you are managing, what are the features you are looking for when selecting the appropriate? When you consider your company, is training/education more important or experience for you? Why?
2. Do you encourage your employees to attend work-related courses or trainings during working hours? Do you provide courses and training opportunities for employees who are not able to work outside of working hours?
3. What are your practices to keep your qualified employees in the company? How do you ensure employee commitment to the company?
4. What technological equipment is used in your department? Considering the textile sector, do you consider your company technologically sufficient?
5. How do you keep track of customer information, competitor information and work done within the company? Is there a server or database? Can anyone access the database quickly?
6. Is there a regular R&D process in your company? Since it is a textile company, is the R&D process seasonal or do you always follow the innovations?
7. How do you contact the customer? How do you improve customer relations?
8. Can you measure customer satisfaction? How do you evaluate customer satisfaction?

9. How do you resolve a customer problem when there is an error or problem in your department that could affect production? Do you work one-on-one with the customer during the solution production process or do you first seek solutions within the company?

As can be seen, the first three questions are about human capital, the next three are about structural capital and the last three are related to customer capital.

Data collection method

While collecting data in the research, firstly the literature was searched in detail and theoretical framework related to the components of intellectual capital was established. From this point of view, interview technique which is one of the qualitative research methods was used. The questions were divided into 9 groups which were prepared in a semi-structured way. Whereas the answers were taken, some managers were asked additional questions to contribute to the research. The interviews were conducted in December 2019.

Data analysis method

In accordance with the research pattern, most of the interviews were conducted with records. Some participants opposed the voice recording and the interviews were completed by taking notes. After all interviews, managers were coded as M1, M2, M3, etc., records and notes were reviewed and analyzed with the help of Office programs. The frequency analysis method was applied on the classifiable subjects.

Research Findings

Before proceeding with the research findings, statistics about the age, educational status and positions of the participants in the firms are presented in Table 2, Table 3 and Table 4.

Table 2. Age range of participants

Age Range	Managers	Frequency	%
25 - 30	M12	1	5.00%
31 - 40	M1, M2, M18	3	15.00%
41 - 50	M4, M5, M6, M7, M8, M11, M14, M15, M16, M17, M19, M20	12	60.00%
51 - 60	M3, M9, M10	3	15.00%
61 - 70	M13	1	5.00%
Total		20	100.00%

Table 2 shows the age range frequency analysis of the participants. In this case, 60% of them are between 41-50. 20% is under 40 but only one of them is under 30. Remained 20% is over 50 yet one manager is only over 60.

Table 3. Education of participants

Education	Managers	Frequency	%
Primary School	M1, M5, M6, M9, M13, M15	6	30.00%
Middle School	M8	1	5.00%
High School	M2, M4, M7, M10, M14, M17, M18, M19	8	40.00%
University	M3, M11, M12, M16, M20	5	25.00%
Total		20	100.00%

As shown in Table 3, only 25% of managers graduated from a university. But dense part of their education level as %40 is high school and following 30% is primary school. This situation shows the experience in the textile sector is more important than education in small and medium-sized firms.

Table 4. Position of participants

Position	Managers	Frequency	%
General Manager	M9, M11	2	10.00%
Production Manager	M1, M2, M3, M4, M5, M6, M7, M8, M10, M13, M15, M17, M18	13	65.00%
Marketing Manager	M12, M20	2	10.00%

Planning Manager	M14, M16	2	10.00%
Purchasing Manager	M19	1	5.00%
Total		20	100.00%

Table 4 shows the positions of managers in the firm. 65% of the managers within the scope of the research are managers of production departments.

Below are the findings about the answers to the research questions presented in Table 1 to the participants.

1. Preferred qualifications for recruitment - Experience or education

Firstly, it is aimed to determine the opinions of the managers about the selection of employees in human capital which is the first component of intellectual capital. The participants were first asked about the qualifications they were looking for when selecting employees, and then which of the education or experience options in their firms came to the fore. During the interview they were asked to explain the reasons for this. More than half of the managers (55%) answered this question as “experience”, while 30% stated that their previous work places and references gained weight. Only one participant answered “education”. Some of the prominent answers are as follows:

M4: “ *In the first place, I evaluate whether the employee is active or not. We care about computer knowledge. But not literally. Training and education are important for assistant applications. Experience is important in modelist applications.* ”

M6: “ *Education doesn’t matter, experience is required. First of all, we give priority to male candidates in our department because we need a great manpower in the department. He needs to be experienced. However, we also provide training to these workers if they are not experienced.* ”

M11: “ *He needs to be team spirit conscious because we work as a team while working here and we see our team as family. I also pay attention to communication skills, suitability for the position..* ”

M14: “ *Of course experience. We do business with experience, not with* ”

diploma”

M16: *“I check their job experience, references and flexibility for the group works. These three of them are very important for me. If one of them will be missing, we face some problems in production.... However, as a personal point of view, I pay attention on their experience”*

2. Training during work hours - Training after work hours

Another criterion for measuring the value given to human capital is investment in employees. The most important of this investment is the training or courses given to them. Participants were asked whether they encouraged or provided employees with the opportunity to attend in courses and training during and after work hours.

Half of the managers stated that they provided training to employees during working hours and 25% encouraged them to attend the course. 25% of the participants claimed that such training was not needed. Outside working hours, 50% of managers emphasized that they did not provide such opportunities for their employees. Increasing the expertise of the employees by training will provide added value to both the employee and the company. However, there is concern about the high cost and labor loss. Prominent answers are:

M2: *“I can easily control whether they have attended training or courses during working hours. Instead of hiding what I know, I share it with them. But I don’t support courses outside of working hours because I can’t control and it will also be financially expensive.”*

M15: *“We have employees who go to courses with their own means to contribute to their development. Currently, we do not have such an institutional practice, we do not have financial support.”*

M20: *“A trained person can add a lot to both his work and himself. Our company can do this but it should be out of work as much as possible. I encourage the idea”*

3. Practices to keep qualified employees in the firm - Ensuring employee commitment to the firm

Human capital is also interested in ensuring employee commitment. An employee who is connected to the company and his / her job often has a high level of work motivation, thus increasing productivity and contributing more to the company. The participants were first asked what they did to keep the employees in the company and then how they ensured their commitment to the company. During the interviews, participants were given examples such as performance appraisal, appreciation, premiums, celebrations, social activities and additional questions were asked to better understand this subject. Although the answers were scattered, it was found that 80% of the companies made various efforts to retain especially qualified employees. It was also determined that practices such as appreciation of employees with high performance, giving bonuses, gifts and promotions were performed. 73% of the respondents stated that they tried to create a family atmosphere besides the financial elements and they organized celebrations, dinners, picnics and social activities outside the company on special days. It was found that the remaining 27% of firms did not have such practices. Some of the prominent answers are as follows:

M9: *“I pay their salaries above the market. I think that’s important. We’re going to dinner together. Under the terms, we provide fuel allowance or special cards that can be used in supermarkets.”*

M16: *“ We’ve been drawing lots and giving presents to each other between us for there years. Besides, we have gold days. We are also collecting golds between us and give to one of the workers monthly. We also have off-site events such as excursions and picnics. Should we do such activities? Yes, I think we must!”*

M17: *“No incentives, bonuses and promotions. We appreciate the workers and tell the management if we are satisfied with an employee. We don’t have much activity outside of work. If the employee likes the environment we create in the business environment, his commitment increases. This type of situation depends on the person in this company. It is difficult to create a*

family or intimacy environment in our sector and company.”

M18: *“Appreciation is a priority because of motivation. If I think they deserve, I will recommend this situation to the management. In my opinion, creating a family atmosphere is more appropriate. Besides being a manager, it’s more important to me being a “sister” to them. Particularly, the assistants should be treated as a sister. Thus, they would be more loyal to their work and the company.”*

4. Technology use and adequacy

The second component of intellectual capital is structural capital. Among the structural capital elements are the technologies and technological capabilities of the companies. Accordingly, the participants were asked first about the technologies owned by the companies. The aim of this question is to prepare the participant for the next question. With the next question, it was tried to find out the managers’ opinion of whether their company is technologically sufficient. Only 25% of the managers found their companies technologically adequate, 40% considered their companies technologically good but thought they needed to be improved. While 10% of the managers found their companies insufficient but argued that they were in the process of development, the remaining 25% claimed that they thought their companies were inadequate and that there was no development. Some of the prominent answers are as follows:

M9: *“ Unfortunately, we are not a technologically advanced company because we are not in a physically suitable building. However, we can supply the necessary tools from outside.”*

M11: *“ We are in a kind of restructuring process right now. Therefore, I think we are enough however at the same time, we are improving ourselves.”*

M12: *“ I think our company is not enough technologically. We are weak in case of machines. We do not have required machines to support our automation system.”*

M17: *“ We’re technologically inadequate. When we compare it with competitors, our situation doesn’t seem good. As our company, we are far*

behind the sector.”

M20: *“ Our company is not bad however the server is crashing sometimes and there are some communication difficulties. When these problems will be solved, we will be better.”*

5. Database usage: Recording of customer information, competitor information and working processes

Technical issues such as information production, storage, protection, utilization and accessibility of information are also examined within the structural capital. Companies that incorporate knowledge and technology into their business processes can provide a competitive advantage over their competitors. In this context, the managers were asked questions about this issue. The answers indicated that a significant portion of the companies covered by the research were inadequate in this subject. While 25% of firms applied traditional filing (paper filing) systems, 15% did not even have such a system. While 25% of companies worked with server or database, 35% had both traditional filing and server systems. However, in the interviews, it was observed that there was not enough coordination in the companies in general, while some companies had an advanced server system, while some companies used their own information systems in each department. This situation shows insufficiency in the use of information. While customer information was monitored for business purposes, it was observed that information about competitors was not kept systematically. Some of the prominent answers are as follows:

M6: *“ We don't need any server or file system.”*

M7: *“ We are using folder filing method and server but once a month we are making backup into special harddisks.”*

M11: *“ Each department has their own recording way and system. All of them keeping their outcomes both in folder and computers.”*

M14: *“ There is a server but we don't use it in our department.”*

M18: *“ We are filing (paper) and backing up with a special hard drive because we recently encountered cyber attacks. Therefore everything in our*

section must be confidential.”

6. Research and development process and adapting technological innovations to the company

Research and development activities are the other subjects in the structural capital. Every company should improve itself in order to increase its competitive advantage and these developments should be regular. The participants were first asked whether there is a regular R&D activity or department in their company. Then, it was asked whether the R&D activities were carried out in a system and whether they continuously followed the innovations. Half of the companies did not have R&D activities, and the other half had employees who were also responsible for R&D. In addition, 55% of the participants stated that they regularly followed the innovations in the sector and 10% of them stated that they followed the season. The other 35% said they did not need such a thing. Here are some answers:

M15: *“We are searching for new designs or models. We can accept these searches as R & D.”*

M16: *“We do not have this kind of R&D department. Mostly, other departments are improving inside their department. We are following the innovations if it is necessary. Usually, it depends on the customer needs”*

M19: *“We are following continuously because every time we must aware of the market. If we stay in the back of the market, we will lose customers”*

M20: *“Right now, we do not have any department like this however we are planning to hire some textile engineers so there will be a good R&D department. Also, we are following the innovations continuously. I think a company must renew itself monthly or seasonally.”*

7. Customer relations, communication with customer, improving the customer relations

Another component of intellectual capital is customer capital (relational capital). The participants were asked about this component and how they improved their communication and customer relations. In this subject, the answers differ on a firm basis. However, it was determined from the answers

that most of the companies attached great importance to customer relations in an intense competitive environment. On the other hand, some companies did not make much effort by relying on the quality of their products. It was observed that communication was provided more informally than formal channels. The findings indicated that especially the owners of the company played a key role in establishing the relationship with the customer. Here are some answers:

M9: *“In the past, we used to promote the product with the marketing department and provide such communication with the customer. Due to product quality, the customer started to sell our product instead of us. After that, we closed this marketing department. Therefore, we do not have any customer representative or marketing department.”*

M11: *“Mostly, owners of the company are improving these relations, we also trying to contact if something is too much necessary. I am general manager so sometimes I am going with customers to dinners or our company owners are going”*

M13: *“We are connecting our customers over internet. Most of the time, we don’t go out for dinners or these kinds of activities. We create necessary connections over internet. Most of the time customer finds us and we are showing our products and quality.”*

M18: *“Mostly we are connecting by e-mails. According to situations, sometimes I am connecting to customer and sometimes boss connects by himself. But mostly our boss is responsible for these kinds of relations. He ensures a warmer environment by connecting to customer..”*

M20: *“ This is actually a matter of supply and demand. If there is a demand for your product, the customer comes and finds you. It doesn’t matter how we communicate. It is important to connect with the customer. The most important issue is that the customer gets good service and feels safe. The firm’s financial strength is important, it provides confidence. If a good conversation is established, it can give an excellent momentum with the customer.”*

8. Measurement and evaluation of customer satisfaction

Another important issue related to customer capital is ensuring customer satisfaction, measuring and evaluating satisfaction and making it permanent. The participants were asked questions about this subject. As all of the companies within the scope of the research are small and medium-sized enterprises, it was determined that customer satisfaction measurement systems in corporate firms were not available in the textile firms examined. However, it was observed that the companies followed their returns, repeat purchases and customer responses. It was understood that some firms did not make a special effort because the target group was certain. Here are some answers:

M2: *“We measure customer satisfaction with the feedback we receive from the product or products we send. It is very important to respond to the quality preferences of our customers.”*

M3: *“It may vary. I tell you the truth: we can't measure. Because we are a manufacturer of ribbon and the customer buys more than one product from us and some of them are very satisfied and some of them do not.”*

M11: *“Customer satisfaction assessments are usually made within the company. We hold individual and private meetings. According to the results of these meetings, we take measures or improve ourselves.”*

M17: *“I am checking the negative feedbacks. If there are two negative feedbacks, it can be solved and improved. However, if there are three and more negative feedbacks, we pay attention on these feedbacks and try to solve them immediately. More than three cannot be acceptable in production.”*

M19: *“We can measure them by repeat orders. I check the repeat orders in the system. As I see the amount of repeat orders are enough so I assume our customer satisfaction is high.”*

9. Problems with customers: Crisis management and solution

In the context of customer capital, another issue that needs to be examined is whether or not there is an institutional approach to solving problems that arise with the customer. This issue is also linked to crisis management. Companies that produce permanent solutions to customer problems and

make them a part of their business provide a competitive advantage over their competitors. Accordingly, the participants were asked questions about this subject. Although all of the answers show differences and subjectivity, it is seen that some of the companies try to go down to the source of the problem and some of them resort to temporary solutions. Some of the prominent answers are as follows:

M4: *“If we detect an error caused by our production, we will first discuss it within the company. If it does not affect the customer, we do not share it, but if there is a situation that affects the customer, we will contact the customer.”*

M11: *“We inform the customer with the solutions we find because we are sensitive about being honest.”*

M12: *“First of all, I find the source of problem. When I clarify the problem, I look for the solutions and create the best options. When I have the options, I share problem and solution options with my customer. Most of the time, I comment on the options and recommend the best option for us and for them.”*

M13: *“We are solving by ourselves. Later, we inform the customer. If our solution does not please the customer, we make discounts and trying to sell the products again. In any case, customer will be satisfied.”*

M15: *“We are connecting to customer and solve according to their wishes.”*

M20: *“The most wise way is to contact to related departments inside the company. After that, we share with the customer. The most important point here is to think about all of options and collect all the solutions. If you can't find the source of the problem and don't suggest a solution, informing the customer is not good. If you cannot solve it, you have to find the best solutions and inform the customers.”*

When the findings of the research are evaluated as a whole, it is found that there are significant deficiencies in the three important components of intellectual capital in the firms covered by the research. In the context of human capital, it is determined that firms are aware of the importance

of qualified employees for themselves, but they are inadequate to invest in employees.

The most problematic component of firms is structural capital. Research findings show that firms have significant deficiencies not only in terms of technology but also in terms of the production, storage, protection and use of information. The findings indicate that R&D activities were generally conducted on an individual basis, not on an institutional basis. In terms of customer capital, firms were in a better position than the other two components. It is seen that most of the companies attached great importance to customer relations in an intense competitive environment. It is determined that communication and continuity with the customer are not only formal but also informal channels and especially the owners and senior managers play an important role in this matter.

Conclusion

The approach of not evaluating the companies with their tangible assets or accounting-based intangible assets is accepted not only in the field of accounting and finance but also in the field of management and is subject to many studies. In fact, this approach prevails at the root of the concept of intellectual capital. What differentiates a company from another company operating in the same sector is its ability, corporate structure, organization, knowledge, use of information, and customer relationships that take a long time to form. The intellectual capital approach integrates them into the concept of “capital” in financial terms without accepting them as abstract concepts. Although there is a difference in the definition of intellectual capital, there has been a consensus that “human capital”, “structural capital” and “customer capital” are the main components of intellectual capital. The increase in the intellectual capital level of the firms contributes both to the firms and the national economy financially.

From this viewpoint, this study aims to analyze intellectual capital applications conducted by firms which are in Turkey’s textile sector. The scope of the study consists of 20 managers of small and medium sized textile companies

producing in Istanbul. Qualitative analysis was chosen as the method. The participants were asked questions about the applications of intellectual capital components which were taken into consideration from semi-structured questions in the literature.

In the first part of the research, questions about human capital, which is the first component of intellectual capital, were asked. The findings of the research show that companies focus more on experience and references when choosing employee than education, and that education is not at the forefront. Firms are generally looking for internal solutions for employee training and development, and they are not willing to invest in this issue. Particularly some of the firms think that the trainings to be taken during working hours will cause labor loss. Another important finding about human capital is that firms want to retain their qualified employees. The results show that 80% of the companies have made various efforts to retain particularly qualified employees. It has been determined that practices such as appreciation of employees with high performance, giving bonuses, gifts and promotion are performed here. 73% of the respondents stated that they tried to create a family atmosphere besides the financial elements and they organized celebrations, dinners, picnics and social activities outside the company on special days.

Secondly, structural capital practices in firms were investigated. Research findings show that companies have important deficiencies not only technologically but also in terms of production, storage, protection and use of information. The research also examines the approach to knowledge management of the firms. One manager stated that his company was cyber-attacked, and as a solution, the traditional file system and information stored on portable hard drives. This can only give an idea for the perspective of small and medium enterprises for the textile industry. Another finding obtained from the study is that R&D activities are generally conducted on an individual basis, not institutionally.

Finally, customer capital practices were examined in this study. The firms within the scope of the research are found to be in a better position in terms of customer capital than human capital and structural capital components.

It has been determined that most of the companies attach great importance to customer relations in an intense competitive environment, and that communication and continuity with the customer is carried out not only through formal but also informal channels. However, it has been found that corporate customer satisfaction measurement systems and corporate crisis management are not available. In addition, in product-based crises, it is seen that some companies try to go down to the source of the problem and some others resort to temporary solutions.

The study is expected to make significant contributions to both the literature and policy makers. In the literature, intellectual capital has been analyzed by linear methods on large, institutional and public firms, and small and medium-sized firms have not been adequately studied. The focus of this study is small and medium-sized enterprises. In this respect, it aims to fill the gap in the literature.

The research does not aim to compare the components of intellectual capital in small and medium-sized enterprises with large-scale firms and not to reveal only negativities and deficiencies. The study firstly exposes the current situation in Turkish textile companies and discusses what may be the intellectual capital practices that give clues to future financial success.

The majority of textile firms are insufficient in terms of structural capital, especially technology, R&D and innovation. However, it should be emphasized that the responsibility should not only be placed on companies. It is not possible for firms to make structural capital improvements under current financial conditions. The problem cannot be expected to be solved only by giving low interest credit to these companies to purchase machines and computers. All problems in the sector, especially financial and intellectual capital components, should be analyzed with a holistic view. Following the developments in the world, instead of the “One size fits all” approach, strategies should be determined on the basis of textile sub-sectors. Short, medium and long term goals should be set instead of temporary solutions. In the sector, the level of education is insufficient not only on the basis of employees but also on the basis of managers. The results of the research reveal this. In this context, vocational training and consultancy support

should be provided to companies by both governmental and sectoral unions and it is recommended to increase university-industry cooperation.

References

- [1] Akın, M. Ş. (2019). Entelektüel Sermayenin Kodlanması. *Bilgi Yönetimi Dergisi*, 2(1) , 9-27.
- [2] Baltacı, A. (2019). Nitel Araştırma Süreci: Nitel Bir Araştırma Nasıl Yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2) , 368-388.
- [3] Barut, A., Karabayır, M. E., & Torusdağ, M. (2019). Entelektüel Sermaye – Firma Değeri İlişkisi: Borsa İstanbul’da Ampirik Bir Analiz. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(1) , 169-194.
- [4] Bontis, N. (1998). Intellectual Capital: An Exploratory Study That Develops Measures and Models. *Management Decision*, 36(2) , 63-76.
- [5] Bukh, P., Larsen, H., & Mouritsen, J. (2001). Constructing intellectual capital statements. *Scandinavian Journal of Management*, 17(1) , 87-108.
- [6] Çetin, A. (2005). Entelektüel sermaye ve ölçülmesi. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 20(1) , 359-378.
- [7] Çıkrıkçı, M., & Daştan, A. (2002). Entellektüel Sermayenin Temel Finansal Tablolar Aracılığıyla Sunulması. *Bankacılar Dergisi*, 43 , 18-32.
- [8] Edvinsson, L. (1997). Developing Intellectual Capital at Skandia. *Long Range Planning*, 30(3) , 366-373.
- [9] Gogan, M.-L. (2014). An innovative model for measuring intellectual capital. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 124 , 194-199.
- [10] İpçioğlu, İ., & Şahin, F. (2012). Örgüt Kültürü ve Entelektüel Sermaye İlişkisinin İncelenmesine Yönelik Bir Araştırma. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 4(1) , 153-165.
- [11] İşseveroğlu, G., & Ercan, C. (2019). Entelektüel Sermaye Bileşenlerinin Teknoloji Şirketleri Üzerine Etkisi: BİST’ de Ampirik Bir Uygulama. *Mu-*

hasebe ve Finansman Dergisi, 83 , 111-130.

- [12] Joshi, M., & Ubha, D. S. (2009). Intellectual Capital Disclosures: the Search for a new Paradigm in Financial Reporting by the Knowledge Sector of Indian Economy. *Electronic Journal of Knowledge Management*, 7(5) , 575-582.
- [13] Kaya, N. (2019). Entegre Raporlama ve Entelektüel Sermaye Muhasebesi İlişkisi. *Usbad Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi*, 1(1) , 199-214.
- [14] Kurgun, O. A., & Akdağ, G. (2013). Entelektüel Sermaye ve Örgüt Performansı İlişkisi: Akdeniz Bölgesindeki Otel İşletmelerinde Bir Araştırma. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2 , 155-176.
- [15] Moore, L., & Craig, L. (2008). *Intellectual Capital in Enterprise Success*. New Jersey: John Wiley & Sons, Inc.
- [16] Ölçer, F., & Şanal, M. (2007). İşletmelerde Entelektüel Sermaye Yönetimi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(1) , 479-500.
- [17] Örgün, G. S., & Kalay, F. (2018). Entelektüel Sermaye: Teorik Bir İnceleme. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(6) , 94-103.
- [18] Sarıay, İ., & Özuluçan, A. (2017). entelektüel sermayeyi işletme düzeyinde ölçen yöntemlerin karşılaştırılması: Bist'te bir uygulama. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 10(3) , 291-314.
- [19] Stewart, T. A. (1991). Brainpower: How Intellectual Capital is Becoming America's Most Valuable Asset. *Fortune*, June , 44-60.
- [20] TIM. (2019). *Turkish Exporters Assembly*. <https://tim.org.tr/tr/ihracat-rakamlari.html>
- [21] Tseng, C.-Y., & Goo, Y.-J. J. (2005). Intellectual capital and corporate value in an emerging economy: empirical study of Taiwanese manufactu-

thers. *R&D Management*, 35(2) , 187-201.

- [22] UIB. (2018). *Uludag Exporters' Association*. <http://www.uib.org.tr/tr/kbfile/turkiye-tekstil-sektoru-ve-bursa>
- [23] Uyanık, S., & Çelikel, D. C. (2019). Türk Tekstil Endüstrisi Genel Durumu. *Teknik Bilimleri Dergisi*, 9(1) , 32-41.
- [24] Yılmaz, F., & Kumkale, İ. (2019). İşletmelerin Faaliyet Alanı Sınırlarına Göre Entelektüel Sermaye ve Firma Performanslarının Değerlendirilmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21 , 199-214.
- [25] Yılmaz, O., & Özer, G. (2019). Yapısal Sermaye ve İnsan Sermayesinin İşletmenin Nicel ve Nitel Performansına Etkileri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(44) , 195-220.
- [26] Yüksel, F. (2018). Entegre raporlama, değer yaratma ve entelektüel katma değer katsayısı: BIST kurumsal yönetim endeksinde bir uygulama. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 20 , 473-492.
- [27] Zor, İ., & Cengiz, S. (2013). Entelektüel Sermaye ile Firma Değeri Arasındaki İlişki: Borsa İstanbul'da Bir Araştırma. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(1) , 37-56.

İç mimarlık ve çevre tasarımında dikey bahçe uygulamalarının değerlendirilmesi

Sercan SAKI¹

Ufuk Fatih KÜÇÜKALİ*²

Geliş tarihi / Received: 01.01.2020

Düzeltilerek geliş tarihi / Received in revised form: 25.01.2020

Kabul tarihi / Accepted: 19.02.2020

Öz

Dünyada farklılaşan koşullar neticesinde, şehirlerde nüfus artmakta ve bununla beraber olarak yapılaşmalar ve kentsel kurgu değişime uğramaktadır. Şehirlerdeki insanların yoğun yapısal mekânlarda yaşam sağlamaya mecbur bırakılmasıyla yeşile duyulan gereksinim gittikçe artmıştır. Şehir plancıları, botanikçiler, peyzaj mimarları, mimarlar insanların bu gereksinimlerine cevap verebilmek için çeşitli çözümler üretmişlerdir. Dikey bahçeler bunun en kayda değer örneklerinden bir tanesidir. Dikey bahçeler, oksijen oranını artırma, yapıların ısı kaybını önleme, havadaki zehirli gazları, kiri ve tozu yok etme gibi birçok ihtiyaçlara yanıt vermekle birlikte, estetik görünüşleri neticesinde mekânlara farklı bir mimari boyut kazandırmaktadırlar. Günümüzde artmakta olan dikey bahçeler iç mekân tasarımlarında da oldukça önemli yer tutmaya başlamışlardır. Sonuç olarak; iç mekân dikey bahçelerinin iç

¹ İstanbul Aydın Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Mimarlık Yüksek Lisans Öğrencisi
ssmimarlik@outlook.com, Orcid id: 0000-0003-0499-0817

² * Doç. Dr., İstanbul Aydın Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Mimarlık Bölümü,
ufkucukali@aydin.edu.tr, Orcid id: 0000-0002-2715-7046

DOI: 10.17932/IAU.ABMYOD.2006.005/abmyod_v15i60004

peyzaj tasarımlarına, görsel potansiyelleri ile yeni bir izlenim getirdiği gözlemlenmiştir. Sürdürülebilir peyzaj kavramına ve yeşil binalara katkıda bulunan dikey bahçelerin ilerleyen yıllarda giderek artacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *İç mekân, dikey bitkilendirme, peyzaj tasarımı, sürdürülebilir peyzaj*

Evaluation of vertical garden applications in interior architecture and environmental design

Abstract

As a result of the differentiating conditions in the world, the population in the cities is increasing and, together with this, urbanization and urban fiction are changing. The need for green has gradually increased as people in cities have been forced to provide life in dense structural spaces. Urban planners, botanists, landscape architects, architects have developed various solutions to meet these needs of people. Vertical gardens are one of the most notable examples of this. While vertical gardens respond to many needs such as increasing the oxygen rate, preventing heat loss of buildings, destroying toxic gases, dirt and dust in the air; they add a different architectural dimension to the spaces as a result of their aesthetic appearance. Vertical gardens, which are increasing nowadays, have started to take an important place in interior design. As a result; It has been observed that indoor vertical gardens bring a new impression to the interior landscape designs with their visual potential. Vertical gardens that contribute to the concept of sustainable landscaping and green buildings are expected to increase gradually in the coming years.

Keywords: *Interior, vertical planting, landscape design, sustainable landscape*

Giriş

Çağımızda insanlar sadece dış mekânla yetinmeyerek bitkiyi, hayatlarının büyük bir kısmını geçirdiği kapalı mekânlara kadar sokmuşlardır. İç mekân bitkileriyle süslenmiş bir mekân insanların az da olsa doğaya olan özlemini azaltmıştır (Yazgan, 1990). Bununla beraber günümüzde iç mekânlarda bitki kullanımı yalnız estetik amaçlı olarak değil, fonksiyonel amaçlı olarak da yapılmaya başlanmıştır. İnsanoğlunda mimari tasarım anlayışının artması, iç mekânlarda bitki kullanımını basit saksılarda rastgele yerleştirme düşüncesinden uzaklaştırarak, değişik tasarımsal boyutlara geçmesine olanak sağlamıştır. İç mekânlarda bitkilerle yapılan dizaynlar geliştirilmeye başlanmıştır.

Son yıllarda iç mekân bitkisel dizaynlarındaki en önemli gelişme, dikey bahçelerin iç mekânlarda kullanımı olmuştur. Geniş iç mekânlardan dar evlere kadar bol bir uygulama alanına sahiptir. Dikey bahçeler mekânlarda bio-filtre vazifesi görerek mekânın daha yaşanır bir ortama dönüşmesini sağlamaktadır. Bununla birlikte mekânın ekonomik ve estetik değerini artırmaktadır.

Dikey bahçeler dış mekânların vazgeçilmez bir unsuru olduğu kadar, iç mekânların da vazgeçilmezi haline gelmeye başlamıştır. İç mekânlardaki genellikle en büyük problemlerden olan iç hava kalitesi, soğutma ve ısınma maliyetleri, gürültünün hapsedilmesi gibi bir çok probleme ekolojik bir zemin getirmektedir. Mekânları sıcak ve daha doğal ortamlara dönüştürmesi insanların memnuniyetiyle birlikte olarak yaşantımıza gittikçe daha fazla yer almaya başlamasını sağlamıştır.

Materyal ve yöntem

Ülkemizdeki dikey bahçe üretimi konusunda bilgi sağlanması ve dikey bahçenin mimari tasarımlara ve uygulamalara farklı bir boyut kazandırarak yeni bir çevre bilincini nasıl oluşturduğunun bulunarak yorumlanmasıdır. Bu çalışmada araştırmanın yönteminde öncelikli olarak dikey bahçe kaynaklarının taranması sağlanmış, Türkiye'deki ve dünyadaki dikey bahçe örnekleri incelenerek yorumlanmış çeşitli tez, makale, ve uluslararası literatür araştırmaları yapılmıştır.

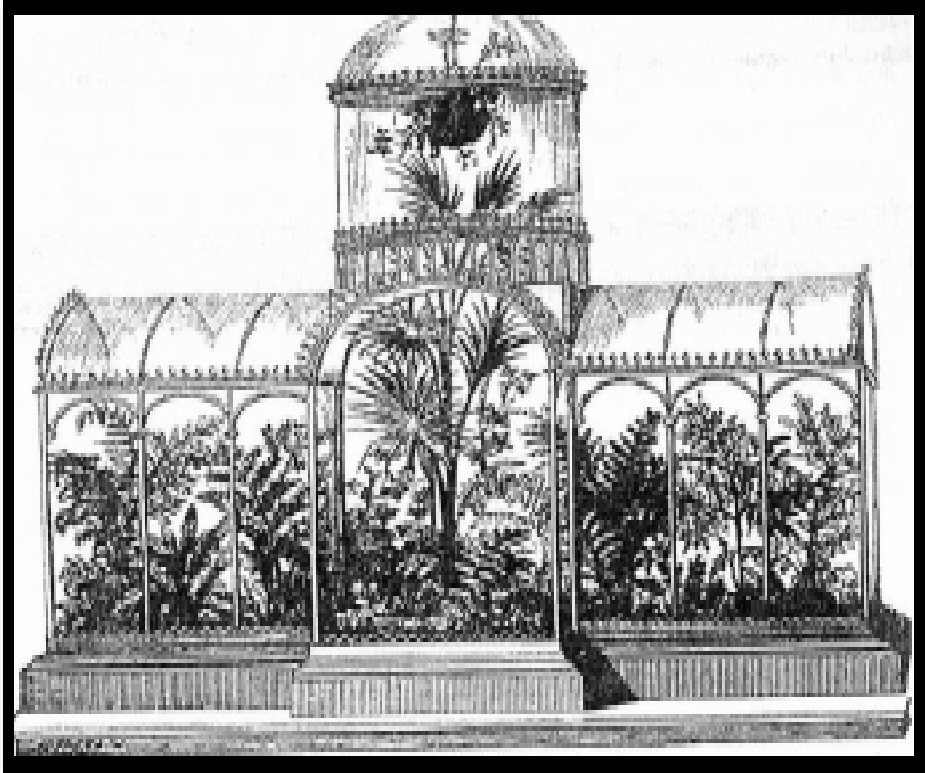
Bulgular

Mekân; bulunulan yer tanımıyla beraber insan ve çevre arasında ince bir çizgi oluşturan ve süregelen eylemlerini devam ettirebilecekleri uygunlukta olan yer olarak da adlandırılabilir. Hızlı şehirleşme ve sanayileşme günden güne insanı daha da çevreden uzaklaştırmış (Küçükali, 2015, Kuşak ve diğ. 2018) ve içinde bulunduğu ortamla ahengi bozmuştur. Kent hayatının getirdiği bir mecburiyet olan apartmanlardaki hayat, günün geniş bir zamanını geçirdiğimiz ve yeşil alanı bulunmayan ofislerimiz, iş yerlerimiz tabiatın bir bölümü olan bitkilerin kapalı alanlarda yetiştirilerek, güncel yaşantımızın bir kısmı haline gelmesini sağlamıştır. İç mekân kişisel ya da toplumsal eylemlerimizin saptadığı ve şekillendirdiği bir çevre olmakla birlikte eylemlerine ve zamanına göre değişici bir mimariye sahiptir. Bu yönde, ‘zaman’ olgusu da mekânın 4. Boyutunu teşkil etmektedir. Bir iç mekân, bilinen unsurları kapsar ve bu unsurlarda tavan taban ve duvarlardır. Kapı ve camlar da dış ve iç arasındaki ilişkiyi sağlamaktadır. Oranları, boyutları ve de biçiminin tanımlanması ile iyice anlaşılır bir hal alır. Bu bileşenler mekânın fonksiyonlarını da ortaya koymaktadır (Dolatkah, 2008). Peyzajlarının tasarımcılar tarafından iç mekânda kullanılmasının en büyük gerekçelerinden birisinin insanların hayatlarının %90’ını bu sahalarda devam ettirmesidir. Diğer bir büyük sebebininse estetik kaygısı olduğunu söylemek mümkün. Canlı dokuların mekâna sağladığı renk, sıcaklık ve doğallık duygusu insanlar için önem teşkil etmektedir.

Dikey bahçelerin tarihçesi ve tanımı

Dikey bahçeler; dikey olarak sınırlandırılmış olan alanın üzerinde oluşturulmuş bitki örtüsü olarak nitelendirilebilir. Şehir hayatının yapılarını duvarlarını ve çatılarının bitkilendirilmesiyle ve yapının tamamının bitki ile kaplanması ile oluşturulur. Dikey bahçeler tarihte ilk olarak M.Ö. 1500 yılında mısırlıların üzüm yetiştiriciliği ile görülmeye başlamıştır. Mısırlıların üzümleri sabit bir şekilde tutturmak için kamelyaları kullanmışlardır ve bunlara Tales Tapınağı’ndaki rölyeflerde rastlanmaktadır (Elinç, 2007). Dikey bahçelerin asıl atası olarak 2500 yıl önce inşa edilen Babil Kralı II. Nebuchadnezzar tarafından yaptırılan ve dünyanın yedinci harikası olarak kabul edilen

'Babil'in Asma Bahçeleri' olarak görülmektedir (Greenroofs Organizaion, 2008). M.Ö. 600 yılından 17. Yüzyıla kadar Akdeniz ülkelerinde, üzüm sardırılan, çardaklar ve villa duvarlarına tutundurulan sarmaşık bitkiler, insanların yaşamlarında yer kaplamaya başlamıştır. Bu dönemlerde sarılıcı güller kutsal olarak kabul edilmiş, kale ve malikâne gibi mekânlarda kullanım alanı bulmuştur (Tong, 2013). İlk tarihi dönemlerde bitki yetiştiriciliği yapan çiftçiler, iç mekâna bitkileri getirmişlerdir Romalılar asma, sebze ya da meyvelerini korumak amacıyla seralara benzer ilkel yapılar yapmışlardır (Şekil 1.1) (Yazgan ve diğ. 2003).

Şekil 1. 1857 yılına ait sera örneği (Yazgan ve diğ. 2003).

Dikey bahçe tasarımı için kriterler

Dikey bahçe tasarımı uygulamak için üç tip kriter vardır;

-Dikey bahçe için alan seçimi

-Ekonomik ölçüt

-Fiziksel ölçüt

Dikey bahçe için alan seçimi

İçerisinde bir tek bitki çeşidinden başlayarak çeşitli bitkilerle de oluşturulabilen dikey bahçeler için gereksinim olan alan en az 1 m²'den başlayabilir. Uygulama alanının tercihinde ise en önemli fiziksel boyutlar; binanın dış yüzey özellikleri, kurulacak düzenin konstrüksiyon malzeme bilgileri, iklim ve yetiştirme zemininin yapısıdır. Bu bahçelerin alan tercihinde; inşaat mühendislerine, mimarlara, peyzaj mimarlarına, ziraat mühendislerine, sulama mühendislerine, aydınlatma için elektrik mühendislerine ve toprak bilimcilere ihtiyacı vardır. (Uslu, 2015).

Ekonomik ölçüt

Çoğu tasarımcı ve yatırımcının dikey bahçelerin inşasında düşündüğü konuların ilk başında, ekonomik ölçütler ve paranın ekonomik kullanımı gelmektedir. İlk olarak dikey bahçeye istek olmalı ve bakımıyla yapımı, ekonomik boyutlar içinde olmalıdır. Bu nedenle, inşaat maliyetlerinin toplamı ve dikey bahçe talebinin, saha tercihinde iki önemli ekonomik kriter olduğu belirtilmektedir. İnşaat dış cephe kaplamalarında olan bu bahçeler, bakım ihtiyacı olduğu için standart kaplama malzemelerine oranla kazançlı olmayabilir. Ancak kazandırdığı görsel yarar ve etkileri, tüm standart kaplamaların üstünde olmaktadır (Aygenel, 2011). Bakım maliyetleri haricinde, konstrüksiyona bağlı inşaat maliyetleri diğer önemli ekonomik kriterlerden biridir. Bu bahçeler için kullanılacak taşıyıcı altyapısı alışılmışın dışında olduğundan, maliyetleri genellikle yüksek olmaktadır.

Fiziksel ölçüt

Dikey bahçenin bulunmuş olduğu alan, iklim tarafından fazlasıyla etkilenmektedir. Doğal bitki örtüsünün kullanıldığı dikey bahçelerin, estetik ve ekolojik yönden daha değerli olduğu bilinmektedir. Ancak doğal bitki örtüsü haricindeki materyallerle yapılmış olan bir uygulamanın hem masrafları daha fazla hem de bakımı zor olmaktadır (Ertekin, 2013). Dikey bahçenin sağlıklı yetişmesini sağlayan ve fazla suyun iyi bir şekilde drene edildiği uygulamalar, su birikimini engellediği ve fazla su yüküyle yüklenen taşıyıcılarda yarar oluşturduğu için tercih edilen uygulamalardır (Bahçeci, 2015).

Dikey bahçelerin gruplandırılması

Dikey bahçeler üç şekilde gruplandırılır;

- Yeşil bitki duvarları
- Modüler kafes panel sistemi
- Kablo ve tel örgü ağ sistemi

Yeşil bitki duvarları

Bitkilerin tırmanma veya duvar boyu aslı kalma kuralına bağlı olan yeşil cephelerde bitkiler geleneksel sistemler gibi aşağı doğru sarkıtılarak büyüyebildiği gibi yukarı doğru sardırılarak da büyütülebilir. Bu tip bitkilendirme sistemleri yeşil cephe sistemi içerisinde yer almaktadır (Dunnett ve Kingsbury, 2008).

Modüler kafes sistemi

Modüler kafes panel sistemi, üç boyutlu panellerden oluşur. Çelik tellerin birbirine bağlanmasıyla oluşturulan bu sistemler her iki yüzeyindeki girintilerle bitkilere dayanak olan bu sistemin amacı bitkiyi duvar yüzeyinden uzaklaştırarak duvar yapısının zarar görmemesini sağlamaktır. Bu sistemde kullanılan paneller sıralanabilir, monte edilebilir, geniş alanları kaplamak

içinde çok makuldür, sadece düz yüzeylere değil eğrisel yüzeylere de uygulanabilir (Aygenel, 2011).

Kablo ve tel örgü ağ sistemi

İki sistem şeklinde çözümlenen bu düzende; kablolar yoğun kaplamalarda hızlı yetişen tırmanıcı bitkilerle kullanılırken tel ağlar ise daha yavaş yetişen bitkilerle birlikte kullanılmaktadır. Ağlarda yetişen bitkilerin ek bir desteğe ihtiyacı vardır. Bu tür ağlar daha esnektir ve aplikasyonlarda kablolardan daha geniş bir derecelenme sağlamaktadır. Her iki sistemde de yüksek nitelikli donatılar kullanılır. Çeşitli büyüklük ve modelde esnek yatay ve dikey tel halatlar, çapraz kısıkaçlar yardımıyla birbirine bağlanarak meydana getirilmektedir (Yücel ve Elgin, 2010).

Dikey bahçelerde bakım

Dikey bahçelerde kökler duvarın içine doğru geliştiği takdirde duvara kolaylıkla zarar verebilmekte ve bozulmaya sebep olabilir. Nizami bir şekilde su akışının sağlanması kök bazlı yıkımların engellenmesi neticesinde kökler yalnızca yüzeye sızmakta ve duvarın içi zarar görmeden kurtulabilir. İzlenimler sonucunda dikey bahçe uygulamalarında nizami su akışı sağlayarak duvara zayıf vermeden bitkilerin yetişmesi mümkün kılınmaktadır.

Dikey bahçelerde kullanılan bitkiler

Tırmanıcılar sarıçu türler; bu bitkiler *Ampelopsis*, *aconitifolia*, *Bougainvillea glabra*, *Campsis radicans*, *Euonymus fortunei*, *Hedera helix*, *Hydrangea petiolaris*, *Lathyrus odoratus*, *Parthenocissus quinquefolia*, *Smilax aspera*, *Parthenocissus tricuspidata*, *Wisteria floribund* olarak sıralanmaktadır.

Çalı türleri; bu bitkiler *Catharanthus roseus*, *Cuphea hyssopifolia*, *Duranta repens*, *Forsythia suspensa*, *Jasminium nudiflorum*, *Rosa rampicante*, *Russelia equisetiformis* olarak sıralanmaktadır.

Sonuç

İç mekân dikey bahçelerinde bitkilerin ihtiyaç duyacağı ısı nem dengesini tutturabilmek için, ısı nem dengesini sensörlerle algılayarak gerekli pozisyonlarda harekete geçen sisleme sistemi kurulmalıdır. İç mekân dikey bahçelerinin başarılı olabilmesi, sulama yöntemi kadar aydınlatma yöntemi ile de bağlantılıdır. Aydınlatma ve sulama dışında bitkilerin birbiriyle ve dikim sistemi ile olan ekolojik ahengi başarıyı tetikleyen etmenlerdendir. Ülkemizde dikey bahçe uygulamaları yapan firmalar genel olarak iç mekân bitkisi satan firmalardaki belli başlı bitkileri tercih etmektedir. Bu da bütün tasarımlarda emsal oluşturduğu gibi bitki çeşitleri arasındaki ekolojik uyumsuzluğu da meydana getirebilmektedir. Dikey bahçelerin her mekânda uygulanabileceği fikrinin doğru bulunması iç mekân dikey bahçelerin daha geniş alanlara uygulama olanağının göstergesidir. Dikey bahçelerin sürdürülebilirliği doğru bitki ve doğru sistem elemanları tercihi ile sağlanabilmektedir. Yurt dışı emsallerinin birçoğunda fonksiyonel amaçlar için tercih edilen dikey bahçeler, Ülkemizde genellikle estetik kaygılarla uygulanmaktadır. Sonuç olarak dikey bahçelerin yararları konusunda kullanıcıların bilgilendirilmesi ve doğru uygulamalar ile insanlara yarar sağlayacak dikey bahçeler üretmek, sürdürülebilir mimarlık için önemli bir adım olacaktır.

Kaynaklar

- [1] Aygencel M., Dikey yeşil sistemler, *Yüksek Lisans Tezi*, Karadeniz Teknik Üniversitesi, (2011).
- [2] Bahçeci, İ., Tarımsal Drenaj Sistemleri.(2015)
- [3] Dolatkah M., *The Elements of Architecture*, 1. Baskı, Ayande Sazan Yayın Evi, (2008).
- [4] Dunnett, N. ve Kingsbury, N., *Planting green roofs and living walls*, Timber press
- [5] Portland, OR, p.(2008).
- [6] Ertekin, M., *Karayollarında Peyzaj Planlama Ve Bitkilendirme Çalışmaları*,

- Ecological Life Sciences*, 5 (2), 105-125 (2013).
- [7] Elinç Z. K., Batı Anadolu'da Helenistik Roma Dönemleri'nde bahçe mimarisi, *Doktora Tezi*, Akdeniz Üniversitesi, (2007).
- [8] Ertekin, M., Karayollarında Peyzaj Planlama Ve Bitkilendirme Çalışmaları, *Ecological Life Sciences*, 5 (2), 105-125 (2013).
- [9] Greenroofs Organization Green Roofs for Healthy Cities, Introduction to green walls technology- benefits and design, *Green Screen*, (2008).
- [10] Küçükali, U. F., Yer Seçimi Sürecinde Yeni Yerleşim Alanları Üretiminin Doğal Yapı ve Planlar ile İlişkisinin Yeniden Düşünülmesi-Küçükçekmece İlçesi-Atakent Mahallesi Örneği. *Planlama Dergisi*, 25(3), 212-226. (2015).
- [11] Kuşak, L., & Küçükali, U. F. Outlier detection of land surface temperature: Küçükçekmece region, *International Journal of Engineering and Geosciences*, 4(1), 1-7, (2018).
- [12] Tong J., *Living Wall: Jungle the Concrete*, Design Media Publishing Limited, (2013).
- [13] Uslu K., Dikey Bahçe Uygulamalarına Ekolojik Yaklaşımlar Tarabyaüstü Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi, Türkiye, (2015).
- [14] Yazgan M., Uslu A., Tanrıvermiş E., *İç Mekan Bitkileri*, 1. Baskı, Sakı Süs Bitkileri Üreticiliği Derneği Yayınları, (2003).
- [15] Yücel, G. ve Elgin, Ü., 2010, Duvar Bahçesi: Dikey Bahçe/Yeşil Duvar, *Mavi Yapı Dergisi*, Yıl, 1 (2), 51-53.

COVID-19 salgını sırasında meme kanseri hastalarında yaşam kalitesinin önemi

Yasemin ÖZYER¹

Geliş tarihi / Received: 14.06.2020

Düzeltilerek geliş tarihi / Received in revised form: 26.08.2020

Kabul tarihi / Accepted: 12.09.2020

ÖZ

Aralık 2019'da, Çin'in Hubei eyaleti, Wuhan şehrinde açıklanamayan bir pnömoni patlak vermiş ve 2019-nCoV olarak adlandırılan yeni bir tür koronavirüsün ortaya çıktığı doğrulanmıştır. Şiddetli Akut Solunum Sendromu Coronavirus 2 (SARS-CoV-2) ile ilişkili hastalık olan COVID-19 salgını küresel olarak tüm sağlık bakım sistemleri ve çalışanları için tehdit olmaya devam etmektedir. Coronavirus hastalığı, 2020'nin başlarında en çok konuşulan klinik bir vaka haline gelmiştir. Tüm dünyayı etkisi altına alan, akut solunum yolu pandemisine neden olan virüs onkoloji hastalarında ciddi sorunlara neden olmaktadır. Bağışıklık sistemi düşük olan ve enfeksiyona yatkın olan kanser hastaları bu süreçte daha fazla risk altındadır. Koronavirüs SARS-CoV-2 salgını, kanser hastalarının kemoterapi ve tedavi sürecinde farklı komplikasyonlara neden olmaktadır. Meme kanseri dünyada kadınlar arasında en yaygın görülen kanserdir. Tedavi süresi boyunca yaşanan fiziksel, ruhsal, sosyal sorunlar, ulaşım, kronik hastalıklar gibi birçok faktör yaşam kalitesinin düşmesine neden olmaktadır. Yaşam kalitesi, bireyin

¹ Öğr. Gör. Sinop Üniversitesi/Durağan MYO, 0368 27157 57, e mail: yozyer@sinop.edu.tr; ORCID no: 0000-0001-8498-2408

DOI: 10.17932/IAU.ABMYOD.2006.005/abmyod_v15i60005

sağlık durumunu ve sağlık sorunlarını nasıl algıladığını ve bunu ifade etme biçimini yansıtmaktadır. Yaşam kalitesi, tüm hastalar ve kanser hastaları için sağlık çalışanlarının çok sık kullandığı bir kavramdır. Meme kanseri hastalarına yönelik, sağlıkla ilişkili yaşam kalitesi arasında sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu derleme, COVID-19 pandemi sırasında meme kanseri olan kadınlarda sağlıkla ilişkili yaşam kalitesini etkileyen faktörleri ve yaşam kalitesinin önemini vurgulamak amacıyla yapıldı.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, salgın, meme kanseri hastası, yaşam kalitesi, sağlık

The importance of quality of life in breast cancer patients during the COVID-19 outbreak

Abstract

In December 2019, unexplained pneumonia broke out in Wuhan, Hubei province, China, and it was confirmed that a new type of coronavirus called 2019-nCoV appeared. The COVID-19 outbreak, a disease associated with Severe Acute Respiratory Syndrome Coronavirus 2 (SARS-CoV-2), continues to be a threat to all healthcare systems and employees globally. Coronavirus disease became the most spoken clinical case in early 2020. The virus, which affects the whole world and causes an acute respiratory pandemic, causes serious problems in oncology patients. Cancer patients who have a low immune system and are susceptible to infection are at higher risk in this process. The coronavirus SARS-CoV-2 outbreak causes different complications in the chemotherapy and treatment process of cancer patients. Breast cancer is the most common cancer among women in the world. Many factors such as physical, mental, social problems, transportation, chronic diseases experienced during the treatment period cause a decrease in the quality of life. Quality of life reflects how the individual perceives his health and health problems and how he expresses this. Quality of life is a concept that healthcare professionals use frequently for all patients and cancer

patients. There are a limited number of studies on the health-related quality of life for breast cancer patients. This review was made to emphasize the factors affecting health-related quality of life and the importance of quality of life in women with breast cancer during the COVID-19 pandemic.

Keywords: Covid-19, pandemic, breast cancer patient, quality of life, health

Giriş

Akut solunum yolu sendromu, SARS-CoV-2'nin neden olduğu, koronavirüs hastalığı COVID-19, ilk olarak, Aralık 2019'da, Çin'in Wuhan şehrinde görülmüştür (Jiang ve ark., 2020). Şiddetli akut solunum yolu sendromu hastalığı olan SARS-CoV-2 yüksek derecede patojenik ve bulaşıcı bir hastalıktır (Khan ve ark., 2020). Aralık ayından bu yana, virüs küresel olarak yayılım göstermiş ve dünyada farklı önlemlerin alınmasına neden olmuştur. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), 30 Ocak 2020'de Covid-19'u bir halk sağlığı acil durumu olarak ilan etmiştir (Lai ve ark., 2020). COVID-19 salgını küresel olarak büyük bir pandemiye neden olmuştur. Nisan 2020'nin başlarında, dünya çapında 1.000.000'dan fazla doğrulanmış vaka sayısı ve COVID-19'dan 66.000'den fazla ölüm bildirilmiştir (Curigliano ve ark., 2020). Dünya sağlık örgütü 12.08.2020 tarihi son verilerine göre, 20.120,919 milyon doğrulanmış vaka ve 730.766 ölüm sayısı rapor edilmiştir [URL 1]. Çoğu hastada, hastalık belirtisi görülmezken, hastaların yaklaşık dörtte birinde ciddi semptomlar görülmektedir (Onder ve ark., 2020).

COVID-19, yeni ortaya çıkan ve hızla yayılan bir hastalıktır. Vaka ölüm oranları, solunum ve kardiyovasküler hastalığa sahip kanser ve komorbiditeleri olan, sigara içen, yaşlı ve erkek hastalarda daha yüksek meydana gelmektedir (Onder ve ark., 2020). Pandemiye verilen cevap, hassas bir popülasyon olan ve sonuçları zamanında ve yüksek kaliteli müdahalelere bağlı olan kanser hastalarının tedavisi de dahil olmak üzere rutin tıbbi bakımda ani bir bozulmaya yol açmıştır (Curigliano ve ark., 2020). Onkoloji bölümlerindeki personel azlığı, acil servisler ve yoğun bakım üniteleri gibi diğer kritik ihtiyaç alanlarına çalışanların yeniden dağıtılması da bu durumlardan bir tanesidir.

Dünyada, tümörler ve hematolojik maligniteler dahil olmak üzere kanser,

2018’de tahmini 9.6 milyon ölümlle ikinci sırada yer almaktadır (Ferlay ve ark., 2018). Globocan verilerine göre 2018 yılında yaklaşık 119.985 (%34.2) yeni meme kanseri vakası ve 48.661 (%24.9) kansere bağlı ölüm meydana gelmiştir (Bray ve ark., 2018). Meme kanseri, 2012 yılında dünyada tahmini 1.67 milyon oranla kadınlar arasında en sık görülen kanserdir ve genel olarak kanserden meydana gelen ölümlerde beşinci sıradadır (Ferlay ve ark., 2015).

Meme kanseri insidansındaki bu çarpıcı artış ve meme kanseri hastaları arasında yüksek sağkalım oranı, sağlıkla ilişkili yaşam kalitesinin önemini ortaya çıkarmaktadır (Chen ve ark., 2020). Meme kanserinin erken tanı, tarama, tedavi ve tıbbi teknolojideki ilerlemeler nedeniyle sağkalım süresi artmakta ve bu aşamada meme kanseri hastalarının yaşam kalitesinin doğru bir şekilde değerlendirilmesi önem kazanmaktadır (Hirai ve ark., 2012; Song ve ark., 2015). Kanser tanısı konulması ve meme kanseri ile yaşamak, bireyin yaşam kalitesini olumsuz yönde etkileyebilecek ve tedaviden sonra yaşam kalitesi üzerinde uzun vadeli bir etkisi olabilecek çok stresli bir deneyimdir (Hirai ve ark., 2012).

Meme kanseri için cerrahi, kemoterapi, radyoterapi ve hormon tedavisi gibi tedavilerin faydalı tıbbi sonuçları olmasına rağmen, hastaların çoğu hastalıktan ya da tedavilerin yan etkilerinden (yorgunluk, anksiyete, depresyon, bulantı, ağrı ve yüksek bir ikincil tümör geliştirme riski gibi) dolayı sorun yaşamaktadır (Dietz ve ark., 2020). Yaşanan yan etkiler, hastaların yaşam kalitesini düşürmektedir. DSÖ’nün tanımına göre yaşam kalitesi; psikolojik, kültürel ve sosyal faktörlerden etkilenen öznel bir kavramdır (Nayeri ve ark., 2020). Osoba ve arkadaşlarına göre yaşam kalitesi “fiziksel, duygusal, sosyal ve bilişsel işlevler gibi boyutların hem olumlu hem de olumsuz yönlerinin algılanmasını içeren çok boyutlu bir yapıdır” (Haidari ve ark., 2020).

Yaşam kalitesi, modern onkolojide, yapılan tedavilerin başarılı olmasının ana belirleyicilerinden biri olarak kabul edilmektedir. Yaşam kalitesinin, klinik uygulamanın bir parçası olarak değerlendirilmesi, hastaların aldıkları bakım kalitesini etkilemekte, hastanın iyileşmesine olumlu katkı sağlamaktadır (Hirai ve ark., 2012). Son on yılda, meme kanseri tanısı alan hastaların yaşam kalitesi ile ilgili faktörlerin değerlendirilmesi hem araştırmacılar hem

de çalışanlar arasında önemli farklılıklar göstermektedir (Paraskevi, 2012). Batı toplumlarında yapılan çalışmalar, meme kanserli kadınlarda yaşam kalitesini etkileyen çeşitli faktörleri tanımlamıştır. Bu faktörler arasında yaş, medeni durum, ekonomik sorunlar gibi sosyo-demografik, klinik ve psikolojik özellikler, hastalık evresi ağrı, stres, depresyon ve anksiyete sosyal ilişkiler, özgüven ve olumsuz ruh hali yer almaktadır. Aynı zamanda yaşam kalitesi kullanılan terapötik tedavi seçeneklerinden de etkilenmektedir (Haidari ve ark., 2020).

Hastalarda komplikasyonlar zamanla azalsa da ölümle sıklıkla ilişkilendirilen meme kanseri tanısı tek başına yaşam kalitesini etkileyebilmektedir (Ferreira ve ark., 2019; Vrinten ve ark., 2019). Hastalar hastalık ve aldıkları tedavilerle ilgili fiziksel ve psikolojik belirtiler yaşayabilir. Alınan tedaviler, sosyal ilişkiler veya çalışma faaliyetleri de dahil olmak üzere yaşamın farklı yönlerini önemli ölçüde etkileyebilir. Bu etkiyi değerlendirmek için, hastanın sağladığı öznel bilgiler oldukça değerlidir ve sağlık uzmanları tarafından ölçülen klinik bilgileri destekleyebilir ve bu da hastaların sağlık durumunun daha kesin değerlendirmesine yol açabilir. Sağlıkla ilişkili yaşam kalitesi, sağlık durumunun ve sağlık sorunlarının, insanların yaşamının farklı yönlerindeki etkisini yansıtmaya çalışan karmaşık bir yapıdır. Bu alanda yapılan araştırmalar son yıllarda artmış olmasına rağmen, meme kanseri çalışmalarında yaşam kalitesi, genel popülasyondaki kadınlarla karşılaştırılmış ve sonuçları arasında tutarsızlıklar bildirilmiştir (Fernandez ve ark., 2020).

Kanser tanısı almak bireylerde: ölüm korkusu, belirsizlik, kontrol kaybı, kişilerarası ilişkilerde bozulma ve zayıf beden imajı gibi komplikasyonlara neden olmaktadır (Gregucci ve ark., 2020). Bu durum tüm onkoloji hastalarını etkilemekte ve tedaviye uyumu azaltmaktadır. Kanser hastalarının duyguları (üzüntü, öfke, korku, kaygı) ve somatik reaksiyonlar (baş ağrısı, karın ağrısı, rahatlama ve uyku güçlüğü) gibi belirtiler yaşam kalitesinin azalmasına neden olmaktadır. COVID-19 salgın hastalığının görülmesi, kanser hastaları için onkoloji servislerinde sağlık hizmetlerinin sunumunda zorluklar oluşturmaktadır (Liang ve ark., 2020; Bulki, 2020; Johnson ve ark., 2020). COVID-19 salgını sırasında tüm kanser hastalarının tedavi ve bakımının aksamaması gerekmektedir (Nayeri ve ark., 2020). Şu anda mevcut kanıtlar,

kanserli hastalarda enfeksiyon olasılığının genel popülasyondan daha yüksek olma sebebinin COVID-19 ile bağlantılı olduğunu düşündürmektedir (Guan ve ark., 2020; Raymond ve ark., 2020). Salgın sırasında, sağlık çalışanları, hasta bakımını koşullara göre tekrar düzenleyerek cevap vermektedir (Ueda ve ark., 2020). Pandemi döneminde sağlık hizmetleri; hastanelere yatışın azaltılması, ziyaretçi kısıtlaması, triyaj önlemleri, enfeksiyon kontrol yöntemlerinin uygulanması, izolasyon önlemleri, personel sayısının hasta sayısına göre düzenlenmesi, sağlık çalışanları için kişisel koruyucu ekipman uygulaması, birinci basamak sağlık hizmetlerinin geliştirilmesi ve teletıp gibi uygulamaları yaygınlaştırmaktadır (Adams ve ark., 2020; Shamsı ve ark., 2020; Ngoi ve ark., 2020). Virüsün bulaşma riskinin fazla olması, sağlık çalışanlarının kontaminasyon riski ile karşı karşıya kalmasına neden olmakta, bu durumda sağlık bakımının verilmesini zorlaştırmaktadır (Fauci ve ark., 2020).

COVID-19'un kanserden etkilenen hastalar üzerindeki etkisi hakkında çok az veri bulunmaktadır. Bununla birlikte, dünya çapındaki bu durum, acil bir yeniden yapılanma ve hastaların tedavisinden ödün vermeden sağlık kaynaklarının, personelin ve altyapıların tahsis edilmesini gerektirmektedir. Bu hastalarda hastalığın artan şiddeti, sosyal, psikolojik ve fiziksel kısıtlamaları ve yaşam kalitesi dikkate alındığında, hastalığın benzersiz olan zorlukları daha iyi anlaşılacaktır (Cancarevic ve ark., 2020; Ward ve ark., 2019; Bogani ve ark., 2020). Hastaların rutin tedavilerinin bozulması, bağışıklık sistemlerinin zayıflığı nedeniyle enfeksiyona duyarlı ve daha savunmasız olmaları, komorbid riskine karşı daha açık olmaları, mortalite oranlarının artması yaşanan zorluklar arasındadır (Liang ve ark., 2020).

Bu süreçte kanser hastalarının evde kalmaya teşvik edilmesi, rutin tedavinin aksamasına hastalığın ilerlemesine ve ekonomik krize, yaşanan bu kriz anksiyete ve kaygının oluşmasına yaşam kalitesinin düşmesine neden olabilir. Çoğu hasta, ikamet ettikleri bölgedeki ekonomik koşullardan dolayı gelirlerinden de endişe duymaktadır. COVID-19 salgını dolaylı olarak tedavilerini etkileyebilir (Ciężyńska ve ark., 2020). Dahası, COVID-19 pandemisinin sağlık hizmetlerine olan ihtiyacı uzun vadede arttırması sağlık hizmetleri üzerinde baskı oluşturacaktır (Mariotta ve ark., 2011). Bu durum,

kanserli hastaların klinik yönetimini tehlike altına alabilir.

COVID-19 salgını sırasında, yoğun bakım ünitesi yatakları ve kan ürünleri de dahil olmak üzere servislerin kullanımına ilişkin sağlık hizmetlerinin sunumuyla ilgili zorluklar yaşanabilmektedir. Kanser hastalarının aile ve sosyal yaşamlarında pandeminin durumundan kaynaklanan rahatsızlıkları incelendiğinde, özellikle tek başına yaşayan hastaların daha kötü oldukları görüldü. Sosyal kısıtlamalar, toplu görüşmelerin ve halka açık kullanım alanlarının kısıtlanması, hastaların sosyal işlevselliğini ve uykusunu önemli ölçüde etkilemiştir (Chen ve ark., 2020). Ek olarak, COVID-19 sırasında çoğu kanser hastası stres ve belirsizlik nedeniyle yorgunluk hissetmektedir (Chen ve ark., 2020). Yapılan bir çalışmada, hastaların %87'si COVID-19 salgınının güvenlik hissini azalttığını ve günlük işleyişlerini önemli ölçüde etkilediğini ve yalnız kaldıklarını ifade etmiştir. Hastaların bu süreçte, bilişsel işlev bozukluğu ve konsantrasyon güçlüğü yaşadığı görüldü. Pandemi koşullar kanser hastalarında duygusal gerginlik, endişe, sinirlilik ve depresyon oluşmasına neden olarak hastaların zihinsel ve bedeni sağlıklarını etkileyerek bu alanda yaşam kalitesinin düşmesine neden olmaktadır (Ciażyńska ve ark., 2020). Hastaların yalnızca %20'si pandemi nedeniyle kemoterapiyi ertelemeyi düşündüklerini ve %5'i pandemi sırasında hastalığın ilerlemesi korkusuna rağmen tedaviyi bırakmayı düşündüklerini ifade etmiştir (Ciażyńska ve ark., 2020). Sosyal kısıtlama bu hastaları korumak için uygun görünmektedir. (Kutikov ve ark., 2020). Hastaların %50'den fazlası, hastanede aile ve arkadaşları için ziyaret yasağı bulunduğunu, aile üyelerinin tanı ve tedavi sürecine doğrudan katılma olasılığının bulunmamasının, sağlıklarını olumsuz etkilediğini belirtmiştir (Ciażyńska ve ark., 2020).

Sonuç

COVID-19 salgın hastalığı mevcut verilerin yetersizliği ve risk faktörlerinin fazla olması nedeniyle küresel bir paniğe neden olmuştur. Hastalık hakkındaki belirsizlikler kanser hastaları üzerinde doğrudan ve dolaylı olarak olumsuz sonuçlara neden olmaktadır. Sonuç olarak; enfeksiyona yatkınlık ve bağışıklık sistemi zayıf olan meme kanseri hastalarının bu süreçte yaşam kalitesini

etkileyen faktörlerin ve öneminin belirlenmesi, yaşam kalitesinin yüksek tutulması hastaların bakım ve tedavi sürecinin daha verimli geçmesine katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

Kaynaklar

[1] Adams JG, Walls RM. Supporting the health care workforce during the COVID-19 global epidemic. *JAMA* 2020 [Epub ahead of print].

[2] Al-Shamsi, H. O., Alhazzani, W., Alhurairi, A., Coomes, E. A., Chemaly, R. F., Almuhan, M., Wolff, R. A., Ibrahim, N. K., Chua, M., Hotte, S. J., Meyers, B. M., Elfiki, T., Curigliano, G., Eng, C., Grothey, A., & Xie, C. (2020). A Practical Approach to the Management of Cancer Patients During the Novel Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) Pandemic: An International Collaborative Group. *The oncologist*, 25(6), e936–e945. <https://doi.org/10.1634/theoncologist.2020-0213>

[3] Bogani, G., Ditto, A., Bosio, S., Brusadelli, C., & Raspagliesi, F. (2020). Cancer patients affected by COVID-19: Experience from Milan, Lombardy. *Gynecologic oncology*, 158(2), 262–265. <https://doi.org/10.1016/j.ygyno.2020.06.161>

[4] Bulki, TK. (2020). Cancer Guidelines During the COVID-19 Pandemic, *Lancet Oncology*, 21(5):629–30.

[5] Bray, F., Ferlay, J., Soerjomataram, I., Siegel, R. L., Torre, L. A., & Jemal, A. (2018). Global cancer statistics 2018: GLOBOCAN estimates of incidence and mortality worldwide for 36 cancers in 185 countries. *CA: a cancer journal for clinicians*, 68(6), 394–424. <https://doi.org/10.3322/caac.21492>

of coronavirus disease 2019 in China, *New England Journal Medicine*, 382, 1708–20.

[6] Cancarevic, I., Tathineni, P., & Malik, B. H. (2020). Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) in Cancer

Patients. *Cureus*, 12(4), e7835. <https://doi.org/10.7759/cureus.7835>

[7] Ciężyńska, M., Pabianek, M., Szczepaniak, K., Ułańska, M., Skibińska, M., Owczarek, W., Narbutt, J., & Lesiak, A. (2020). Quality of life of cancer patients during coronavirus disease (COVID-19) pandemic. *Psycho-oncology*, 10.1002/pon.5434. Advance online publication. <https://doi.org/10.1002/pon.5434>

- [8] Chen, Q., Li, S., Wang, M., Liu, L., & Chen, G. (2018). Health-Related Quality of Life among Women Breast Cancer Patients in Eastern China. *BioMed research international*, 2018, 1452635. <https://doi.org/10.1155/2018/1452635>
- [9] Chen, P., Mao, L., Nassis, G. P., Harmer, P., Ainsworth, B. E., & Li, F. (2020). Coronavirus disease (COVID-19): The need to maintain regular physical activity while taking precautions. *Journal of sport and health science*, 9(2), 103–104. <https://doi.org/10.1016/j.jshs.2020.02.001>
- [10] Curigliano, G., Cardoso, M. J., Poortmans, P., Gentilini, O., Pravettoni, G., Mazzocco, K., Houssami, N., Pagani, O., Senkus, E., Cardoso, F., & editorial board of The Breast (2020). Recommendations for triage, prioritization and treatment of breast cancer patients during the COVID-19 pandemic. *Breast (Edinburgh, Scotland)*, 52, 8–16. <https://doi.org/10.1016/j.breast.2020.04.006>
- [11] Dietz, J. R., Moran, M. S., Isakoff, S. J., Kurtzman, S. H., Willey, S. C., Burstein, H. J., Bleicher, R. J., Lyons, J. A., Sarantou, T., Baron, P. L., Stevens, R. E., Boolbol, S. K., Anderson, B. O., Shulman, L. N., Gradishar, W. J., Monticciolo, D. L., Plecha, D. M., Nelson, H., & Yao, K. A. (2020). Recommendations for prioritization, treatment, and triage of breast cancer patients during the COVID-19 pandemic. the COVID-19 pandemic breast cancer consortium. *Breast cancer research and treatment*, 181(3), 487–497. <https://doi.org/10.1007/s10549-020-05644-z>
- [12] Fauci, A. S., Lane, H. C., & Redfield, R. R. (2020). Covid-19 - Navigating the Uncharted. *The New England journal of medicine*, 382(13), 1268–1269. <https://doi.org/10.1056/NEJMe2002387>
- [13] Fernández de Larrea-Baz, N., Pérez-Gómez, B., Guerrero-Zotano, Á., Casas, A. M., Bermejo, B., Baena-Cañada, J. M., Antolin, S., Sánchez-Rovira, P., Ramos Vázquez, M., García-Sáenz, J. Á., Antón, A., Muñoz, M., de Juan, A., Jara, C., Chacón, J. I., Arcusa, A., Gil-Gil, M., Adrover, E., Oltra, A., Brunet, J., ... Pollán, M. (2020). Primary breast cancer and health related quality of life in Spanish women: The EpiGEICAM case-control study. *Scientific reports*, 10(1), 7741. <https://doi.org/10.1038/s41598-020-63637-w>
- [14] Ferlay, J., Soerjomataram, I., Dikshit, R., Eser, S., Mathers, C., Rebelo, M.,

Parkin, D. M., Forman, D., & Bray, F. (2015). Cancer incidence and mortality worldwide: sources, methods and major patterns in GLOBOCAN 2012. *International journal of cancer*, 136(5), E359–E386. <https://doi.org/10.1002/ijc.29210>

[15] Ferreira, A. R., Di Meglio, A., Pistilli, B., Gbenou, A. S., El-Mouhebb, M., Dauchy, S., Charles, C., Joly, F., Everhard, S., Lambertini, M., Coutant, C., Cottu, P., Lerebours, F., Petit, T., Dalenc, F., Rouanet, P., Arnaud, A., Martin, A., Berille, J., Ganz, P. A., ... Vaz-Luis, I. (2019). Differential impact of endocrine therapy and chemotherapy on quality of life of breast cancer survivors: a prospective patient-reported outcomes analysis. *Annals of oncology: official journal of the European Society for Medical Oncology*, 30(11), 1784–1795. <https://doi.org/10.1093/annonc/mdz298>

[16] Guan, W., Ni, Z., Hu, Y., Liang, W., Ou, C., He J, et al. (2020). Clinical Characteristics of Coronavirus Disease 2019 in China. *The new england journal of medicine*, 382, 1708-1720.

[17] Gregucci, F., Caliandro, M., Surgo, A., Carbonara, R., Bonaparte, I. Fiorentino, A. (2020). Cancer patients in Covid-19 era: Swimming against the tide q, *Radiotherapy and Oncology*, 149, 109–110

[18] El Haidari, R., Abbas, L. A., Nerich, V., & Anota, A. (2020). Factors Associated with Health-Related Quality of Life in Women with Breast Cancer in the Middle East: A Systematic Review. *Cancers*, 12(3), 696. <https://doi.org/10.3390/cancers12030696>

[19] Hirai, K., Motooka, H., Ito, N., Wada, N., Yoshizaki, A., Shiozaki, M., Mominno, K., Okuyama, T., & Akechi, T. (2012). Problem-solving therapy for psychological distress in Japanese early-stage breast cancer patients. *Japanese journal of clinical oncology*, 42(12), 1168–1174. <https://doi.org/10.1093/jjco/hys158>

[20] Jiang, X., Rayner, S., & Luo, M. H. (2020). Does SARS-CoV-2 has a longer incubation period than SARS and MERS?. *Journal of medical virology*, 92(5), 476–478. <https://doi.org/10.1002/jmv.25708>

[21] Johnson, H. C., Gossner, C. M., Colzani, E., Kinsman, J., Alexakis, L., Beauté, J., Würz, A., Tsoлова, S., Bundle, N., & Ekdahl, K. (2020). Potential scenarios for the progression of a COVID-19 epidemic in the European Union and the

European Economic Area, March 2020. *Euro surveillance: bulletin Europeen sur les maladies transmissibles = European communicable disease bulletin*, 25(9), 2000202. <https://doi.org/10.2807/1560-7917.ES.2020.25.9.2000202>

[22] Khan, S., Siddique, R., Shereen, M.A, et al. (2020). Emergence of a novel coronavirus, severe acute respiratory syndrome coronavirus 2: biology and therapeutic options, *Journal Clinical Microbiology*, 58:e00187-e20. 10.1128/JCM.00187-20

[23] Kutikov A, Weinberg DS, Edelman MJ, Horwitz EM, Uzzo RG, Fisher RI. (2020).A war on two fronts: cancer Care in the Time of COVID-19. *Ann Intern Med*. M20-1133:756-758. <https://doi.org/10.7326/M20-1133>.

[24] Lai, C. C., Shih, T. P., Ko, W. C., Tang, H. J., & Hsueh, P. R. (2020). Severe acute respiratory syndrome coronavirus 2 (SARS-CoV-2) and coronavirus disease-2019 (COVID-19): The epidemic and the challenges. *International journal of antimicrobial agents*, 55(3), 105924. <https://doi.org/10.1016/j.ijantimicag.2020.105924>

[25] Liang, W., Guan, W., Chen, R., Wang, W., Li, J., Xu, K., Li, C., Ai, Q., Lu, W., Liang, H., Li, S., & He, J. (2020). Cancer patients in SARS-CoV-2 infection: a nationwide analysis in China. *The Lancet. Oncology*, 21(3), 335–337. [https://doi.org/10.1016/S1470-2045\(20\)30096-6](https://doi.org/10.1016/S1470-2045(20)30096-6)

[26] Nayeri, N. D., Bakhshi, F., Khosravi, A., & Najafi, Z. (2020). The Effect of Complementary and Alternative Medicines on Quality of Life in Patients with Breast Cancer: A Systematic Review. *Indian journal of palliative care*, 26(1), 95–104. https://doi.org/10.4103/IJPC.IJPC_183_19

[27] Ngoi, N. et al. (2020) A segregated-team model to maintain cancer care during the COVID-19 outbreak at an academic center in Singapore. *Ann. Oncol.* Published online March 31. 2020. <https://doi.org/10.1016/j.annonc.2020.03.306>

[28] LiangW, GuanW, Chen R, et al. Cancer patients in SARS-CoV-2 infection: anationwide analysis in China. *Lancet Oncol.* 2020; 21, 335–337.

[29] Onder, G., Rezza, G., & Brusaferro, S. (2020). Case-Fatality Rate and Characteristics of Patients Dying in Relation to COVID-19 in Italy. *JAMA*, 10.1001/jama.2020.4683. Advance online publication. <https://doi.org/10.1001/>

jama.2020.4683.4683

[30] Paraskevi T. (2012). Quality of life outcomes in patients with breast cancer. *Oncology reviews*, 6(1), e2. <https://doi.org/10.4081/oncol.2012.e2>

[31] Raymond, E., Thieblemont, C., Alran, S., Faivre, S. (2020). Impact of the COVID-19 Outbreak on the Management of Patients with Cancer, *Targeted Oncology*, <https://doi.org/10.1007/s11523-020-00721-1>

[32] Song, S., Hwang, E., Moon, H. G., Noh, D. Y., & Lee, J. E. (2015). Adherence to Guidelines for Cancer Survivors and Health-Related Quality of Life among Korean Breast Cancer Survivors. *Nutrients*, 7(12), 10307–10319. <https://doi.org/10.3390/nu7125532>

[33] Ueda, M., Martins, R., Hendrie, P. C., McDonnell, T., Crews, J. R., Wong, T. L., McCreery, B., Jagels, B., Crane, A., Byrd, D. R., Pergam, S. A., Davidson, N. E., Liu, C., & Stewart, F. M. (2020). Managing Cancer Care During the COVID-19 Pandemic: Agility and Collaboration Toward a Common Goal. *Journal of the National Comprehensive Cancer Network:JNCCN*, 1–4. Advance online publication. <https://doi.org/10.6004/jnccn.2020.7560>

[34] Ward, E. M., Sherman, R. L., Henley, S. J., Jemal, A., Siegel, D. A., Feuer, E. J., Firth, A. U., Kohler, B. A., Scott, S., Ma, J., Anderson, R. N., Benard, V., & Cronin, K. A. (2019). Annual Report to the Nation on the Status of Cancer, Featuring Cancer in Men and Women Age 20–49 Years. *Journal of the National Cancer Institute*, 111(12), 1279–1297. <https://doi.org/10.1093/jnci/djz106>

[35] Vrinten, C., McGregor, L. M., Heinrich, M., von Wagner, C., Waller, J., Wardle, J., & Black, G. B. (2017).

What do people fear about cancer? A systematic review and meta-synthesis of cancer fears in the general population. *Psycho-oncology*, 26(8), 1070–1079. <https://doi.org/10.1002/pon.4287>

İnternet Kaynakları

[URL – 1]: <https://covid19.tubitak.gov.tr/dunyada-durum>, Erişim Tarihi: 12.08.2020.

Yazar Kılavuzu

Aşağıda belirtilen yayın ilkeleri ve yazım kurallarına uygun olarak hazırlanmış yazılar, “makale sunum formu” ile birlikte e-posta yoluyla aşağıdaki adreslere gönderilebilir.

Çevirisi yapılmış makalelerin değerlendirmeye alınabilmesi için özgün metinlerin ve makale sahibinden (asıl yazar veya hak sahibi yayınevi) izin yazılarının da gönderilmesi zorunludur.

Ön inceleme ve hakem değerlendirmesi doğrultusunda geliştirilmek ve/veya düzeltilmek üzere yazarlarına geri gönderilen yazılar, gerekli düzeltmeler yapılarak en geç, bir ay içinde tekrar dergiye ulaştırılır.

Yapılan ön incelemede yazım kurallarına uyulmadığı tespit edilen makaleler düzeltilmesi için yazarına iade edilir ve yayım programına alınmaz.

Yayın İlkeleri

1. Dergide yayımlanan makaleler yazı işlerinin izni olmaksızın başka hiçbir yerde yayımlanamaz veya bildiri olarak sunulamaz. Kısmen veya tamamen yayımlanan makaleler kaynak gösterilmeden hiçbir yerde kullanılamaz. Dergiye gönderilen makalelerin içerikleri özgün, daha önce herhangi bir yerde yayımlanmamış veya yayımlanmak üzere gönderilmemiş olmalıdır. Makaledeki yazarlar isim sırası konusunda fikir birliğine sahip olmalıdır.
2. ABMYO Dergisi’ne gönderilen yazılar, referans sistemi, dipnot gösterme biçimi ve kaynakça düzenlenmesinde American Psychological Association (APA) stilinde hazırlanmalıdır. APA’nın 6. baskısı, yazarların dikkate alacağı versiyonu olmalıdır. Bununla birlikte kaynakça düzenlenirken Türkçe’ye uyarlanmış ve APA’nın istisnası olan hususlar da bulunmaktadır. Türkçede gün ve ay içeren tarihler önce gün, sonra ay şeklinde (örneğin 12 Şubat) yazılmalıdır.
3. ABMYO Dergisi’nde yayımlanan makaleler yayın tarihinden itibaren

derginin bir sonraki sayısına kadar tartışmaya açık olacaktır. Makaleler için yapılan eleştiriler dergide yayınlanacaktır.

4. Makaleler en fazla 12 sayfa olmalıdır. Makaleler en az Word 6.0/95 formatında diskette veya CD’de teslim edilmeli ya da ABMYO Dergisi elektronik posta adresine gönderilmelidir. Orijinal olarak hazırlanmış makaleler % 20 oranında küçültülerek basılacaktır, bu nedenle şekil ve tablolar bu durum göz önünde bulundurulurak hazırlanmalıdır. ABMYO Dergisi siyah beyaz basıldığından gönderilen makaledeki resim, fotoğraf, şekil ya da grafikler renkli olmamalıdır.
5. Dergide yayımlanmak üzere gönderilen yazıların, daha önce hiçbir yerde yayımlanmamış olması veya bir başka yayın organında değerlendirme aşamasında bulunmaması gerekmektedir.
6. Herhangi bir sempozyum, kongre, konferans vb. bilimsel etkinliklerde sunulmuş veya sunulacak olan bildiri metinleri, yayımlanmamış olması koşulu ile hakem değerlendirmesine gönderilir.
7. Dergi Yayın Kurulu, makaleleri,  hakem gönderir. Makaleler, en az iki hakemin olumlu görüşüyle yayımlanır.
8. Yayımlanması için düzeltilmesine karar verilen yazıların, yazarları tarafından en geç (posta süresi de dahil olmak üzere) 30 gün içerisinde, yeniden Yayın Kuruluna gönderilmesi gerekir. Belirlenen sürede gönderilen makaleler bir sonraki dönemde yayımlanmak üzere sıraya konulur. Metin, değişiklikleri isteyen hakemler tarafından yeniden incelenebilir.
9. Hakem onayı alan makaleler, raporların tamamlanma tarihlerine göre sıraya konularak yayımlanır.
10. Dergiye gönderilecek yazılar, iki kopya alınarak hazırlanmalıdır. Bunlardan bir kopya posta yolu ile gönderilmeli; bir kopya ise; elektronik posta aracılığıyla iletilmelidir. Elektronik posta olarak gönderilen nüshada, yazar/yazarların adı soyadı, makalelerin tam adı, bağlı buldukları kurum ve ünvanları, iş-cep telefonları ve elektronik posta adreslerini içeren bir kapak sayfası bulunmalıdır. Kapak sayfası, posta yolu ile gönderilecek kopyaya da eklenmelidir.

11. Yazarlar, yayınlarını İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisine göndermekle, telif haklarını İstanbul Aydın Üniversitesine devretmiş sayılırlar.
12. Dergide yazısı yayımlanan yazarlara, iki adet dergi ücretsiz olarak gönderilir. Ayrıca telif hakkı ödenmez.
13. Ulusal ve uluslararası düzeyde akademik bilgi paylaşımının sağlanması amacıyla İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi'nde yayımlanmak üzere Hakem Kurulundan geçen yazılar Üniversitenin internet sitesine bağlı olarak da yayımlanabilir.
14. Dergiye gönderilen yazılar, yayımlanmasa dahi iade edilmez.

Yazım Kuralları

I. Makale Türleri

Dergiye gönderilen makaleler aşağıdaki özellikleri taşıyan çalışmalar olmalıdır:

- Özgün araştırmalarla ilgili çalışmalar,
- Uygulama örneklerini bilimsel bir yaklaşımla anlatan çalışmalar,
- Belirli bir konuda, önemli gelişmeleri değerlendirip eksiklikleri ortaya koyan derleme çalışmaları,
- Tez çalışmasından elde edilen sonuçların bilimsel tutarlılığı olan bir bölümünden ya da tümünden yararlanılarak hazırlanmış, doktora öğrencisinin ve tez danışmanının ortak yazar olarak yer aldığı bilimsel makaleler.

II. Sayfa Düzeni

Sayfa boyutu A4 kâğıt boyutunda olmalı, sayfa yapısında sağdan ve soldan 2 cm; üstten 2.5 cm; alttan da 3 cm boşluk bırakılmış olmalıdır. Metin, sağ ve sola dayalı (justify), özet ve abstract tek aralık olarak, ana metin 1,5 aralıkla yazılmalı, paragraflar arasında bir satır boşluk bırakılmalıdır. Başlık, şekil adı, tablo adı gibi formatı belirtilmiş yazılar dışında kalan metin Times New Roman yazı karakterinde 12 punto ile yazılmalıdır.

III. Makale Başlığı

Makale başlığı metnin içeriğini yansıtmalı, 70 harfi geçmemeli ve gereksiz

uzatmalardan kaçınılmalı; Times New Roman yazı karakterinde 20 punto ile yazılmalı ve sadece başlığın ilk harfi büyük olmalıdır. Başlık sayfanın üst sınırından 6 cm boşluk bırakıldıktan sonra yazılmalıdır.

IV. Yazar Adı

Yazar adı sayfanın üst sınırından 10 cm aşağıda olmalıdır. Yazar adının ilk harfi ve soyadı büyük harf olmak üzere Times New Roman, 12 punto, sağa yaslanmış şekilde ve **koyu** olarak yazılmalıdır. Yazar adı birden çok olması durumunda, isimlerin her birine üslü sayı şeklinde bir numara verilerek kurumları dipnotta belirtilecektir. Yazışmalara yapılacağı yazarın isminin yanına asteriks (*) işareti koyulacak ve kurumu, telefon numarası, elektronik posta adresi, yayının 1. Sayfasının altında dip not (footer) olarak alttan 2 cm yukarıda, bir çizgi çekilerek, 10 punto, Times New Roman ve italik formatıyla yazılmalıdır.

V. Kısaltmalar, ilgili bilim alanının standart kısaltmaları olmalı ve metin içinde ilk geçtiği yerde tanımlanmalıdır.

VI. Türkçe Öz

Öz; yazıya konu olan çalışmanın amaçlarını, kullanılan yöntemleri, ulaşılan sonuçları, değerlendirmeleri içermeli ve 200-250 kelime arasında olmalıdır. Bu haliyle özet, yapılan çalışma hakkında fikir verebilmelidir. Öz, Times New Roman yazı karakteri ile 12 punto, italik olarak sayfanın üst sınırından 13cm boşluk bırakıldıktan sonra yazılmalı ve satırlar arasında tek aralık bırakılmalıdır. Öz kelimesi **koyu** olmalıdır. Öz kelimesi ile metin arasında bir satır boşluk bırakılmalıdır.

VII. Anahtar Kelimeler

Öz ve Abstract kısımlarından sonra, makalenin konu sınıflandırmasının yapılabilmesi için en az 3, en çok 6 adet anahtar kelime verilmelidir. Anahtar kelimeler önemlerine göre sıralanmış, Times New Roman yazı karakteri ile Türkçe anahtar kelimeler 12 punto, İngilizce keywords 11 punto ve italik yazılmalıdır. Sadece “anahtar kelimeler” ve “keywords” kelimeleri **koyu** ve *italik* olarak yazılmalıdır. Türkçe öz ile anahtar kelimeler arasında ve abstract ile keywords arasında bir satır boşluk bırakılmalıdır. Özel isimler hariç anahtar kelimeler küçük harfle yazılacaktır.

VIII. Makalenin İngilizce Başlığı

Makalenin İngilizce başlığı sadece ilk harfi büyük olmak üzere Times New Roman yazı karakterinde 16 punto ile koyu olarak ve sola yanaşık yazılmalıdır.

IX. İngilizce Özet (Abstract)

İngilizce özet, yazıya konu olan çalışmanın amaçlarını, yazıda kullanılan yöntemleri, ulaşılan sonuçları ve değerlendirmeleri içeren, Türkçe özetle olduğu gibi bilgi vermek üzere, 200-250 kelime arasında olacak şekilde hazırlanmalıdır. Abstract, Times New Roman yazı karakteri ile 11 punto, italik ve satırlar arasında tek aralık olacak şekilde yazılmalı, sadece “abstract” kelimesi 12 punto ve **koyu** olmalıdır.

X. Başlıklar

- Ana Başlık

Giriş bölümü yazıyı doğrudan ilgilendiren, uzun tarihçeler içermeyen bir bölüm olmalıdır. Tüm ana başlıklar sola dayalı olarak Times New Roman formatında 14 punto, **koyu** ve başlığın sadece ilk kelimesinin ilk harfi büyük olacak şekilde yazılmalıdır. Hiçbir başlığın önüne numara veya herhangi bir işaret konulmamalıdır. Ana başlıklardan önce boşluk bırakılmamalı, ana başlıktan sonra boşluk bırakılmadan makale metni başlamalı, metin yazı karakteri Times New Roman ve 12 punto olmalıdır.

-Ara Başlık

Ana başlıktan sonra herhangi bir metin yazılmadan ara başlık yazılması gerektiğinde arada boşluk bırakılmayacaktır. Ara başlıklar sola dayalı olarak Times New Roman formatında, 12 punto, **koyu** yazılmalı ve başlığın sadece ilk kelimesinin ilk harfi büyük olmalıdır. Ara başlıktan sonra boşluk bırakılmadan makale metni başlamalıdır. Herhangi bir metin yazıldıktan sonra konulacak ara başlıklardan önce bir boşluk bırakılmalıdır.

-Alt Başlık

Alt başlıklar paragrafın başında ve metinden bir çizgi (-) işareti ile ayrılarak yazılmalı ve hemen yanından metin devam etmelidir. Alt başlık Times New Roman yazı tipinde italik, 12 punto ve sadece ilk kelimenin ilk harfi büyük olarak yazılmalıdır.

XI. Şekiller

Metin içinde yer alan şekiller metin sınırlarını aşmayacak şekilde ortalananarak konulmalıdır. Şekiller mutlaka net ve okunaklı olmalıdır. Baskı sırasında yayın %20 oranında küçültüleceği için şekil büyüklükleri bu durum göz önünde bulundurularak belirlenmelidir. Şekiller ya bir çizim programı ile çizilmiş olmalı ya da taranmış ise en az 300dpi çözünürlükte taranmış olmalıdır. Şekil olarak gösterilen grafik, resim ve metin kutularında yer alan yazı ve sayıların büyüklüğü makale içinde Times New Roman karakteri ile yazılmış 9 punto boyutundaki bir yazının büyüklüğünden az olmamalıdır. Şekil numaraları ve adları şeklin altında ortalananarak, tek aralıklı ve Times New Roman 12 punto ile *italik* yazılmalı ve sadece ilk kelimenin ilk harfi büyük olmalıdır. Şekilden önce, şekil adından önce ve sonra da birer satır boşluk bırakılmalıdır. Şekiller metin içine yerleştirilirken mutlaka şekilden önce atıfta bulunulmalıdır.

XII. Resim ve Fotoğraflar

Resim ve fotoğraflar taranmış ise en az 300 dpi çözünürlükte taranmış olmalı, metin içinde mutlaka atıfta bulunulmalı, şekillerle beraber numaralandırılmalıdır.

XIII. Tablolar ve Denklemler

Metin içerisinde yer alan tablolar metin sınırlarını aşmayacak şekilde ortalananarak konulmalıdır. Tablo numaraları ve adları, tablonun üstünde tek aralık ve Times New Roman 12 punto ile sadece ilk kelimenin ilk harf büyük olacak şekilde ortalananarak ve *italik* yazılmalıdır. Tablo adı yazılırken üstte ve altta birer satır, tablodan sonra ise bir satır boşluk bırakılmalıdır. Tablolara tablodan önce mutlaka metin içerisinde atıfta bulunulmalıdır.

Tablo satır ve sütunlarındaki rakam ve yazılar Times New Roman 12 punto yazılmalıdır. Ancak zorunlu kalman durumlarda yazı boyutu yazı sınırlarını geçmeyecek şekilde en az 9 puntoya kadar düşürülebilir. Tablodaki parametre ve isimlerin yer aldığı ilk satırın hem altı hem de üstü 1.5 punto kalınlıkta birer çizgi ile kapatılmalıdır. Daha sonraki satırlarda herhangi bir yatay ve düşey çizgi kullanılmadan son satırın altına bir çizgi daha ilave edilerek tablo sınırlandırılmalıdır.

Metin içerisine yazılacak denklemler, Microsoft Word yazım programındaki Equation Editör ile sola dayalı olarak yazılmalı ve eşitliklere sağa dayalı

olarak parantez içerisinde numara verilmelidir.

XIV. Semboller

Makale çok sayıda sembol içeriyor ya da makaledeki sembollerin açıklanması gerekiyorsa uluslararası standarda uygun olarak, semboller, kaynaklardan önce, Times New Roman 11 punto ile italik yazılmalıdır. Makalede ondalık gösteriminde nokta kullanılmalı, binlikleri ayırırken virgül veya nokta kullanılmamalı gerekiyorsa tek boşluk kullanılmalıdır.

XV. Kaynaklar

Dergideki referans sistemi, American Psychologists Association (APA) versiyon 6' dır. APA sistemine göre yazılmış bir eserin sonunda muhakkak ki bir kaynakça bölümü olmalıdır. Sayfanın başına Kaynaklar (başlık 14 punto, küçük harfle, sadece ilk harf büyük olmalı) diye yazılmalıdır. Metin içinde gönderme yapılmış/anılmış her eser kaynakçada belirtilmelidir.

Makale metninin sonunda bulunan kaynaklar bölümü yazar soyadına göre A'dan Z'ye doğru, alfabetik bir şekilde sıralanmalı ve Kaynaklar içeriği Times New Roman 11 punto ile yazılmalı, sadece dergi, kitap ya da sempozyum adları italik olmalıdır.

Kaynaklarda, varsa cilt numarası koyu renkte, sayı numarası normal karakter ile yazılmalıdır. Kaynaklar kısmında yer alan ulusal-uluslararası makalelerin yer aldığı dergi adları kısaltılmış halleriyle değil, açık olarak yazılmalıdır.

» **Örnek:** Dergi adı Wat. Res. şeklinde değil, Water Resources şeklinde yazılmalıdır.

Yazı içinde atıfta bulunulan kaynaklar; ya ...Smith (1980)... şeklinde cümlenin içinde, ya ...(Smitb, 1980; Adams, 1981) ya da (Smith vd., 1980) şeklinde cümlenin sonunda yazar soyadı ve yayın yılı belirtilerek verilmelidir. İki yazarlı kaynaklarda iki yazarın da soyadı yazılmalı (Snell ve Ettre, 1971), ikiden fazla yazarlı kaynaklar parantez içinde gösterilecek ise vd. kısaltması kullanılmalı (Li vd., 1998), parantez dışında Li ve diğerleri (1998) kullanılmalıdır.

-Metin içinde kitap, dergi ve film, TV programı adları italik yazılır. Örneğin, Siyaset Meydanı Programı'nda (...).

-Ayrıca yeni veya teknik bir terim metin içinde ilk geçtiği anda italik

yazılabilir, sonrasında italik yazılmaz. Örneğin, 1990’lardan sonra alımlama çalışmaları Türkiye’de de artış göstermiştir.

-İngilizcede yaygın olan ifadeler ve kısaltmaları italik yazılmaz. Metinde bir ifadeyi daha çok vurgulamak amacıyla italik yazılmaz.

-Organizasyon kısaltmaları: İlk alıntıda adı açıkça yazılmalıdır; eğer okuyucu kısaltmayı yakından biliyorsa sonrakilerde kısaltma kullanılmalıdır.

» **Örnek:** İlk Alıntı: National Institute of Mental Health (NIMH),
Sonrakiler: (NIMH, 2015)

40 ya da daha fazla alıntı sözcük varsa, içeriden, tek veya sık satır aralığı vererek, ana metinden daha küçük bir puntoyla (10 veya 11 punto), italik olmadan, tırnaksız yazılır. Sonunda paragraf içinde sayfa numarası yazılır.

Dönüşüm Krishnamurti’ye göre (1998),

(...) zamanın bir sonucu değildir. Dönüşüm sessiz, sakin, pasif bir zihnin sonucudur. Zihin bir sonuca odaklandığında, artık pasif değildir. İnsan dönmek istedikçe, değişmek istedikçe, olanı değiştirmek istedikçe, bir sonuca odaklanacaktır, bir sonucu arayacaktır. Zihin basit bir şekilde olanı anlamağa niyet etmek zorundadır. O zaman sakinleşebilir. Bu sakinlik içinde, insan olanı anlayabilir. Dolayısıyla bir dönüşüm olabilir (s.83).

E-maile, telefonla, yüz yüze ya da başka biçimlerde yapılan kişisel görüşmelere dayalı bilgiler, metin içinde gösterilir, ancak kaynakçaya yazılmazlar. Örneğin:

Profesör Mark Post, “et üretimindeki temel sorunun verimsizlik olduğunu ve et üretimini bir tarım sürecinden fabrika sürecine dönüştürmek gerektiğini “ söyledi. (Mark Post kişisel görüşme, 24 Aralık 2011).

- Kanunların metin içinde ilk defa gösterimi:

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’na dayanılarak halkın mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere belediyeler kurulmuştur (Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 1982:Madde 127).

Belli koşulları sağlayan ve nüfus yoğunluğu fazla olan belediyelerde hizmetin daha etkin ve verimli şekilde verilebilmesi amacıyla Yapı Kontrol

Müdürlükleri kurulmuştur (Belediye Kanunu [BK], 2005:Madde 48).

- Kanun metinde ikinci defa geçtiğinde:

Belediyeler 5393 sayılı yasanın kendilerine vermiş oldukları yetki çerçevesinde yapacakları işlerle ilgili olarak yönetmelikler çıkarırlar ([BK], 2005:Madde 48).

Kaynak gösterimleri aşağıdaki örnekler gibi yapılmalıdır.

Ulusal - Uluslararası Makaleler

- » Ishidate, M., Sofuni, T., Yoshikawa, K., Hayashi, M., Nohmi, T., Sawada, M., Matsuoka, A., (1984). Primary mutagenicity screening of food additives currently used in Japan. *Food and Chemical Toxicology*, 22(8), 623-636.
- » Pandey, A. K., Kumar, P., Singh, P., Tripathi, N. N., Bajpai, V. K., (2017). Essential oils: Sources of antimicrobials and food preservatives. *Microbiology*, 7: 2161. doi: 10.3389/fmicb.
- » Gezgin, S., (2009). Medyanın sorumluluğu (Türk Alman ilişkileri Örneğinde). İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 1: 44-54.

Ulusal - Uluslararası Bildiriler

- » Yılmaz, A., Brown, O. ve Nelson, H., (1998). *Magnetic fields*, Proceedings, 5tJl Conference, Electronics, 117-143, Sydney, A.

Ulusal - Uluslararası Kitap

- » Yılmaz, A., Brown, O. ve Nelson, H., (1998). *Magnetic fields*, 295, Mc. Graw Press, London.

Kitap İçinde Bölüm

- » Sensoy, T., (1998). *Magnetic fields*, in Reinhardts, M, eds, Physics, Mc. Graw HM Press, 2-5, Oxford, UK.

Çeviri Kitap

- » Ong, W.J (1995). *Sözlü ve Yazılı Kültür*. Sema Postacıoğlu (Çev.). 136, Metis Yayınevi. İstanbul

Editörlü Kitap

» Çebi, M.(Ed).(2003). *Medya Etki Araştırmaları* 142, Alternatif Yayınevi. Ankara.

Editörlü Kitapta Bölüm

» Keeplinger. H,M(2003). *Etki Kavramının Sınırları*. Murat Çebi (Ed.), Medya Etki Araştırmaları 142, Alternatif Yayınevi. Ankara.

Dergiden Makale

» Gezgin, S. (2009). Medyanın Sorumluluğu (Türk Alman ilişkileri Örneğinde). İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 1, 44-54

Basılmamış Tezler, Bildiriler

» Arvas, İ.S (2010). *Cumhuriyet Döneminde Basında Etik Bağlamda Ortaya Konulan Uygulamalar ve Bir Meslek Örgütü: Basın Konseyi*. (Yayınlanmamış doktora tezi.) İstanbul Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Kanun ve Yönetmelikler

» *Türkiye Cumhuriyeti Anayasası* (1982), Kanun No:2709, Resmi Gazete: 09.11.1982/17863.

» *Yapı Denetimi Hakkında Kanun* (2001), Kanun No:4708, Resmi Gazete: 13.07.2001/24461.

» *Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği* (2008), Kanun No:4708, Resmi Gazete: 05.02.2008/26778.

İnternette Makale

» Koloğlu, O. (1999). *Medya, Devlet ve Sermaye*.

<http://dorduncukuvvetmedya.com>

Basılmış Bilimsel Rapor

» Yılmaz, A., Brown, O. ve Nelson, H., eds. (1998). Magnetic fields, J., Technical Report, ICTP TRIL Programme, 12, Trieste.

Mesleki Teknik Rapor

» Yılmaz, A., Brown, O. ve Nelson, H., eds. (1998). *Manyetik Alan Teorisi*,

Teknik Rapor 5, CEV Vakfı, İstanbul.

Doktora, Y. Lisans Tezi

» Yılmaz, A., Brown, O. ve Nelson, H., (1998). *Manyetik Alan Teorisi*, Doktora tezi, AÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Standartlar

» TS920, (1990). *Binalarda rüzgar yükü kuralları, Türk Standartları*, Ankara. ix) Güncel Yazı,

» Yılmaz, A., Brown, O. ve Nelson, H., (1998). Manyetik Alan Teorisi, *Bilim ve Teknik*, 63, 7, 3-5

Web Adresleri

Kaynakların A'dan Z'ye sıralanması bittikten sonra 1 punto kalınlıkta bir çizgi çekilerek, çizginin altından itibaren, internet kaynakları, siteden yararlanılan tarihle beraber yazılmalıdır.

» Yılmaz, A., Brown, O. ve Nelson, H., (1998). *Manyetik Alan Teorisi*, <http://www.server.com/final/paper1.html>, (21.12.2005)

Broşür (Tarihsiz ve yazarsız):

» *Inside these doors: A guidebook of Elfreth's Alley homes* [Brochure]. (t.y.).Philadelphia: Elfreth's Alley Association.

Film

» Yönetmenin Soyadı, Yönetmenin Adının Baş Harfleri. (Yönetmen). (Yıl). *Filmin adı italik şekilde*. Prodüksiyon şehri: Prodüksiyon şirketi ismi.

» Huston, J. (Yönetmen/Senaryo Yazarı). (1941). *Malta Şahini* [Film]. U.S.: Warner.

» Metin içindeyse: (*Malta Şahini*, 1941) şeklinde gösterilir.

Fotoğraf

» Adams, Ansel. (1927). *Monolith, the face of Half Dome*, Yosemite National Park [Fotoğraf]. Art Institute, Chicago.

Metin içindeyse: (Adams, 1927) şeklinde gösterilir.

Görüşme

» Arroyo, Gloria Macapagal. (2003). A time for Prayer. Michael Schuman ile söyleşi. *Time*. 28 Temmuz 2003. Erişim Tarihi 13 Ocak 2004, <http://www.times.com/time/nation/article/0,8599,471205,00.html>

Rapor ve teknik makaleler

» Gencil Bek, M. (1998). Mediscape Turkey 2000 (Report No. 2). Ankara: BAYAUM.

Televizyon programı

» Long, T. (Yazar), ve Moore, S. D. (Yönetmen). (2002). Bart vs. Lisa vs. 3. Sınıf [Televizyon Dizisi]. B. Oakley ve J. Weinstein (Yapımcı), *Simpsonlar* içinde. Bölüm: 1403 F55079. Fox.

Metin içindeyse: (Simpsonlar, 2002) şeklinde gösterilir.

İletişim Bilgileri:

Anadolu Bil Meslek Yüksek Okulu Dergisi Yayın Koordinatörlüğü

İstanbul Aydın Üniversitesi

Beşyol Mahallesi, İnönü Caddesi, Nu: 38
Sefaköy, Küçükçekmece/İstanbul

Tel: 0535 354 64 73

Web Sayfası: <http://abmyod.aydin.edu.tr/>

E-posta: candanvarlik@aydin.edu.tr

Author's Guide

Author's may send their articles which are prepared in accordance with the below stated publishing and editorial principles, together with the "article presentation form" via e-mail to the provided addresses.

Providing the permissions of the authors (the main author or the rightful publishing house) is obligatory for the translated texts and articles as well.

The articles which are sent to their authors for further improvement and/or proofreading following the preliminary reviews and referee evaluations, must be edited accordingly and delivered back to the journal in one month at the latest.

On the other hand, the articles which are found to be conflicting with this guideline, will be returned to their authors for further proofreading and will not be issued.

Publishing Principles

1. The articles to be published in the journal cannot be published or presented elsewhere without the permission of the Editorial Board. The articles that are published, partially or as a whole, cannot be used elsewhere without citation. The journal only accepts original manuscripts which are not published, being reviewed for publication or accepted to be published previously. The authors of the related articles must build a consensus upon the name order.
2. The articles delivered to the journal are expected to be arranged according to American Psychological Association (APA) style regarding the references, footnotes and bibliography. The authors must consult the 6th edition of APA.
3. The articles that are published in the journal will be open for discussion from the date of publication till the next issue of the journal. The criticisms made for the articles will be published in the journal as well. The articles must not exceed 12 pages and they must be handed

as a disc or delivered via e-mail to the given addresses. The originally prepared manuscripts will be scaled down by 20 % while printing, thus the sizes of the figures and tables must be arranged accordingly. Also, the journal is printed black and white, therefore the photographs, images, figures or graphics within the text must not be colored.

4. The journal only accepts manuscripts which are not published, being reviewed for publication or accepted to be published previously.
5. The papers that are presented or to be presented in a scientific gathering such as symposium, congress or conference can be accepted for referee evaluation provided that they are not published.
6. The Editorial Board of the Journal delivers the article to three different referees. The articles are published at least with two positive referee reviews.
7. The manuscripts that are expected to be revised must be completed and resent to the Editorial Board within 30 days (including the posting time). Manuscripts that are sent within the specified period will be queued to be published in the next issue. Manuscript revision may also be evaluated by the referees who demanded the changes.
8. The approved articles are published one after another regarding the completion dates of their referee reports.
9. The manuscripts to be sent to the journal must be prepared as two copies. One of the two copies must be posted as a hard copy and the other must be delivered via e-mail. Both of the delivered copies (digital and hardcopy) must include a cover page which contains the names and the surnames of the author(s), the full title of their articles, their titles and the workplaces, work and mobile phones as well as e-mails.
10. The copyrights of the manuscripts which are accepted to be published following the evaluation process, are considered as transferred to Istanbul Aydin University.
11. Following the publication of the article, two copies of the related issue of

the journal is delivered to the author. No royalty is paid to the authors.

12. The manuscripts which pass Referee Board and to be published with the purpose of sharing knowledge on a national and international basis, may be published depending on the website of the university.
13. The manuscripts sent to the journal are not be returned even if not to be published.

Editorial Principles

I. Types of Articles

The articles to be published in the journal are expected to be as follows;

- » Works related to original studies,
- » Works which explain application examples in a scientific way,
- » Works of collection presenting the deficiencies and evaluating the developments on a specific subject,
- » Scientific articles that are prepared using the results obtained from a thesis, where there is a scientific consistency partially or as a whole and in which the doctorate student and the advisor have worked together as collective authors.

II. Page Layout

A4 page size with 2 cm margins on left and right; 2.5 cm on up and 3 cm on the bottom of the page. The text must be justified and written with 1,5 space whereas the Turkish and English abstracts must be written with single space leaving an empty line between the paragraphs. The text, excluding the title, name of the figure or table for which the format is specified, must be written using Times New Roman font type in 12-point size in general.

III. Article Titles

The title of the article must reflect its content, must not exceed 70 characters. Authors must avoid redundancy; the title must be typed using Times New Roman font type in 20-point size with only the initial letter of the title

capitalized. The title must be 6 cm below the upper page limit.

» **The English Title of the Article**

12-point size, **bold**, Times New Roman font type with only the initial letter of the first word capitalized.

IV. Author's name(s) and Address(es)

10 cm below the upper page limit, only the initials of the name and surname capitalized, Times New Roman in 12-point size, aligned to right and **bold**. In case there are more than one author name to be mentioned, each author's institution must be indicated as a footnote. The author responsible for correspondence must be indicated with an asterisk (*) and his/ her contact information such as institution, phone number and e-mail address must be given on the first page of the article as a footnote with 2 cm above the bottom page limit using 10-point size Times New Roman font type.

V. Scientifically standardized abbreviations should be preferred and explained where it is first mentioned.

VI. Abstract

The abstract must contain the purpose(s), methods, results and evaluations regarding the subject of the work and consist between 200-250 words. In this respect, the abstract must be able to give an idea about the work to the reader. Starting from 13 cm below the upper page limit, the abstract must be typed with single space using 12-point size Times New Roman font type in italics. The title of the abstract (Abstract) must be typed in bold leaving an empty line before the text.

VII. Keywords

Following the abstract part, at least 3 and at most 6 keywords must be given in order for the article subject to be classified. The keywords must be prioritized with 12-point size Times New Roman font type for Turkish and 11-point size and italics for English with only the "**Keywords**" typed in **bold**. There must be a blank space between the abstract and the keywords. Keywords must be typed in lower-case letters unless indicating a proper name.

VIII. Titles

» ***English Title of the Article***

Only the initial letter capitalized; Times New Roman, 16-point size, bold and aligned to the left.

» ***Main Title***

The introduction section must be directly related to the text itself without long background information. All main titles must be aligned to the left using 14-point size, bold, Times New Roman font type with only the initial letter of the title capitalized. Titles must not start with numbers or any kind of signs. Main titles must not have space before or after them and the main title must immediately be followed by the text (12-point size, Times New Roman) without an empty line.

Section Titles

No empty space is required when main titles are to be followed by the section titles without a text. The section titles must be aligned to the left and written in 12-point size, Times New Roman font type in bold with only the initial letter of the first word capitalized. Section titles must be followed by the text without an empty line in between. However, any section title following a text must have an empty line before.

» ***Sub-titles***

Sub-titles must be typed at the beginning of the text and separated from the text using a hyphen (-) after which must follow the text without a space. Sub-titles must be written in 12-point size italics using Times New Roman font type with only the initial letter of the first word capitalized.

IX. Figures

The figures included in the text must be centered on the page aligned with the text. The figures must be clear and understandable. The manuscripts will be scaled down by 20 % while printing thus the sizes of the figures must be arranged accordingly. The drawings must either be prepared in a digital drawing software or if scanned the file must at least have 300dpi definition. The texts found in graphics, images and text boxes must not be smaller than a text written with 9-point size in Times New Roman font-type. The numbers and the names of the figures must be centered on the page, typed under the figure itself, following a single space with 12-point size italics

in Times New Roman font-type with only the initial letter of the first word capitalized. There must be a single space before the figure, its title and after its title. The figures must be referred to within the text prior to the figure.

X. Images and Photographs

The images, photographs or special drawings included within the text must be scanned in 300 ppi (300 pixels per inch) with a 10 cm short edge in JPEG format, cited within the text and numbered together with figures.

XI. Tables and Equations

The tables included in the text must be centered on the page aligned with the text. The numbers and the names of the table must be typed above the table leaving a single space before and after as well as below the table using italics, 12-point size, Times New Roman font type; the title and the number must be centered with only the initial letter of the first word capitalized. Tables must certainly be referred to within the text beforehand. The contents of the tables lines and columns must be typed with Times New Roman font-type and in 12-point size. In case necessary the font size can be decreased down to 9-point size not exceeding text limits. The first line of the table, where the parameters and the names are found, must be closed by a 1.5-point size thick line from above and under. The table must be limited by adding an additional line under the last line of the table without using horizontal or vertical lines.

The equations to be written within the text must be typed using Microsoft Word Equation Editor and aligned to left with equals numbered within parentheses and aligned to the right.

XII. Symbols

In case the article contains a lot of symbols or they are required to be explained, symbols should be written in 11-point size italics with Times New Roman font type before the bibliography in accordance with international standards. Decimal demonstrations must be done with full stop“.” with no comma separating thousands. If required use space.

IIIX. Bibliography

The reference system for the journal is American Psychologist Association (APA) 6th Edition. A work prepared in APA system must have a references section at the end. The page must begin with a title named "References" written in 14-point size Times New Roman with only the initial letter capitalized. Any work referred or quoted within the text must be cited in the references section.

The references content must be placed at the end of the text, aligned in an alphabetical order with Times New Roman, 11-point size with only the names of journals, books or symposiums written in *Italics* as shown in the following examples.

In case there is, the volume numbers must be typed in **bold** and issue numbers in regular characters. The names of the journals where national or international articles are taken must not be abbreviated and must be given in full.

» **Example:** Name of the journal should be written as *Water Resources*, not as *Wat. Res.*

Citation must be as follows within the text in a sentence...Smith (1980)... or ...(Smith, 1980; Adams, 1981) as well as (Smith et al., 1980) at the end of a sentence indicating the surname and publishing year of the work. For citing the works with two authors, the surnames of both authors must be mentioned as follows (Snell and Etre, 1971). In case there are more than two authors to be indicated in the citation then "et al." abbreviation must be used, in parentheses (Li et al. 1998) or within a sentence ... Li et al. (1998)...
- The names of books, magazines or journals, films or TV programs must be written in italics.

- A new or technical term may be written in italics when it is mentioned for the first time in the text and with regular characters later on.

- The common expressions and abbreviations in English must be written in regular characters. Italics must not be used for emphasizing an expression more.

-Organization abbreviations: the first reference must include the full name clearly; the abbreviations can be used later on in case the reader is familiar with the concept.

Example: First reference: National Institute of Mental Health (NIMH),
Later on: (NIMH, 2015)

Place direct quotations that are 40 words, or longer, in a free-standing block of typewritten lines, and omit quotation marks. Use a smaller point size than the text itself (10 or 11) and add page number in parenthesis at the end of the quote.

Example:

According to Krishnamurti (1998),
(...) zamanın bir sonucu değildir. Dönüşüm sessiz, sakin, pasif bir zihnin sonucudur. Zihin bir sonuca odaklandığında, artık pasif değildir. İnsan dönüşmek istedikçe, değişmek istedikçe, olanı değiştirmek istedikçe, bir sonuca odaklanacaktır, bir sonucu arayacaktır. Zihin basit bir şekilde olanı anlamağa niyet etmek zorundadır. O zaman sakinleşebilir. Bu sakinlik içinde, insan olanı anlayabilir. Dolayısıyla bir dönüşüm olabilir (s.83).

Information based on personal conversations that are realized through e-mail, telephone, face to face communication and in other ways are cited within the text but not in references section.

Initial use of laws within a text:

For laws (statutes), the preferred form includes the name of the law and the year – e.g. (Child Abuse Prevention and Treatment Act of 1974). APA style requires anything cited briefly in the text (e.g. in parentheses) should also have a complete listing in the References list. Belli koşulları sağlayan ve nüfus yoğunluğu fazla olan belediyelerde hizmetin daha etkin ve verimli şekilde verilebilmesi amacıyla Yapı Kontrol Müdürlükleri kurulmuştur (Belediye Kanunu [BK], 2005:Madde 48).

Repeated use of laws in a text:

Belediyeler 5393 sayılı yasanın kendilerine vermiş oldukları yetki çerçevesinde yapacakları işlerle ilgili olarak yönetmelikler çıkarırlar ([BK], 2005:Madde 48).

Bibliography should be prepared as follows:

National – International Articles

- » Ishidate, M., Sofuni, T., Yoshikawa, K., Hayashi, M., Nohmi, T., Sawada, M., Matsuoka, A., (1984). Primary mutagenicity screening of food additives currently used in Japan. *Food and Chemical Toxicology*, 22(8), 623-636.
- » Pandey, A. K., Kumar, P., Singh, P., Tripathi, N. N., Bajpai, V. K., (2017). Essential oils: Sources of antimicrobials and food preservatives. *Microbiology*, 7: 2161. doi: 10.3389/fmicb.
- » Gezgin, S., (2009). Medyanın sorumluluğu (Türk Alman ilişkileri Örneğinde). İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 1: 44-54.

» National – International Papers

- » Yılmaz, A., Brown, O. and Nelson, H., (1998). *Magnetic fields*, Proceedings, 5tJl Conference, Electronics, 117-143, Sydney, A.

National – International Books

- » Yılmaz, A., Brown, O. and Nelson, H., (1998). *Magnetic fields*, 295, Mc. Graw Press, London.

Sections from Books

- » Sensoy, T., (1998). *Magnetic fields*, in Reinhardt, M, eds, Physics, Mc. Graw HM Press, 2-5, Oxford, UK.

Translated Books

- » Ong, W.J (1995). *Sözlü ve Yazılı Kültür. Sema Postacıoğlu* (Çev.). 136, Metis Yayınevi. İstanbul

Edited Books

» Çebi, M.(Ed).(2003). *Medya Etki Araştırmaları* 142, Alternatif Yayınevi. Ankara.

Sections from Edited Books

» Keeplinger. H,M(2003). *Etki Kavramının Sınırları*. Murat Çebi (Ed.), *Medya Etki Araştırmaları* 142, Alternatif Yayınevi. Ankara.

Journal Articles

» Gezgin, S. (2009). Medyanın Sorumluluğu (Türk Alman ilişkileri Örneğinde). *İstanbul Aydın Üniversitesi / Sosyal Bilimler Dergisi*, 1, 44-54

Unpublished Theses, Papers

Arvas, İ.S (2010). *Cumhuriyet Döneminde Basında Etik Bağlamda Ortaya Konulan Uygulamalar ve Bir Meslek Örgütü: Basın Konseyi*. (Unpublished Doctorate thesis) *İstanbul Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü*, İstanbul.

Law and Regulations

» *Türkiye Cumhuriyeti Anayasası* (1982), Kanun No:2709, Resmi Gazete: 09.11.1982/17863.

» *Yapı Denetimi Hakkında Kanun* (2001), Kanun No:4708, Resmi Gazete: 13.07.2001/24461.

» *Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği* (2008), Kanun No:4708, Resmi Gazete: 05.02.2008/26778.

Online Articles

» Koloğlu, O. (1999). *Medya, Devlet ve Sermaye*. <http://dorduncukuvvetmedya.com>

Printed Scientific Reports

» Yılmaz, A., Brown, O. and Nelson, H., eds. (1998). *Magnetic fields*, J., Technical Report, ICTP TRIL Programme, 12, Trieste.

Vocational, Technical Reports

» Yılmaz, A., Brown, O. and Nelson, H., eds. (1998). *Manyetik Alan*

Teorisi, Teknik Rapor 5, CEV Vakfı, İstanbul.

Theses

» Yılmaz, A., Brown, O. ve Nelson, H., (1998). *Manyetik Alan Teorisi*, Doktora tezi, AÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Standards

» TS920, (1990). *Binalarda rüzgar yükü kuralları*, Türk Standartları, Ankara. ix) Güncel Yazı

» Yılmaz, A., Brown, O. and Nelson, H., (1998). *Manyetik Alan Teorisi*, *Bilim ve Teknik*, 63, 7, 3-5

Online Sources

Following the alphabetical order of the sources, online sources must be indicated below a 1-point size line together with the date the source was used.

» Yılmaz, A., Brown, O. and Nelson, H., (1998). *Manyetik Alan Teorisi*, <http://www.server.com/final/paper1.html>, (21.12.2005)

Booklets (no date, no author):

» *Inside these doors: A guidebook of Elfreth's Alley homes* [Brochure]. (t.y.). Philadelphia: Elfreth's Alley Association.

Film

» Director's Surname, Director's Initials. (Director). (Year). *Name of the film in italics*. Production city: Production company name.

» Huston, J. (Director/Scriptwriter). (1941). *Malta Şahini* [Film]. U.S.: Warner.

Within the text: ...(Malta Şahini, 1941)...

Photograph

» Adams, Ansel. (1927). *Monolith, the face of Half Dome*, Yosemite National Park [Fotoğraf]. Art Institute, Chicago.

» Within the text: ...(Adams, 1927)...

Dialogue

» Arroyo, Gloria Macapagal. (2003). A time for Prayer. Michael Schuman ile söyleşi. *Time*. 28 Temmuz 2003. Erişim Tarihi 13 Ocak 2004, <http://www.times.com/time/nation/article/0,8599,471205,00.html>

Report and technical articles

» Gencil Bek, M. (1998). Mediscape Turkey 2000 (Report No. 2). Ankara: BAYAUM.

TV Show

» Long, T. (Author), and Moore, S. D. (Director). (2002). Bart vs. Lisa vs. 3 Grade [TV Series]. B. Oakley and J. Weinstein (Producer), *Simpsons*. Episode: 1403 F55079. Fox.

Within the text: ...(Simpsons, 2002)...

Contact Information:

Anadolu Bil Meslek Yüksek Okulu Dergisi Editorial Board

Istanbul Aydın University
Beşyol Mahallesi, İnönü Caddesi, No: 38
Sefaköy, Küçükçekmece/Istanbul

Tel: 0535 354 64 73

Web: <http://abmyod.aydin.edu.tr/>

E-mail: candanvarlik@aydin.edu.tr

Her türlü bilgiye ihtiyaç duyduğunuzda bilgi merkezi 7/24 kapıları sizlere açık!

"Aydınlık bir geleceğe"